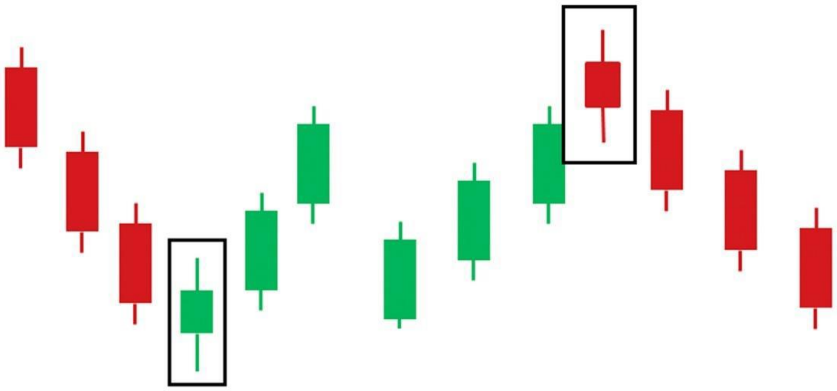

THE CANDLESTICK TRADING BIBLE

INVENTED BY MUNEHISA HOMMA

The most successful trader in history

NL Versie

Inhoud

Introductie....3
Introductie van de vertaler....4
Overview....4
Geschiedenis van candlesticks....5
Wat is een candlestick?....7
Candlestick patronen....9
Het engulfing bar candlestick patroon....9
Het bullish engulfing bar patroon....10
Het Doji Candlestick patroon....12
Het Dragonfly Doji patroon....13
De Gravestone Doji....14
De morning star....15
Het evening star patroon....17
De Hammer (Pin Bar)....19
De shooting star (Bearish Pin Bar)....20
Het Harami Patroon (the inside bar)....21
De Tweezers tops en bottoms....23
Oefenen met candlestick patronen....26
De markt structuur....28
Hoe trade je in een trending markt?....30
Support en Resistance levels....32
Hoe teken je trendlijnen?....34
De Ranging Markt....36
De Choppy markt....38
Time frames en top down analyse....40
Trading strategieën en tactieken....45
Pin Bar Candlestick Patroon Strategieën....46
De pin bar candlestick met de trend mee traden....49
Trading tactieken....53
Pin bars traden met confluentie....56
Pin Bar voorbeeld trades....57

Pin bars traden in een ranging markt 60
Hoe bevestig je signalen van pin bar met technische indicatoren 62
Het engulfing bar candlestick patroon 64
Hoe trade ik engulfing bar price action signalen? 65
De engulfing bar traden met moving averages 67
De engulfing bar traden met Fibonacci retracement 72
De engulfing bar traden met trendlijnen 74
De engulfing bar traden in een ranging markt 75
De engulfing bar traden met supply and demand zones? 77
Trading regels voor geldmanagement 78
Het inside bar candlestick patroon (Harami) 81
De psychologie achter het harami patroon 81
Een inside bar breakout traden met support en resistance 83
Tips voor het traden van een inside bar price action setup 85
Hoe trade je een false breakout van een inside bar patroon? 86
Inside Bar false breakouts voorbeelden 87
Inside bar false breakouts traden met Fibonacci retracements 88
Trade voorbeelden 91
Geld management strategieën 94

Introductie

Traden op Candlesticks is een van de krachtigste trading systemen in de geschiedenis. Het is uitgevonden door Homma Munehisa. Deze man wordt beschouwd als een van de meest succesvolle traders in de geschiedenis. Zijn ontdekking van patronen in Candlesticks zou hem omgerekend naar de huidige tijd meer dan $ 10 miljard hebben opgeleverd.

De auteur is 10 jaar bezig geweest met het verzamelen, testen, organiseren en updaten van deze methode om mijn eigen versie te creëren, die lijdt tot een eenvoudig en zeer winstgevend systeem. Dit boek is een trading methode om je te trainen in een systeem dat consistent winstgevend is en relatief weinig tijd en moeite kost.

Het trading systeem is een combinatie van de Japanse Candlestick Patronen en Technische Analyse. Het enige wat van jou als lezer vereist wordt is zo veel mogelijk tijd besteden aan het oefenen van deze methode, waarna je het kunt toepassen in elke financiële markt.

Het leren zien van Candlestick Patronen is vergelijkbaar met het leren van een nieuwe taal. Als je een boek leest in een onbekende taal, zul je er niets van begrijpen. Zo zul je ook niets begrijpen van een financiële markt als je de Candlesticks niet kunt lezen. Als je de taal beheerst, de patronen herkent, zul je altijd de juist beslissing kunnen maken tijdens het traden.

De makkelijk te volgen strategieën in dit boek bieden je een winstgevende techniek die je snel kan leren. En misschien wel nog belangrijker, het geeft je inzicht in de principes van de Marktpsychologie wat ten grondslag ligt aan de Candlestick methodiek.
Lees dit boek niet te snel, neem je tijd om alle voorbeelden goed te begrijpen. Maak notities van je eigen trades zodat je ze later weer met de voorbeelden in dit boek kunt vergelijken en evalueren.

The Innkeeper.

Introductie van de vertaler

November 2018

Beste lezer,

Voor velen heeft de originele Engelse uitgave van dit boek kunnen dienen als een startpunt voor Technische Analyse in het daytraden van crypto. Het bevat alle basiskennis om te beginnen met grafieken lezen (charten), voor het herkennen van het juiste in- en uitstap moment en het selecteren van coins om te traden. Ook kun je ervaren traders beter volgen in hun denkwijze als je deze grondbeginselen van de TA je eigen hebt gemaakt. Daar is dit boek onmisbaar in. Ook als je nog niets weet van Technische Analyse is dit boek een prima begin om er kennis mee te maken en je er in te verdiepen.
Met dit doel voor ogen is deze vertaling gemaakt. Je zult merken dat er veel Engelse termen in deze vertaling terug te vinden zijn. Dit is bewust gedaan omdat er in de 'taal' van de technische analyse door iedereen gebruik wordt gemaakt van deze termen, of het nu in het Nederlands, Spaans of Italiaans is. Het is dus van groot belang om deze Engelse termen te kennen en te begrijpen. Als een Engelse term voor het eerst voorbijkomt in dit boek, wordt deze vertaald en uitgelegd. Daarna zal in de rest van de teksten deze term in het Engels voorkomen. Zonder deze Engelse termen zul je andere teksten over TA nooit goed kunnen begrijpen. Je zult merken dat na verloop je gewend raakt aan deze termen en ze zelf ook meer gaat gebruiken om een charta te verklaren.
Veel plezier en safe trading!

The Innkeeper.

Overview

Dit boek is opgedeeld in de volgende onderdelen:

1-Candlesticks Anatomie

Net als mensen hebben Candlesticks verschillende vormen en maten. Tijdens het traden is het belangrijk om de vorm van de lichamen (body) van een Candlestick te herkennen en de psychologie erachter te begrijpen.

2-Candlestick patronen

Candlestick patronen zijn een belangrijk onderdeel in de Technische Analyse (TA). Een Candlestick patroon ontstaat doordat er een patroon zit in de menselijke actie en reactie op de markt en dit patroon zich continu herhaald. In dit onderdeel leer je de patronen te herkennen en leer je de psychologie achter het patroon en wat dit betekent voor het verdere verloop van de markt.

3-De Marktstructuur

In dit onderdeel lee je het verschil tussen een Trending Markt, een Ranging Markt en een Choppy Markt. Je leert hoe deze markten zich bewegen en hoe je hierin kan traden. Ook leer je hoe je trendlijnen voor Support en Resistance moet tekenen.

The Innkeeper.

4-Time frames en Top Down analyse

Traden op meerdere time frames is zeer belangrijk voor een price action trader. In dit onderdeel leer je de verschillende time frames te gebruiken vanuit een top down aanpak.

5-Trade strategieën en tactieken

Hier leer je traden aan de hand van Price Action strategieën:

- Pin Bar strategie
- Engulfing Bar strategie
- Inside Bar strategie
- Inside Bar met False Breakout strategie
- Trade voorbeelden

Het is zeer aan te raden om deel 1 – 4 goed te beheersen voordat je met deel 5 begint. Alleen dan zul je de strategieën effectief kunnen gebruiken om setups te vinden met een zeer hoge kans van slagen en je winst maximaliseren. Met name het op de juiste manier interpreteren van Candlesticks in een trending market en in een ranging market is hier van groot belang.

6- Geld management

In dit deel leer je een plan te maken voor geld management en een plan voor risico beperking, om je trade portfolio te beschermen en consistent winstgevend te blijven.

Geschiedenis van candlesticks

Candlesticks bestaan al veel langer dan alle andere Westerse analysemethoden voor de handel. De Japanners maakten al vanaf de 17^{e} eeuw charts, terwijl de eerste in de VS pas in de 19^{e} eeuw opdook. Dit kwam vooral door de rijsthandel in Japan, vanaf 1654, waarna goud, zilver en raapzaadolie snel volgden.
De rijstmarkt domineerde de handel in Japan, waarbij het haast belangrijker werd dan harde valuta. Munehisa Homma, een Japanse rijsthandelaar geboren begin 18^{e} eeuw, wordt beschouwd als een van de grondleggers van het volgen van price action. Dit begon simpelweg door de dynamiek van vraag en aanbod te doorgronden, maar ook met het besef dat menselijke emotie een grote rol speelde in het bepalen van de prijs.

Homma wilde de emotie van de spelers in de markt kunnen volgen, en zo ontstond de basis voor candlestick analyse.
De Japanners hebben candlesticks zeer lang geheim kunnen houden voor de Westerse wereld, want pas in 1980 kwamen de mysterieuze charts onder het oog van handelaren in het Westen. Dit is te danken aan de vlucht die de globalisering nam in het bankwezen en bij andere financiële instellingen. Ook de ontwikkeling van de PC heeft hier veel aan bijgedragen, omdat charten ineens een stuk eenvoudiger en sneller uitvoerbaar was. Meerdere belangrijke personen in de financiële wereld zijn toen gebruik gaan maken van candlesticks en hun voorspellende waarde voor alle vormen van handel. Vandaag de dag wordt het beschouwd als de standaard waar iedere Technische Analyst mee werkt.

Waarom zijn candlestick zo belangrijk in technische analyse?

- Candlesticks zijn zo belangrijk omdat het een visuele interpretatie mogelijk maakt van de markt. In een enkele candlestick zit informatie over de open, close, high en low van de prijs in een bepaald time frame. Dit geeft ons een indicatie over welke richting de volgende stap zal zijn.
- Candlesticks zijn flexibel; ze kunnen gecombineerd worden gebruikt met indicatoren zoals Moving Averages en Momentum Oscillators of andere theorieën zoals de Elliot Wave theorie. Maar ook zonder te combineren geven ze inzicht in de markt. De auteur combineert graag trendlijnen van support en resistance met price action van candlesticks.
- Menselijk gedrag rondom geld kan samengevat worden in angst, hebzucht en hoop. Candlesticks geven inzicht in deze emoties door de interactie tussen kopers en verkopers in kaart te brengen.
- Candlesticks geven simpelweg veel meer informatie dan bar charts.
- Alle grote spelers op de markt (ook in crypto!) gebruiken candlesticks. Zij kunnen je geld afpakken op ieder moment dat zij dat willen, als jij het spel niet begrijpt zoals zij dat doen. Met candlesticks krijg je meer inzicht in de momenten om in te stappen en uit te stappen en wanneer je de markt gewoon even met rust moet laten.

Wat is een candlestick?

Japanse candlesticks bestaan uit een open, een close en een high en low van een gekozen timeframe (tijdsperiode). Het belangrijkste van een candlestick is de open prijs en de close prijs:

- Als de close hoger zit dan de open (sluiting candle hoger dan opening) spreken we van een Bullish candlestick. Dit betekent dat de markt aan het stijgen is in dit tijdsbestek. Deze candlesticks zijn in veel charts wit of groen.
- Als de close lager zit dan de open (sluiting candle lager dan opening) spreken we van een Bearish candlestick. Dit betekent dat de markt aan het dalen is in dit tijdsbestek. Deze candlesticks zijn in veel charts zwart of rood.

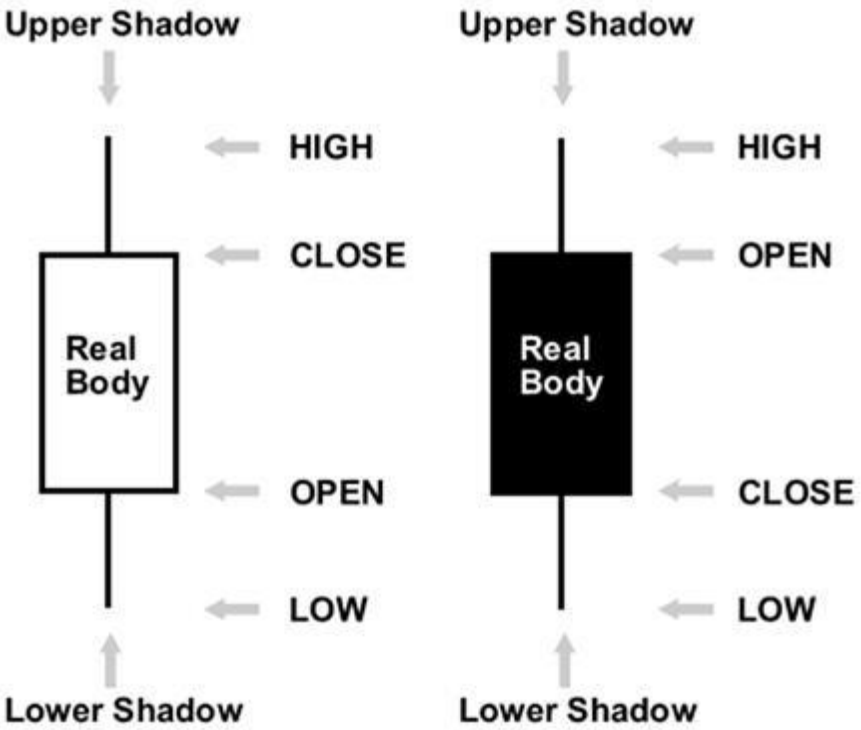

Het gekleurde deel tussen de open en de close vormt de body of bar (lichaam) van de candlestick. De dunne lijntjes boven en onder de body worden wicks of shadows genoemd. De top van de bovenste lijn (wick) heet de High. De bodem (bottom) van de onderste lijn (wick) heet de Low. In crypto wordt eigenlijk alleen de term “wick” gebruikt. In dit boek zal in de plaatjes voornamelijk de term “shadow” gebruikt worden. De termen body en bar worden in crypto beiden gebruikt, en zullen in dit boek ook door elkaar heen gebruikt worden.

Groote van de candlestick body:

Candlesticks hebben verschillende lichaamsgroottes. Een lange body met een close boven de open (groen) suggereert dat de kopers aan de macht zijn (Bulls) en de controle over de markt hebben in dit time frame. Andersom geldt hetzelfde; als er een lange body met een close onder de open ontstaat,

zijn de verkopers aan de macht (Bears) en hebben dan de controle over de markt in het gekozen time frame.

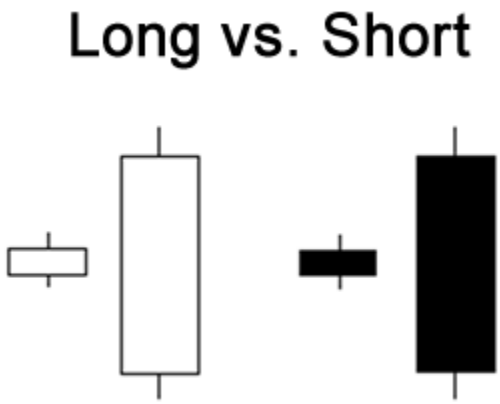

Korte bodies geven een indicatie dat er weinig verschil in koop- of verkoop activiteit is.

Candlestick Wicks

De bovenste en onderste wicks van een candlestick geven ons belangrijke informatie over de spreiding binnen een tijdsperiode. Bij grote wicks laat het zien dat er ver buiten de prijzen van de open en close gehandeld is. Andersom geldt dat bij korte wicks er niet ver buiten de zone van open en close gehandeld is.

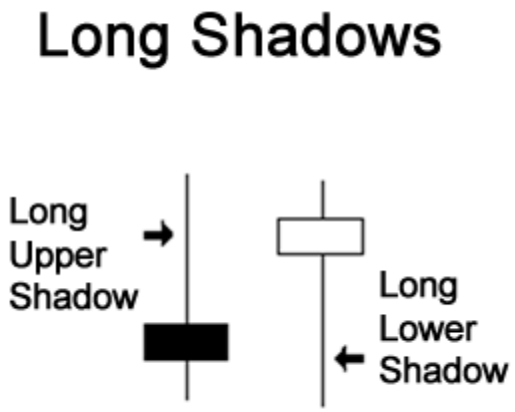

- Een candlestick met een lange bovenste wick en een korte onderste wick geeft aan dat de kopers de prijs hebben proberen op te drijven. Maar om wat voor reden dan ook hebben de verkopers de prijs teruggedrukt om de close dichterbij of onder de open te krijgen.
- Een candlestick met een korte bovenste wick en een lange onderste wick geeft aan dat de verkopers de prijs stevig omlaag gedrukt hebben. Maar de kopers kwamen op het eind sterk terug en duwden de prijs weer omhoog richting de prijs bij open of zelfs daarboven.

Candlestick patronen

Candlestick patronen geven je een krachtige tool in handen. Ze zijn relatief simpel, makkelijk te herkennen en geven vaker een winstgevende setup. Candlesticks zijn echter geen heilige graal, verliezen hoort ten alle tijden bij dit spel, niets is 100% winstgevend.

Communiceren in een land waar je de taal niet kent is zeer moeilijk. Dat geldt ook voor het traden. Als je de taal van de candlesticks begrijpt kun je de markt lezen en begrijpen. Het herkennen van patronen in deze taal vertelt je hoe de dynamiek van elke markt werkt en het gedrag van de traders in die markt. Hierdoor kun je voor jezelf beter momenten kiezen om in en uit te stappen. De patronen die hieronder worden uitgelegd zijn de belangrijkste om te herkennen in een chart. In volgende hoofdstukken zal dieper worden ingegaan op het traden op deze patronen. Let goed op de anatomie van de patronen, leer ze herkennen en begrijp de psychologie achter de vorming van deze patronen.

Het engulfing bar candlestick patroon

Een engulfing bar (vrij vertaald betekent engulfing: overweldigen of verzwelgen), ontstaat als de body van een candle de vorige body volledig opslokt of overschaduwd. Het kan zelfs zo zijn dat meerdere vorige bodies overschaduwd worden, maar het moet er minstens 1 zijn.

De bearish engulfing is een van de belangrijkste patronen om te herkennen. Het patroon bestaat uit twee bodies: de eerste (groene) kleiner dan de tweede (rode), de eerste wordt dus opgeslokt. Dit patroon vertelt ons dat de verkopers (Bears) de macht hebben, zoals in het voorbeeld staat uitgelicht.

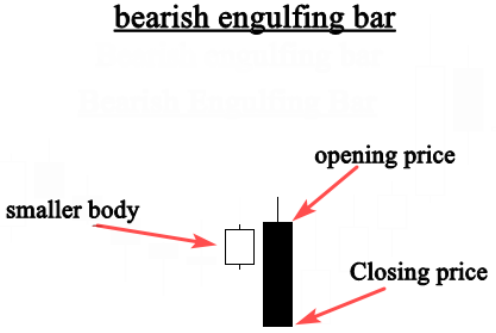

Belangrijk aandachtspunt:

- Als dit patroon zich voordoet aan het einde van een stijging (uptrend), betekent dit dat de kopers volledig opgeslokt worden door de verkopers. Dit wijst op een wijziging in de richting van de markt (trend reversal), de stijgende lijn zal dus veranderen in een dalende lijn. (Zie figuur hier onder)

Zoals je ziet in bovenstaande price action patroon kun je hiermee anticiperen op een trend reversal omdat de kopers hun macht over de markt verliezen. Probeer dit nu zelf: open een chart en probeer de trend reversals te herkennen die beginnen met een bearish engulfing patroon.

Het bullish engulfing bar patroon

De bullish engulfing bar bestaat ook uit twee candles, de eerste (rode) met een kleine body, de tweede (groene) weer een grote body. Dit patroon geeft aan dat de verkopers de macht over de markt aan het verliezen zijn aan de kopers.

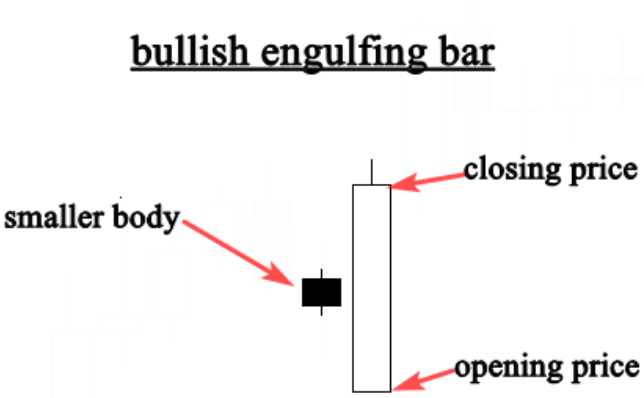

- Als dit patroon zich voordoet tijdens een stijgende lijn, is dit bevestiging van de richting en een continuation (voortzetting) signaal.

- Als dit patroon zich voordoet tijdens een dalende lijn, is dit een krachtig teken voor een trend reversal: de dalende lijn wordt omgezet naar een stijgende lijn. Er is dan sprake van een capitulation bottom (capitulation vrij vertaald naar overgave). Alle paniek-verkopers hebben hun aandeel in de markt verkocht en zich overgegeven. Zodra er minder verkopers zijn dan kopers is de bodem bereikt en zal de prijs worden opgedreven door kopers.

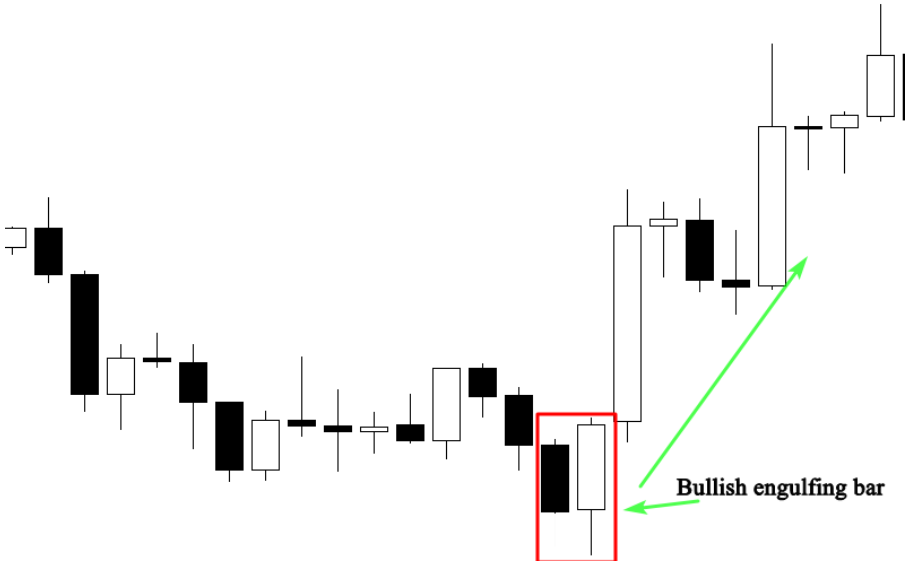

Bovenstaand figuur laat duidelijk zien hoe de markt van richting veranderd na de vorming van het patroon. De kleine body die staat voor de dalende kracht van de verkopers en de grote body die staat voor de stijgende koopkracht van de kopers.
De kleur van de candles doet er bij deze patronen niet toe, zeker de kleur van de eerste body niet.

LET OP: probeer niet op dit patroon alleen te traden. Het is beter om bevestiging te zoeken in andere indicatoren waardoor je confluentie krijgt: alle indicatoren wijzen naar hetzelfde prijspunt waar trend reversal zou moeten optreden. Dit komt in latere hoofdstukken aan bod.

Probeer nu weer op een aantal willekeurige charts uit of je de patronen herkent.

The Innkeeper.

Het Doji Candlestick patroon

De Doji is ook een basispatroon die je niet mag missen op een chart. Een Doji vormt zich als de open en close op hetzelfde prijspunt zitten bij het sluiten van de candle (dus aan het einde van je gekozen time frame). Dit houdt in dat er sprake is van zowel gelijkheid als besluiteloosheid tussen kopers en verkopers. Niemand heeft de macht over de markt op dat moment.

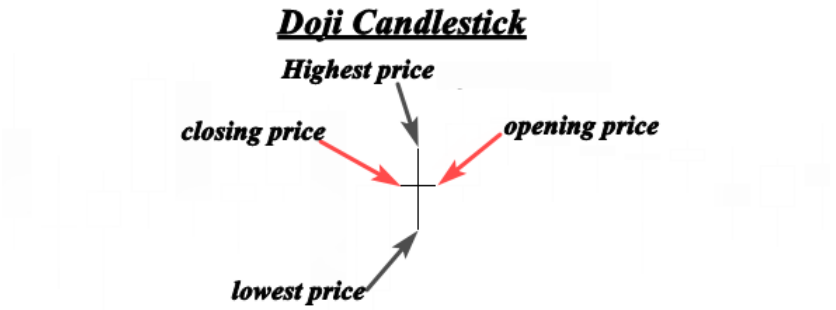

Binnen deze candle is dus geen beslissing gemaakt over de richting die de markt gaat nemen. Wel geeft dit een sterk signaal dat in de volgende candle er een reversal zal optreden in de trend. Dit geld zowel voor een voorgaande downtrend als een uptrend.

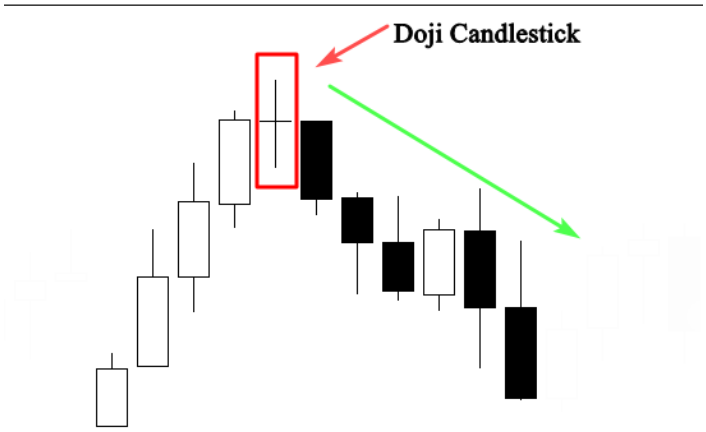

De chart hierboven laat zien dat de markt van richting verandert na de vorming van een Doji candle. De markt zat eerst in een uptrend, waarbij de kopers dus de macht over de markt hebben. De Doji die zich dan vormt geeft aan dat het de kopers op dat moment niet is gelukt om de prijs verder te doen stijgen. De verkopers zijn de prijs terug aan het drukken naar de prijs bij open. De kans op een trend reversal is groot.

The Innkeeper.

Onthoud dit goed: een Doji staat voor gelijkheid en besluiteloosheid in de markt, vaak zijn ze te vinden in rustperiodes na een grote beweging omhoog of omlaag. Een Doji na een trend geeft aan dat deze trend zijn kracht aan het verliezen is. Het moment dus om je winst (profit) te pakken of juist te gebruiken om je in te kopen (bepalen entry point). Doe dit wel altijd in combinatie met andere indicatoren!

Het Dragonfly Doji patroon

De Dragonfly (libelle) Doji is een bullish candlestick patroon. Deze wordt gevormd als de open high en close dicht bij elkaar liggen. Hierdoor ontstaat een lange onderste wick (de staart). Dit laat zien dat de kopers (bulls) grote weerstand bieden en de prijs proberen hoog te laten sluiten.

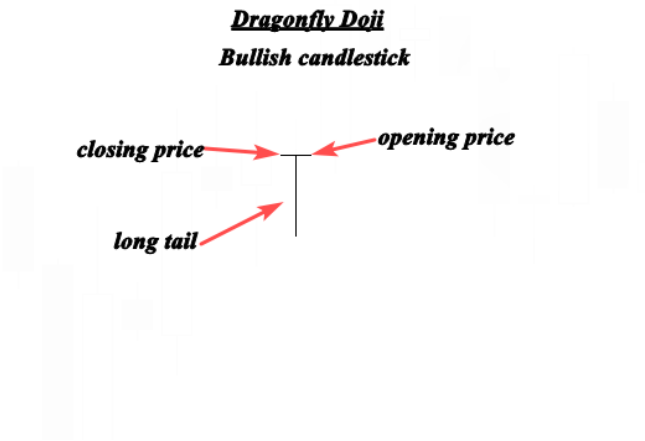

Hierboven zie je een perfecte dragonfly doji. De lange staart suggereert dat er een balans aan het ontstaan is tussen vraag en aanbod en dat de trend op het punt staat van richting veranderen. Hieronder een voorbeeld van een bullish reversal met dragonfly doji:

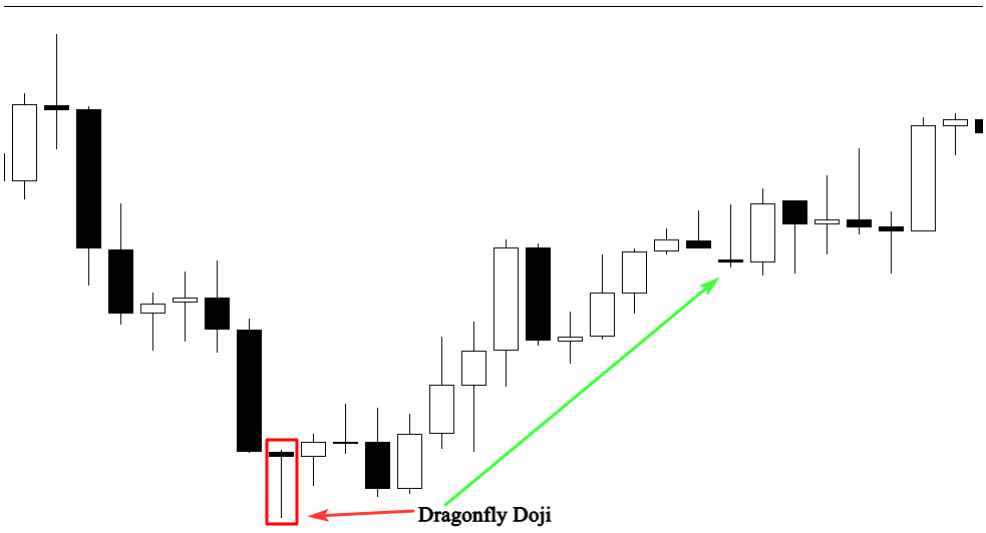

In deze chart was de markt een vorig support level aan het testen, waarbij een sterke weerstand ontstond om nog lager te gaan (rejection vanaf support level). De dragonfly doji laat een grote koopkracht van de bulls zien. Dit geeft je dus een visuele hint dat vraag en aanbod meer in balans komen.
In een downtrend wijst de dragonfly doji dus op een bullish reversal signaal, maar zoals altijd: gebruik dit alleen in combinatie met andere indicatoren en trendlijnen!

De Gravestone Doji

De Gravestone Doji is de bearish variant van de Dragonfly doji. Hij wordt gevormd wanneer de open en close dicht bij elkaar liggen en de candle een grote bovenste wick vormt.

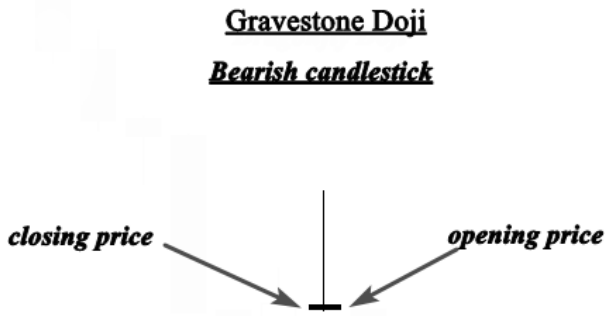

Vorming van deze doji is een indicatie dat een resistance level getest wordt. Het figuur hierboven laat zien dat de kopers de prijs flink hebben kunnen opdrijven, maar de kopers voor het sluiten van de candle de prijs weer omlaag hebben gekregen. De bulls zijn hun momentum verloren en de markt maakt zich klaar voor een bearish reversal.

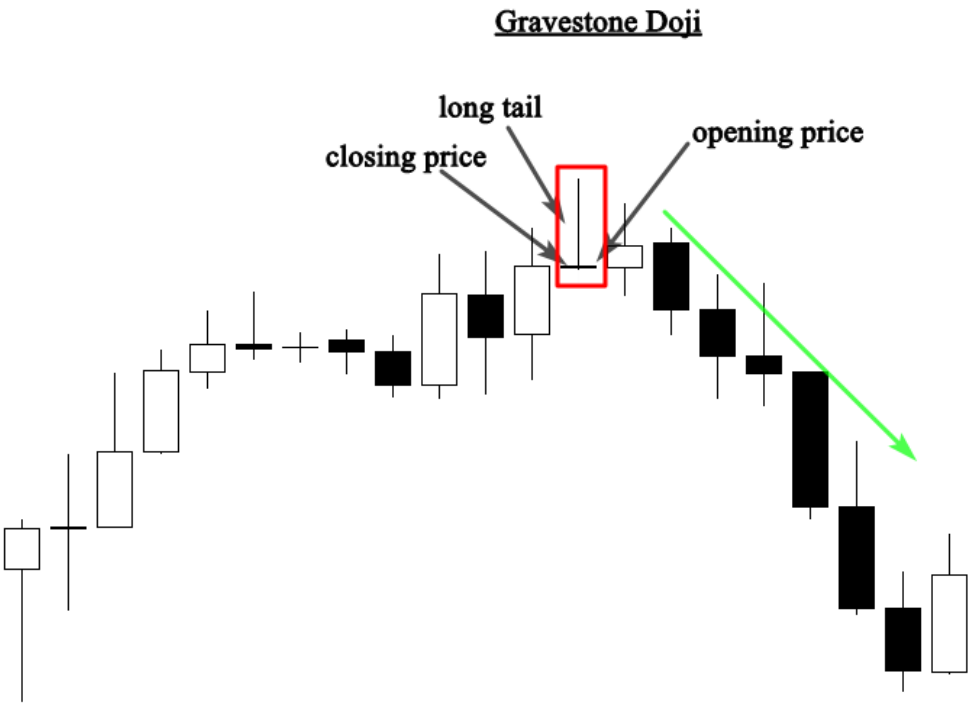

De chart hierboven laat een duidelijke Gravestone Doji zien aan het einde van een uptrend, na een tijd van bullish marktsentiment. De kopers zijn echter niet meer in controle over de markt. Let op: dit patroon is alleen betrouwbaar als het ontstaat in de buurt van een resistance (weerstand) level.

De morning star

Het morning star patroon (ochtend ster) wordt beschouwd als een bullish reversal patroon, treedt voornamelijk op de bodem van een downtrend op en bestaat uit drie candles:

- De eerste candlestick is bearish en geeft aan dat de verkopers nog in control zijn.
- De tweede candlestick is een kleine en geeft aan dat de verkopers nog controle hebben, maar de prijs niet veel verder omlaag kunnen drukken.
- De derde candlestick is bullish; de candle gaat nauwelijks lager dan de voorgaande close en sluit minimaal boven de helft van de body van de eerste candle.

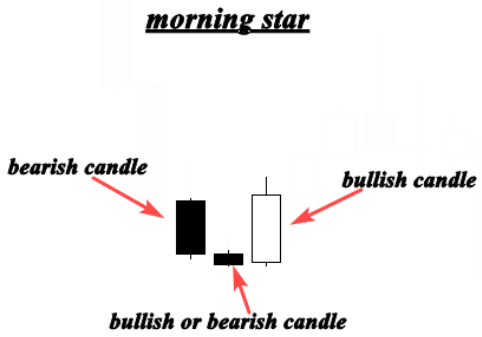

Als dit patroon zich voordoet op de bodem van een down trend en in de buurt van een support level, geeft het een krachtige indicatie voor trend reversal.

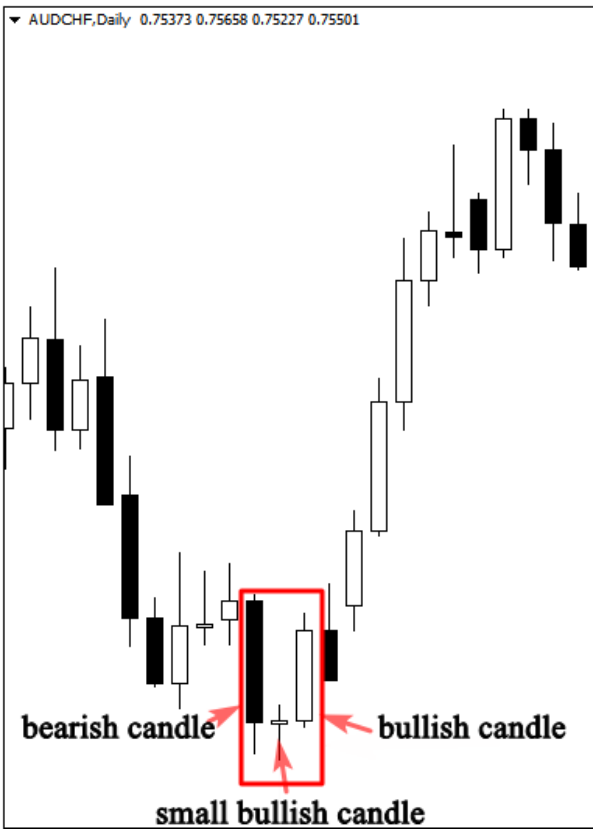

Zoals hierboven goed te zien is vormt zich het morning star patroon tijdens een downtrend. De eerste candle geeft de dominantie van de verkopers weer, bij de tweede ontstaat er twijfel over de richting, en in de derde candle nemen de kopers de macht over; de bulls winnen van de bears. Dit is

dus een prachtig voorbeeld waarbij de anatomie van een candlestick patroon en de psychologie van de traders samenkomen. Dit is hoe professionele traders de markt analyseren.
PS: De tweede candle mag een doji zijn, maar dit hoeft niet! Zolang deze maar relatief klein is ten opzichte van de andere twee candles.

Het evening star patroon

Het evening star patroon (avond ster) wordt beschouwd als een bearish patroon en kan men dus vooral vinden aan het einde van een uptrend (stijgende lijn). Dit patroon is in feite de tegenhanger van de morning star en bestaat ook uit drie candlesticks:

- De eerste candlestick is bullish.
- De tweede is een kleine candlestick, en kan bullish of bearish zijn of zelfs een doji.
- De derde is een grote bearish candlestick

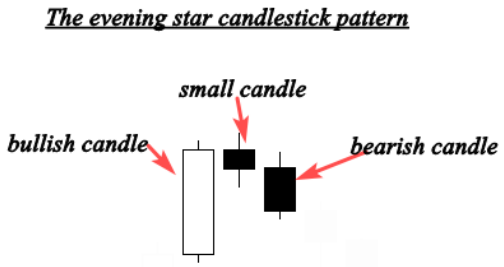

De eerste candlestick geeft aan dat de markt nog bullish is. The bulls duwen de markt omhoog. De tweede candlestick is klein, een teken dat de bulls aan kracht verliezen om verder omhoog te gaan. De derde candlestick geeft de bevestiging dat de kopers hun macht over de markt kwijt zijn en er waarschijnlijk een bearish trend reversal gaat optreden.

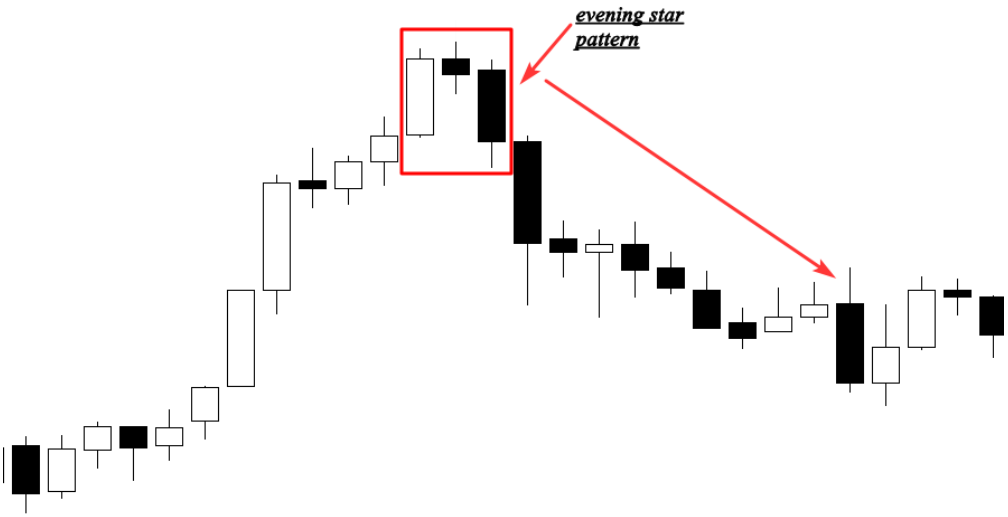

De markt zat in bovenstaande chart in een bullish uptrend; met een mooie lange groene candle op de top. Deze wordt opgevolgd door een kleine bearish candle (consolidatie en besluiteloosheid) en een derde grote bearish candle voltooid het evening star patroon, waarna trend reversal optreedt.

De Hammer (Pin Bar)

Een hammer candlestick wordt gecreëerd als de open en close ongeveer op hetzelfde prijspunt eindigen. Daarbij is er een lange onderste wick en geen of een korte bovenste wick aanwezig. Dit geeft aan dat er voldoende kopers zijn om een bullish rejection te geven (afwijzing van het lage prijspunt en een push om de markt weer naar een hoger prijspunt te brengen). Een hammer is een reversal candlestick patroon als deze zich voordoet op de bodem van een downtrend.

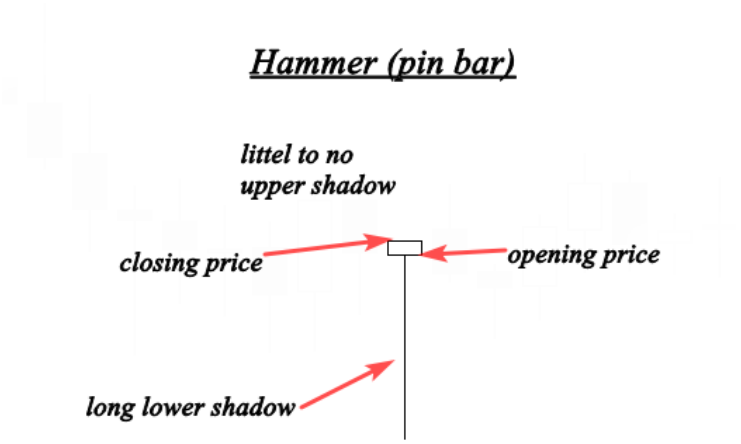

Dit patroon ontstaat wanneer verkopers de markt omlaag duwen na de open van een candle, maar de kopers proberen de macht over te nemen en duwen de markt omhoog, tot ver boven de low van de candle. Hierdoor ontstaat de typerende kleine body met grote onderste wick.

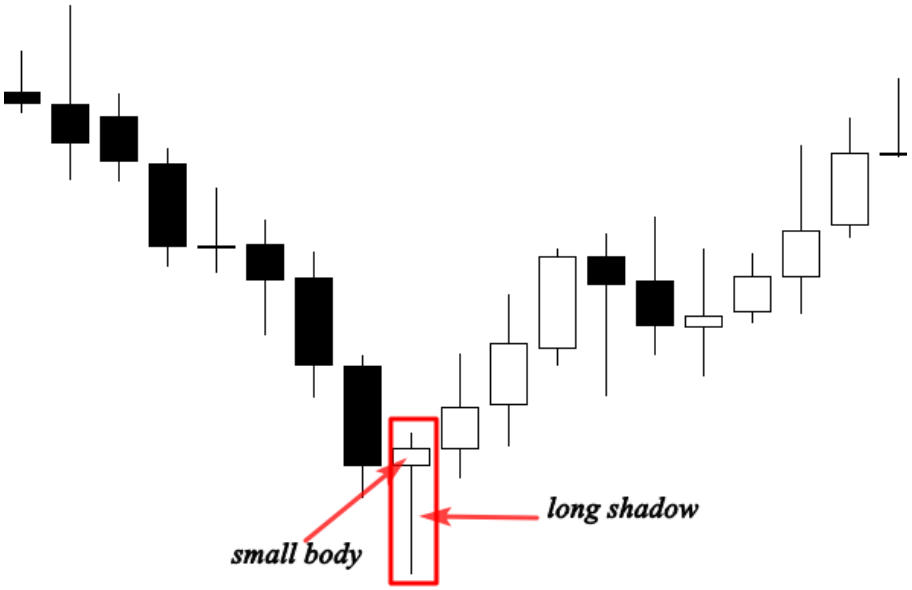

In bovenstaand figuur was er een downtrend, en werd er op de bodem van deze downtrend een hammer gevormd. De lange onderste wick is een goede indicatie voor veel koopkracht (high buying pressure) na deze candle. Hier was de koopkracht dus sterker dan de verkoopkracht (selling pressure).
Ook hier is het weer belangrijk om de psychologie achter de candle te begrijpen.

De shooting star (Bearish Pin Bar)

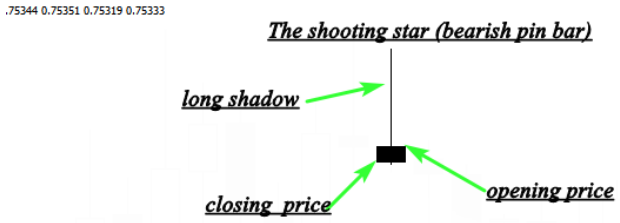

Het shooting star (vallende ster) patroon bestaat uit een open en close die zeer dicht bij elkaar zitten (dus kleine body) met een lange bovenste wick. Het is de bearish versie van de hammer. Over het algemeen wordt door experts aangehouden dat de wick minimaal 2x zo lang moet zijn als de body om een geldig shooting star patroon te vormen.

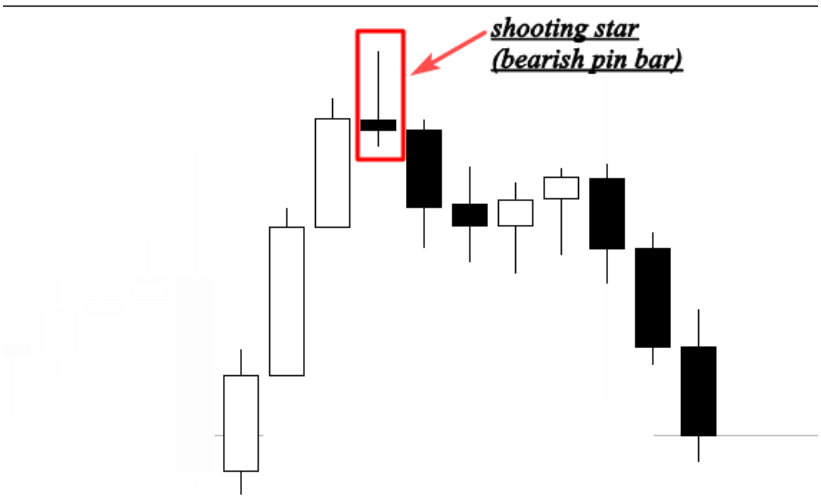

In de chart zie je een perfecte shooting star met een kleine body en een grote bovenste wick. Als je dit ziet bovenaan een uptrend is er een sterke indicatie voor een bearish trend reversal.
De psychologie achter dit patroon: de kopers proberen de markt omhoog te duwen, maar er vindt rejection (afwijzing) plaats door een grotere verkoopkracht. Als dit plaatsvindt op een prijspunt van een vorige resistance (weerstand) of een resistance bepaald met Fibonacci, geeft dit een zeer sterk signaal dat er een bearish trend reversal gaat plaatsvinden. Daarom is het zo belangrijk om met meerdere indicatoren te werken! Je kunt het shooting star patroon gebruiken samen met support/resistance, supply/demand (vraag en aanbod; orderblocks) en technische indicatoren zoals Bollinger Bands en Fibonacci.

Het Harami Patroon (the inside bar)

Harami betekent ‘zwanger’ in het Japans, en kan zowel een signaal zijn voor reversal als continuatie. Het bestaat uit twee candlesticks. De eerste is een candle met grote body (de moeder), de tweede is een candlestick met kleine body (het kind).

The Innkeeper.

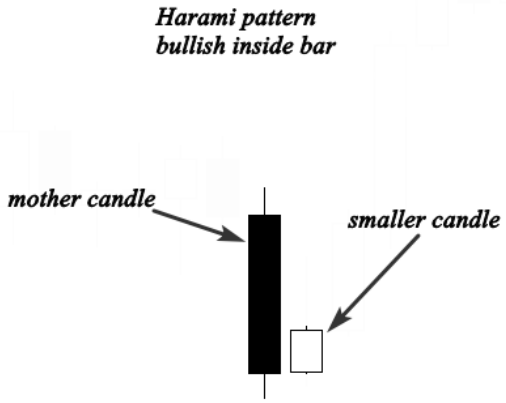

Een Harami patroon is een bearish signaal aan het einde van een uptrend en een bullish signaal aan het einde van een downtrend.

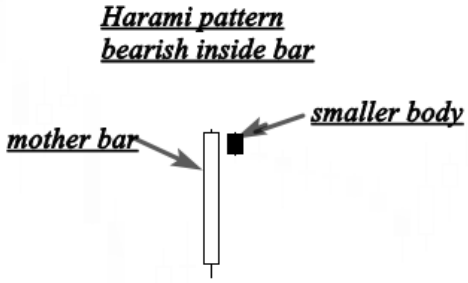

In beide gevallen is duidelijk te zien dat de moeder candle veel groter is dan het kind. De kleur van de candle is van ondergeschikt belang, belangrijker is dat de tweede candle ruim binnen de body van de eerste candle sluit.
Bij een Harami patroon is de markt besluiteloos: met andere woorden in consolidatie. Kopers en verkopers weten niet welke kant het op zal gaan en op dat moment heeft niemand de controle over de markt.
Let op: Als er een Harami patroon zich vormt tijdens een uptrend of downtrend, is dit een teken van continuatie. Na deze twijfel periode zal de trend die al was ingezet voor het patroon zich verder voortzetten. Als het Harami patroon ontstaat aan het einde van een trend, betekent het juist dat er een trend reversal kan plaatsvinden. Of je midden in een trend zit of aan het einde van trend, kun je alleen bepalen samen met andere indicatoren.

The Innkeeper.

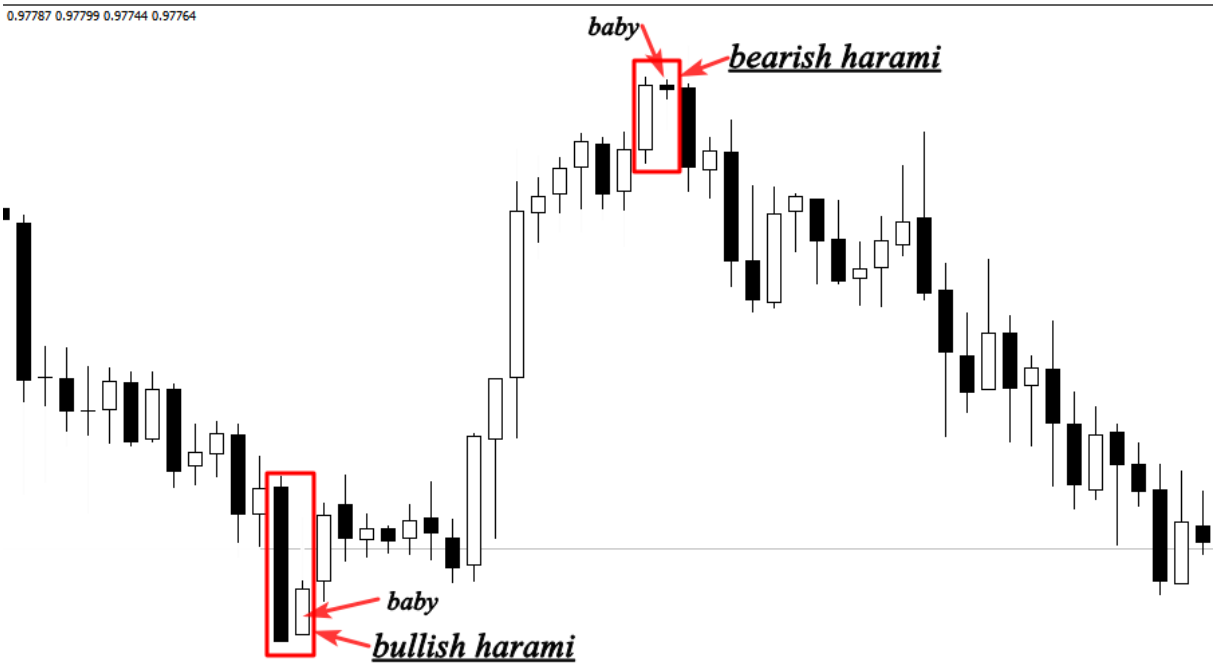

In bovenstaand figuur zie je duidelijk dat bij ieder Harami patroon de trend van richting is veranderd. Bij de eerste trend reversal probeerden de verkopers de prijs nog verder naar beneden te drukken (moeder candle), maar na het sluiten van deze candle treedt consolidatie op. De kopers hebben (nog) niet de macht over de markt, maar hebben wel de controle van de verkopers verzwakt.
Bij de volgende trend reversal ontstaat juist een bearish Harami; de moeder candle laat zien de kopers nog wel hoger willen, maar na het sluiten van de eerste Harami candle ontstaat er twijfel; de kopers verliezen de controle over de markt. Dit biedt kansen voor de verkopers om de macht over te nemen.
In de volgende hoofdstukken zal verder worden ingegaan op hoe je daadwerkelijk trades kan uitvoeren op een Harami patroon.

De Tweezers tops en bottoms

Een tweezers (pincet) top formatie wordt beschouwd als een bearish reversal patroon. Een tweezer bottom formatie is een bullish reversal patroon.

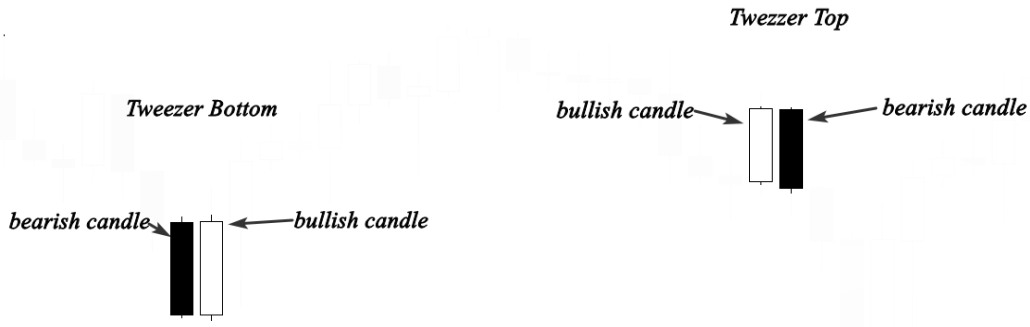

Tweezers Bottom:
Bearish candle (rood/zwart), gevolgd door een bullish candle (groen/wit).
Tweezers Top:
Bullish candle gevolgd door een bearish candle.

Het zijn elkaars tegenhangers: bij dit patroon is kleur van de candle even belangrijk als waar in de trend (Top of Bottom) deze ontstaat. De juiste combinatie van plek en kleur valideert het patroon. In beide patronen zijn de candles bijna even groot, waardoor de vorm van een pincet ontstaat.

Een tweezers top ontstaat tijdens een uptrend wanneer kopers de prijs flink omhoog duwen, waardoor het lijkt alsof de markt nog steeds bullish is. De verkopers weten echter te verassen door de prijs daarna net zo hard naar beneden te drukken. De close van de tweede candle is in de buurt van de open van de vorige candle.
Een tweezers bottom ontstaat aan het einde van een downtrend; de verkopers duwen de prijs met kracht omlaag, maar de kopers verassen door de prijs meteen daarna flink omhoog te brengen. De close van de tweede candle zit dicht in de buurt van de open van de eerste candle.
Voor beide situaties geldt dat dit patroon van grotere betekenis is als andere indicatoren ook een reversal aangeven op dat prijsniveau. Let dus altijd op eventuele trendlijnen van support en resistance.

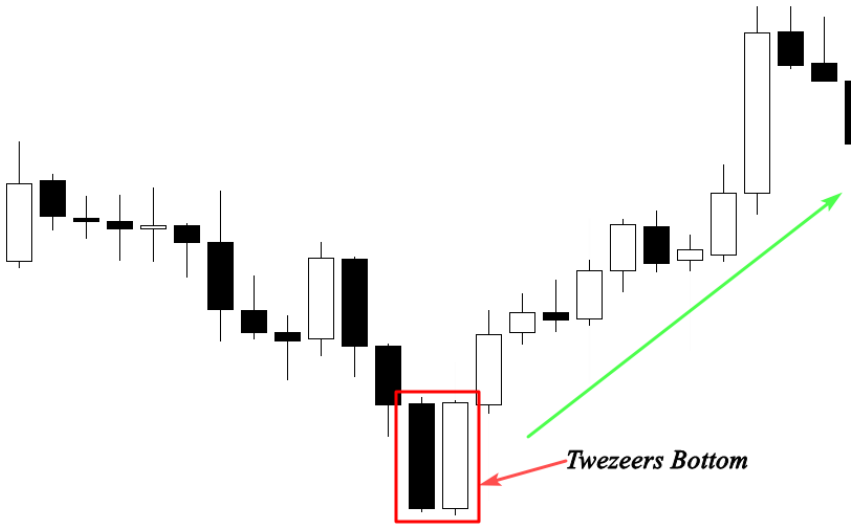

Hierboven zie je een tweezers bottom tijdens een downtrend. Met name de kracht van de reversal is hier goed te zien; er wordt meteen een steile stijging ingezet na de bullish reversal. Denk aan de psychologie achter de candlestick. De kopers weten in een candle de prijs weer helemaal naar het niveau te brengen van het begin van de vorige candle. De kopers nemen duidelijk het heft in handen. Door dit goed te begrijpen kun je beter anticiperen op de patronen en worden je trades veel preciezer.

Oefenen met candlestick patronen

Je hebt nu informatie gekregen over de anatomie van een candlestick, de verschillende patronen die kunnen ontstaan, en de psychologie achter de vorming van de patronen. Nu is het tijd om te oefenen.
In onderstaande chart staan 7 genummerde candlestick patronen. Probeer ze te benoemen zonder terug te bladeren en lees pas verder als je ze allemaal benoemd hebt.

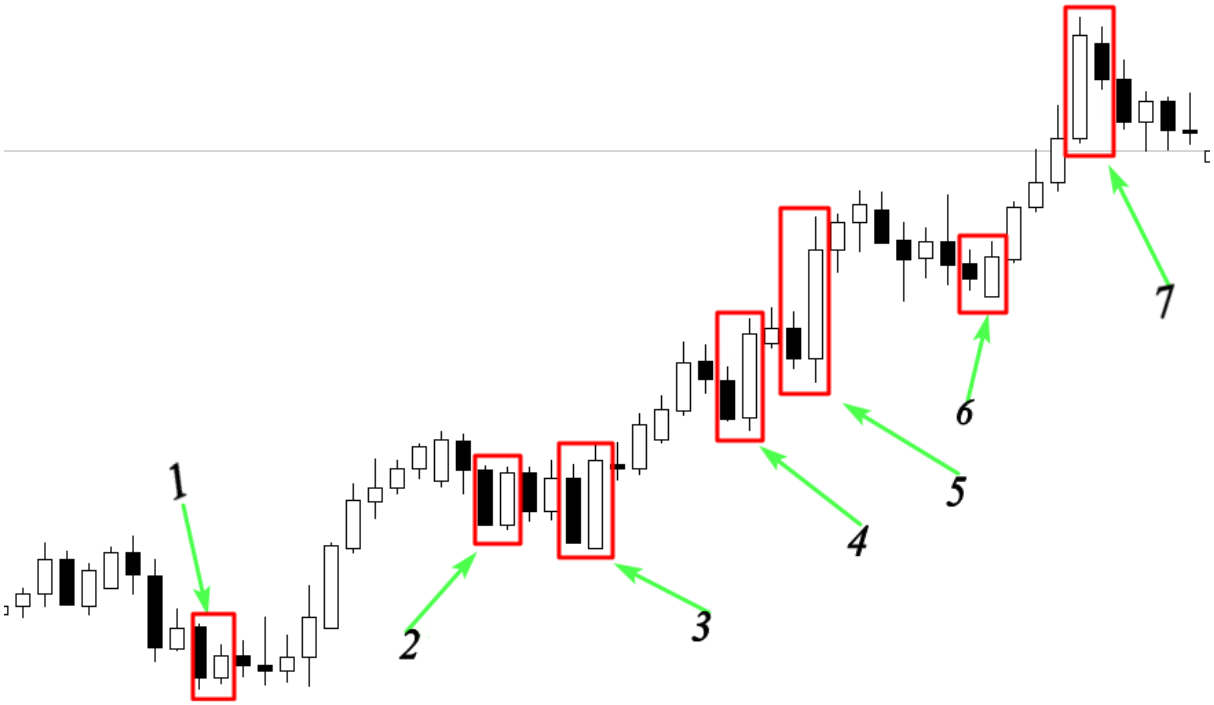

En dan nu de antwoorden:

1. Bullish Harami patroon (inside bar)
   Er heerste belsuiteloosheid in de markt (consolidatie).
2. Tweezers bottom (bullish)
   De verkopers probeerden de markt omlaag te duwen, maar de kopers reageerden met kracht. Hier is uit op te maken dat er een flinke strijd gaande is tussen kopers en verkopers.
3. Engulfing bar
   De kopers overweldigen de verkopers en geven hiermee aan dat ze nog wel hoger willen.
4. Engulfing bar
5. Engulfing bar
6. Engulfing bar
7. Harami patroon
   De markt komt weer in een consolidatie fase. De kopers en verkopers zijn in balans en geen van beide partijen durft nu richting te bepalen.

Een nieuwe chart om te oefenen:

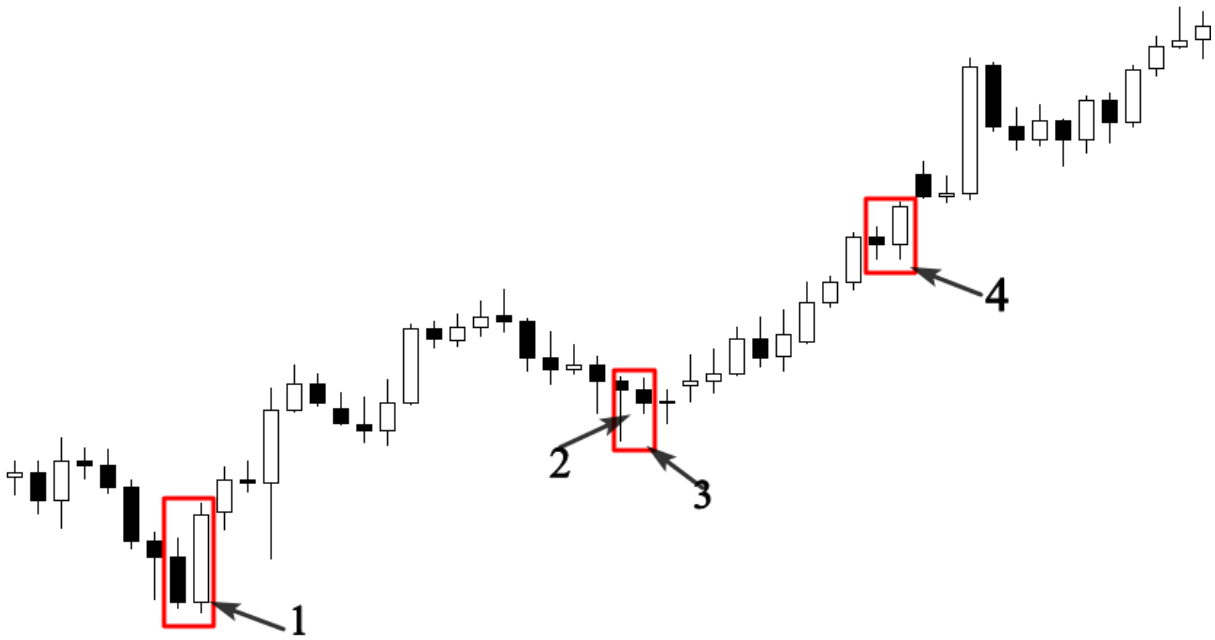

Antwoorden:

1. Bullish engulfing bar
2. Hammer
3. Harami (Laatste candle binnen rode vak is moeder, de Doji daarna buiten het rode vak het kind)
4. Bullish engulfing bar

Probeer nu zelf in willekeurige charts alle patronen te oefenen en op te zoeken. Om hier echt goed in te worden moet je het gewoon heel vaak zien en herkennen. Probeer iedere keer dat je een patroon ziet, ook na te denken over wat dit vertelt over het marktsentiment. Wie is er aan de macht? Is er balans of een strijd gaande? Is de markt ranging of trending?
Als je dit genoeg geoefend hebt gaan we verder met het bepalen van instapmomenten (entry points) en uitstap momenten (exit points). Dit is altijd een combinatie van candlesticks (Price Action) en andere indicatoren (support/resistance, trendlijnen, technische indicatoren). Pas als je die dingen kunt combineren kun je echt zelfstandig traden zonder te gokken.

De markt structuur

Als trader is het allerbelangrijkste om de markt structuur te kunnen lezen. Alleen dan kun je de juiste situaties herkennen en bij een gunstige price action de juiste strategie toepassen. Met markt structuur bedoelen we het bestuderen van het gedrag van de markt, de kopers en verkopers dus.
Bij het bekijken van iedere chart stel je jezelf een aantal vragen:

- Wat is het sentiment van de meeste traders, wat is de massa aan het doen?
- Wie heeft op dit moment de controle over de markt, bulls of bears?
- Wat zou het juiste moment zijn om in of uit te stappen, of juist aan de zijlijn te blijven?

Aan de hand van Price Action analyse (het lezen en herkennen van candlesticks en hun patronen) zijn er 3 soorten markten te herkennen:

- Trending markt
- Ranging markt
- Choppy markt

Voor we deze drie types verder uitlichten hier nog enkele belangrijke begrippen om te begrijpen:

Higher High (HH):	Het huidige hoogst bereikte prijsniveau is hoger dan het vorige hoogste punt
Lower High (LH):	Het huidige hoogst bereikte prijsniveau is lager dan het vorige hoogste punt
Higher Low (HL):	Het huidige laagst bereikte prijsniveau is hoger dan het vorige laagste punt
Lower Low (LL):	Het huidige laagst bereikte prijsniveau is lager dan het vorige laagste punt

1-Trending markets

Een trending markt wordt gekenmerkt door een herhalingspatroon van Higher Highs en Higher Lows, waardoor de chart een uptrend laat zien. In een down trend markt ontstaat er juist een herhalend patroon van Lower Highs en Lower Lows. Trending betekent hier niets anders dan dat er een duidelijke richting is, of omhoog of omlaag.

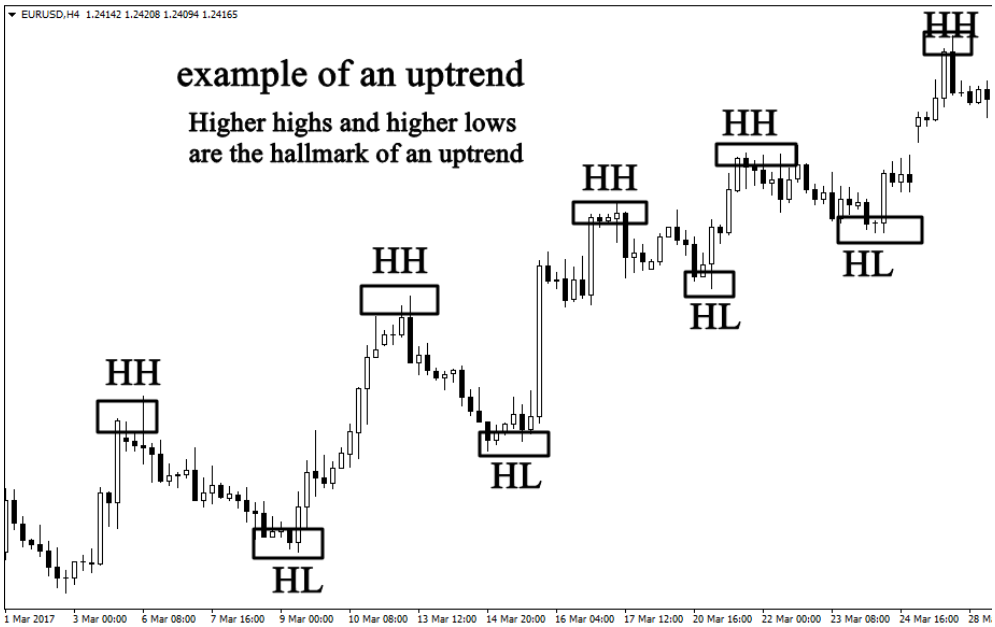

Bovenstaand figuur is duidelijk een voorbeeld van een uptrend of bull markt. De higher highs worden afgewisseld met higher lows, omdat een trending markt zich nooit in een rechte lijn beweegt.
In onderstaand figuur zien we juist een downtrend of bear markt, waarbij lower lows worden afgewisseld met lower highs.

Volgens de statistieken is er in 30% van de tijd sprake van een trending markt. Probeer alleen op de grotere time frames te bepalen of een markt trending is, bijvoorbeeld de 4h, daily en weekly.

Hoe trade je in een trending markt?

Als je een trending markt gespot hebt, zal het makkelijker worden om er in te traden. In een uptrend zoek je naar een optimaal entry point, bij een downtrend zoek je naar een exit point of laat je de markt even met rust. Maar hoe vind je een entry point in een bullish trending markt?
Een trending markt beweegt niet in een rechte lijn. De richting omhoog in een uptrend is verdeeld in twee bewegingen:

1. De impulsieve beweging naar boven (impulsive move of wave)
2. De correctie beweging naar beneden (retracement of corrective move/wave)

The Innkeeper.

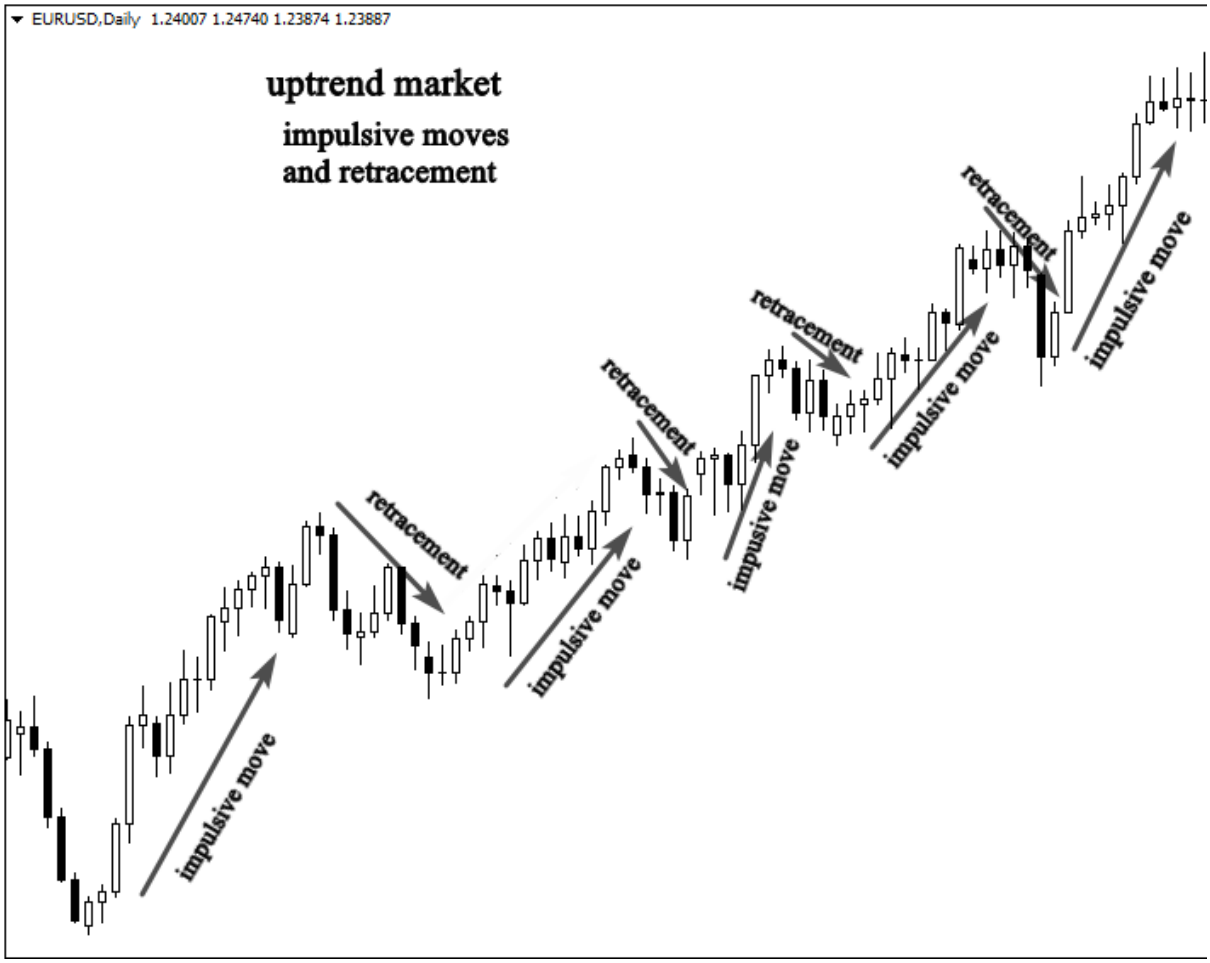

Iedereen heeft de neiging om meteen in een uptrend in te stappen om mee omhoog te gaan. Echte traders wachten hun moment af. Zij kopen in aan het begin van een impulsive move en nemen hun winst aan het begin van de retracement (verkopen). Juist doordat traders dit doen ontstaan de impuls en retracement moves. Als veel traders hun winst pakken zal de markt verder retracen (een nieuwe low vormen); als deze traders weer inkopen starten zij vanzelf een nieuwe impuls wave omhoog (een nieuwe high vormen). In feite is dit, zoals bijna alles in het traden, een “self fulfilling prophecy”. Als genoeg mensen hetzelfde doen wordt het vanzelf waarheid.

Leer deze beweging in de markt dus goed herkennen om je instappunt te bepalen. Het instellen van een stoploss na het instappen wordt bepaald door vorige lows. Ook om te zorgen voor minimale verliezen is het herkennen van deze bewegingen dus van groot belang!

The Innkeeper.

In bovenstaand figuur is er sprake van een downtrend (bearish). Let op dat hier de impuls wave omlaag gaat en de retracement juist omhoog. Het beste in deze downtrend zou zijn om te verkopen aan het begin van een impuls wave en eventueel te kopen aan het begin van een retracement. Als je door emotie verkoopt halverwege de retracement en koopt halverwege de impuls wave zit je gevangen in het web van professionele traders die daardoor aan jou geld verdienen.

Een volgende stap is dus hoe je het begin van een impuls wave of retracement herkent op een chart. En hoe je niet vast komt te zitten in een retracement. Om het begin van een beweging te herkennen moet je eerst weten wat de steunpunten (support) en weerstandspunten (resistance) zijn en hiermee trendlijnen tekenen.

Support en Resistance levels

Een support of resistance is een prijsniveau dat zich al in het verleden heeft bewezen als gebied waar kopers en verkopers in evenwicht waren. Hier zie je dan ook dat de richting verandert (reversal). De prijs zal later deze niveaus respecteren en zo kunnen zij dus dienen als steunpunt (support) of weerstand (resistance). Zij beperken dus het gebied waarin de prijs kan fluctueren, totdat deze er natuurlijk uitbreekt (breakout).

Support en resistance in een trending markt worden gevormd door swing points, het punt waar een reversal optreedt. In een uptrend dient een oud swing point als support, in een downtrend dient een vorig swing point als resistance.

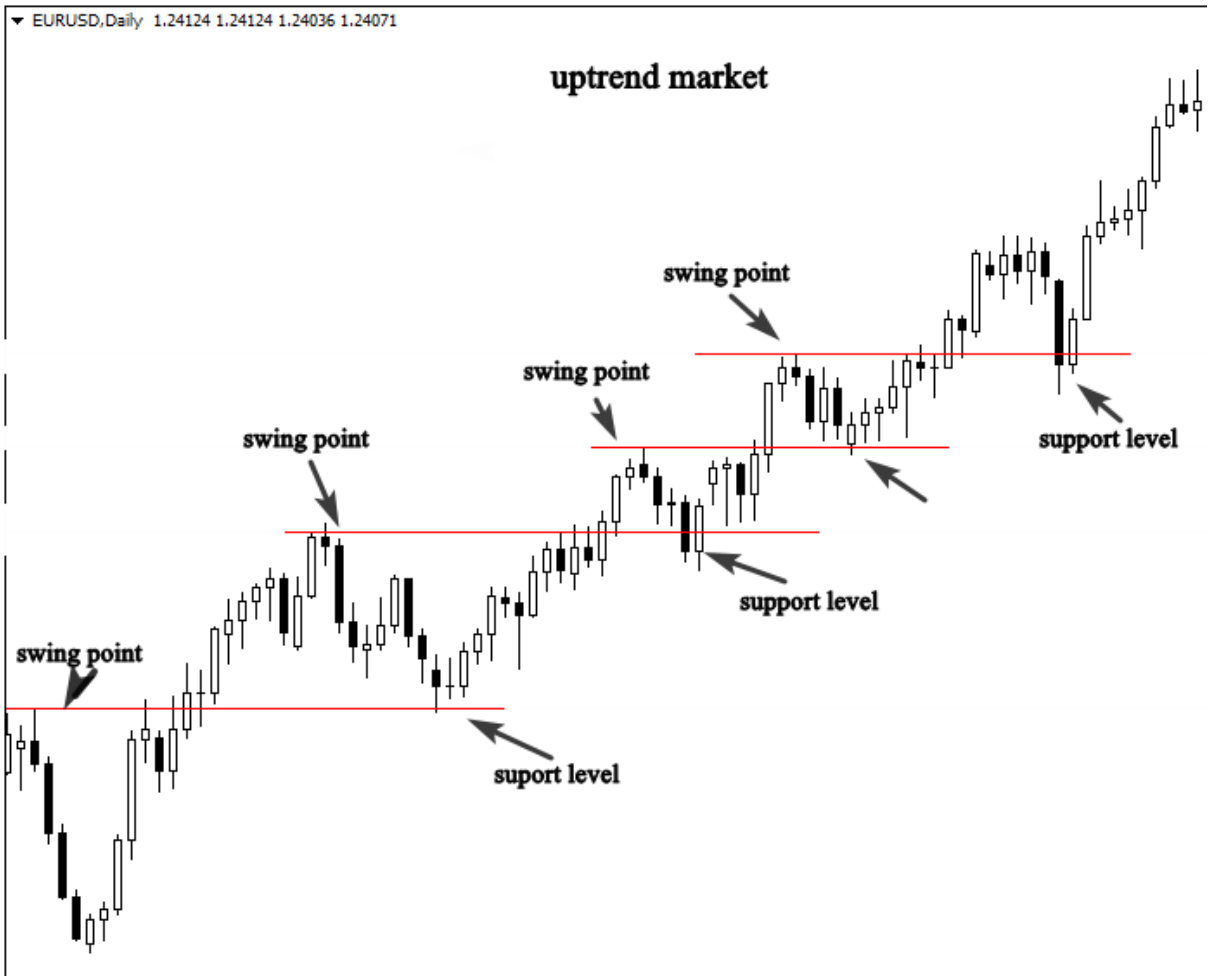

In bovenstaande grafiek is duidelijk sprake van een uptrend. Ook moeten inmiddels de impuls waves en retracements te herkennen zijn. De rode lijnen laten zien dat vorige swing points als support level dienen bij een volgende retracement. Er is genoeg steun om niet verder te zakken. Hier begint dus een nieuwe impuls wave omhoog.

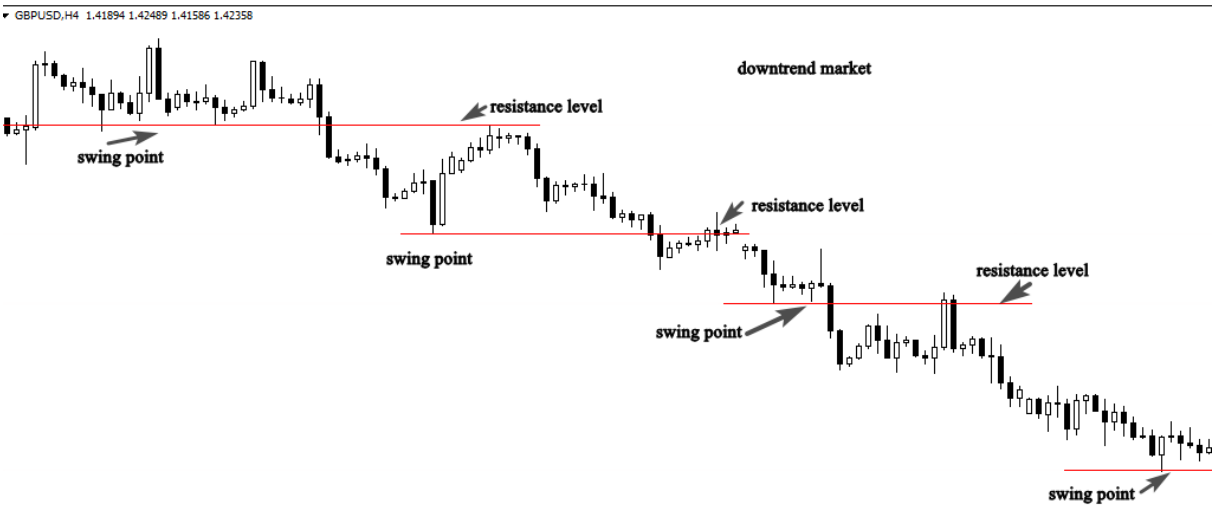

In bovenstaande grafiek is sprake van een down trend, met bijbehorende impuls waves omlaag en retracements omhoog. Bij reversal van impuls naar retracement zijn de swing points te vinden. Door vanaf hier een rode lijn door te trekken vind je resistance levels, de weerstand waarbij het einde van een retracement wordt omgezet in het begin van een impuls wave omlaag. Hiermee kun je dus het begin van een impuls wave herkennen en je exit point correct bepalen.
Een stapje verder is het tekenen van trendlijnen; vaak zal over langere tijd een support level of resistance level meerdere keren bezocht worden. Hierdoor zijn trendlijnen te tekenen door meerdere support levels of meerdere resistance levels met elkaar te verbinden.
Een bullish markt creëert punten voor lineair support, een bearish markt creëert punten voor resistance.

Hoe teken je trendlijnen?

Om een goede trendlijn te kunnen tekenen, moet je minstens 2 goede swing points met elkaar verbinden. De verbinding moet van nature kloppen, probeer niet geforceerd te tekenen om het kloppend te maken. Trendlijnen worden betrouwbaarder op hogere tijdsindelingen (time frames), dus ga geen trendlijnen tekenen lager dan 15m.
In de volgende voorbeelden ligt de nadruk op het tekenen van trendlijnen in een trending markt, met als doel om het begin van de komende impuls wave te voorspellen.
Hieronder als eerste een voorbeeld in een downtrend markt:

The Innkeeper.

Hier zie je dat de markt de trendlijn respecteert. Hij raakt de trendlijn zelfs op 4 punten om vervolgens om te keren naar beneden. Hier biedt de trendlijn dus een zeer betrouwbare voorspellende waarde door de trendlijn door te trekken naar de toekomstige candles.

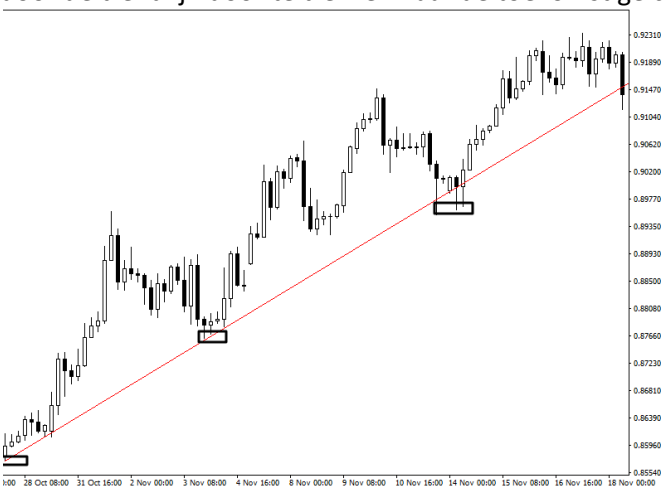

Probeer nu zelf trending markets te vinden en ga tekenen! Teken de lijn door naar de toekomst en kijk of je entrypoint en exitpoint overeenkomen met het aantikken van je getekende trendlijnen.

The Innkeeper.

De Ranging Markt

Een ranging markt is simpelweg recht vooruit. Het wordt ook vaak een sideways markt (zijwaarts) genoemd omdat er geen grote bewegingen naar boven of naar beneden bij zitten, slechts een vlakke beweging naar rechts op de chart. Ranging markten zijn daardoor neutraal.
Zoals eerder gemeld is er bij een uptrend sprake van een herhalingspatroon van higher highs en higher lows. Als dit patroon stopt, er worden dus geen higher highs meer gemaakt, dan is er sprake van een ranging markt. Kopers en verkopers drukken elkaar continu terug tussen hetzelfde support level en resistance level.

De ranging markt zoals in bovenstaand figuur is aan het stuiteren tussen de rode lijnen van support en resistance. Er ontstaat dus geen HH, HL, LH of LL's zoals bij een trending markt, de meeste swing points blijven op hetzelfde niveau tussen belangrijke support en resistance levels (key levels). Door het onderscheid tussen trending en ranging goed te kunnen maken, weet je beter hoe je candle patronen en price action moet interpreteren. De combinatie hiervan met het herkennen van key support levels en key resistance levels bepaald het beste moment om te kopen en te verkopen.
In de ranging markt zijn kopers gelijk aan verkopers, er is een balans en niemand heeft de volledige controle, totdat er een uitbraak optreedt (breakout) en er een trending markt ontstaat.

Belangrijk is dus:

- Herkennen van trending of ranging markt;
- Herkennen van swing points;
- De juiste swing points met elkaar verbinden waardoor een trendlijn en support/resistance levels ontstaan.

Er zijn drie manieren om te traden in een ranging markt:

1. Kopen op support level en verkopen op resistance level. (Onderstaand figuur)

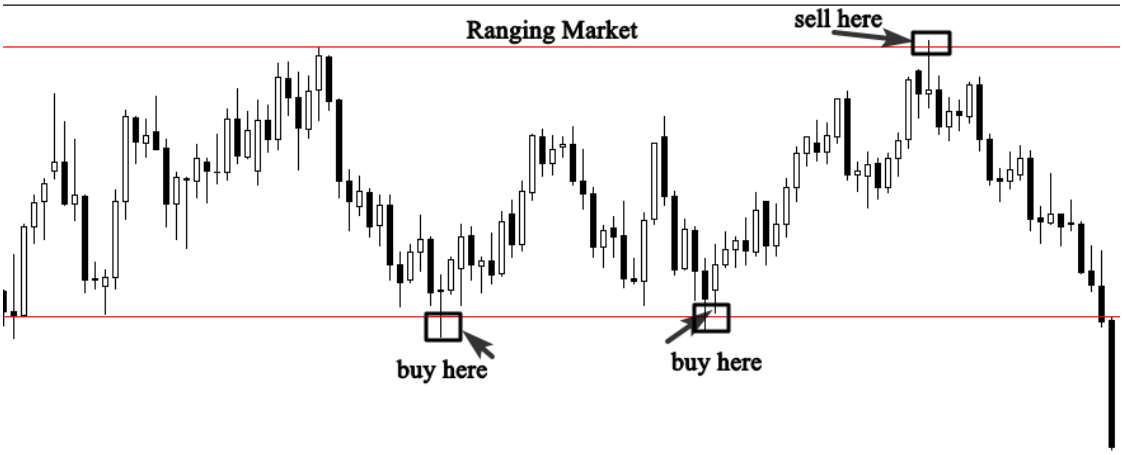

2. Wachten op een breakout van het support level of het resistance level. We weten immers in een ranging markt niet welke kant het hierna op gaat. In onderstaand figuur heeft er een breakout plaatsgevonden bij het resistance level. De kans is groot dat er een trending markt zal ontstaan met een uptrend. Je entry point ligt dan net na de breakout. Let op: het gebeurt regelmatig dat candles iets boven of onder de trendlijnen komen en weer terugvallen binnen de range. Hierdoor komen sommige traders vast te zitten in hun trade (trap).

3. Wachten op een retracement na breakout. Zo'n retracement heet in dit geval een pullback (terugtrekken). Deze methode is veiliger (soms wordt de voormalige resistance meteen als support getest) maar het kan ook zijn dat er geen pullback komt en je de trade mist. Als er wel een pullback plaatsvindt geeft dit een zeer veilige situatie om in de trade te stappen, met

een goede verhouding tussen te nemen risico en mogelijke beloning (Risk-Reward Ratio). Zie onderstaand figuur voor een voorbeeld van een pullback.

Om dus veilig in een trend te stappen is het essentieel dat je trendlijnen van de ranging markt goed getekend zijn. Alleen dan weet je zeker dat er een breakout plaatsvindt. Als je de breakout mist; wacht geduldig op de pullback. Komt deze niet? Neem afstand en kies een andere markt om te gaan traden of probeer met nieuwe trendlijnen een nieuw entry point te vinden.

De Choppy markt

Soms is het vrijwel onmogelijk om de grenzen van een ranging markt goed uit te tekenen. Er is dus geen duidelijk support level of resistance level. Dit heet een Choppy markt. De choppy markt heeft geen duidelijke richting en eigenlijk is niet goed te zien of de markt ranging of trending is. Hierop traden lijkt vrijwel onmogelijk. Er zit veel ruis (noise) in de chart van pieken en dalen die het onmogelijk maken om voldoende swing points met elkaar te verbinden voor het bepalen van goede support en resistance levels. Het is niet de bedoeling dat je leert traden in een choppy markt. Het is de bedoeling dat je een choppy markt herkent zodat je er vanaf kan blijven. Als je twijfelt of het gaat om een choppy markt, kun je soms het beste uitzoomen in je time frame. Op een groter time frame is het soms wel duidelijk, zoals in onderstaande chart.

The Innkeeper.

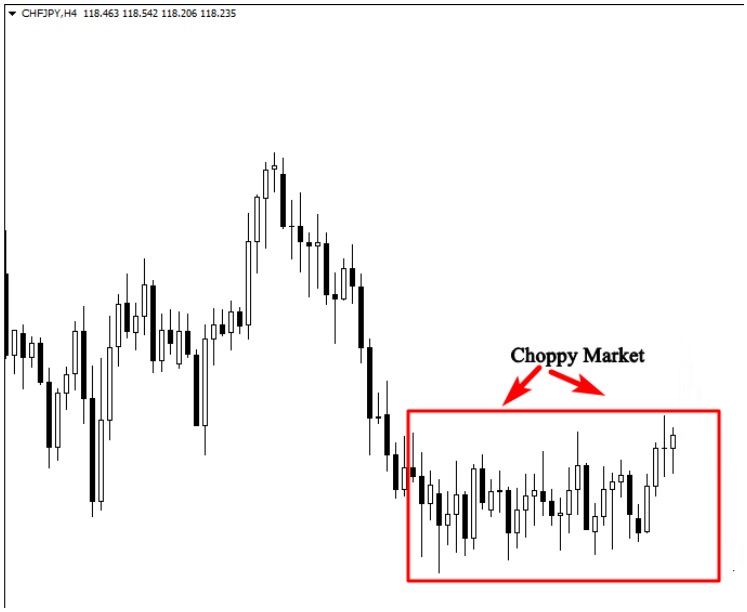

Hier is door uitzoomen duidelijk een choppy markt te herkennen in het rode vierkant. De hoge pieken worden afgewisseld door lage dalen. Grote winsten en grote verliezen volgen elkaar zo snel op dat hierop traden geen enkele zin heeft.

The Innkeeper.

Time frames en top down analyse

Een time frame (TF) is niets anders dan over welke periode 1 candlestick gevormd wordt. Hoe hoger het time frame is, des te langer de termijn van je analyse.
Een price action trader in crypto zal zich vooral bezighouden met de 15m, 1h, 4h, daily (1d) en weekly (1w). Hoe groter het time frame, des te betrouwbaarder de signalen van price action en dus candlestick patronen werken. De kleinere time frames worden gebruikt om te scalpen (snel in en uit een trade voor snelle trades met beperkt winstpercentage). Doordat er in een korter time frame meer ruis (noise) aanwezig is, zijn de candlestick patronen moeilijker te beoordelen. Er zitten meer valse signalen tussen. Geen enkele trader kijkt maar naar 1 time frame. Het meest betrouwbaar is de top down analyse. Dit is het stappenplan voor top down analyse:

1. Bepaal het time frame waarop je daadwerkelijk een trade wil gaan maken (bijv. 1h)
2. Kijk dan eerst naar een groot time frame, bijv. de daily (1d)
3. Ga een stapje lager en kijk naar een kleiner time frame (in dit voorbeeld 4h)
4. Als het marktsentiment en de price action signalen van de 1d, 4h en 1h overeenkomen, kun je een stuk veiliger beginnen aan je trade op de 1h.

Hiermee voorkom je dat je begint aan een trade met een lage kans van slagen (low probability trade setup). Bij deze vorm van analyse ga je in het hoogste time frame (in ons voorbeeld de 1d) de volgende stappen af:

- De belangrijkste support en resistance levels; door ze in te tekenen op de daily chart weet je wat er waarschijnlijk gaat gebeuren als de 4h chart in de buurt van zo'n level komt.
- De marktstructuur; Is de markt op hoger time frame trending, ranging of choppy?
- De vorige candle op groter time frame; bepaald de richting op langere termijn en geeft dus waardevolle informatie over de toekomst op lager time frame.

Vervolgens volg je deze stappen op lagere time frames:

- De marktstructuur; trending, ranging of choppy?
- Wat zijn de belangrijkste key support en resistance levels.
- Is er een price action signal vanuit candlestick patronen?

Onderstaand een voorbeeld waarom de top down analyse zo belangrijk is. Als je niet naar het grote plaatje kijkt mis je essentiële informatie.

The Innkeeper.

In deze weekly chart zijn twee belangrijke punten te vinden die helpen om te bepalen wat we op basis van de daily gaan doen. Het eerste punt is dat de weekly op dit moment tegen een belangrijk resistance level aanzit. Het tweede punt is de rejection die opgetreden is bij het bereiken van het resistance level. Na het bereiken van de resistance is de volgende candlestick een rode (bearish) candlestick; de kopers worden teruggeduwd door de verkopers (rejection). De daaropvolgende candle is kleiner, waardoor een harami patroon ontstaat. In combinatie met de aanwezigheid van een resistance level een sterke indicatie voor een trend reversal.
Op een lager time frame, de daily, was dit te zien:

The Innkeeper.

The Innkeeper.

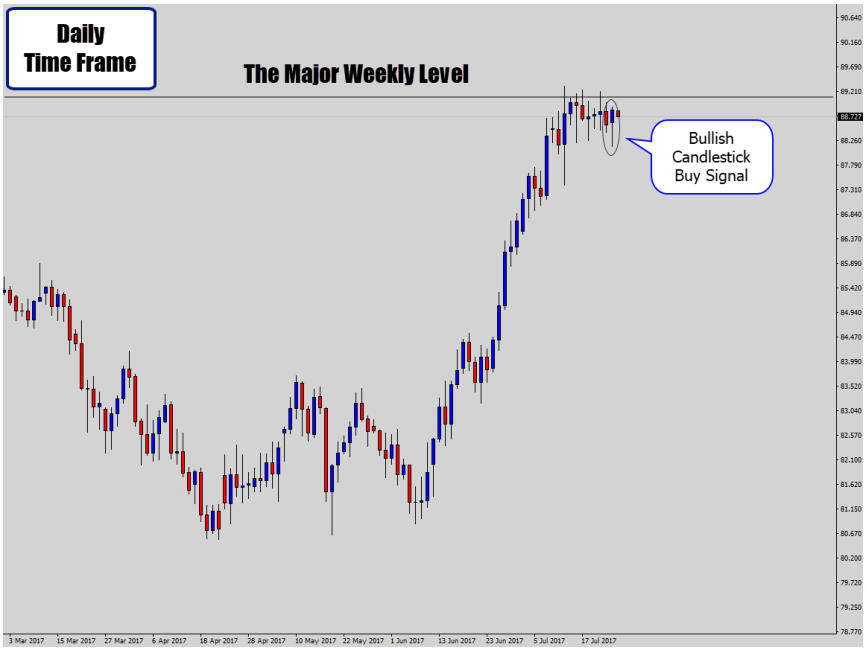

Op de daily chart zien we een pin bar (hammer) candlestick patroon; een bullish signaal. Als je alleen hier naar zou kijken, zou dit een indicatie zijn om te kopen. Maar omdat je eerst naar de weekly hebt gekeken, weet je dat hier een sterk resistance level zit die er voor kan zorgen dat de markt niet verder omhoog gaat. Als we verder in de tijd gaan zien we dat dit gebeurde:

The Innkeeper.

The Innkeeper.

De kracht van de hammer was niet sterk genoeg om door de weekly resistance te breken. Na de hammer lijkt het alsof het resistance level doorbroken wordt (breakout) met een bullish candle. Vervolgens ontstaat boven het resistance level een kleine rode candle (bijna Doji). De twee opvolgende candles vormen samen een bearish harami (grote moeder candle en kleiner kind candle). Na dit bearish signaal zakt de prijs verder naar beneden. We hebben hier dus te maken met een schijnbeweging naar boven (False Breakout).
Door dus gebruik te maken van top down analyse voorkom je grote verliezen. Trade dus nooit op een enkel time frame, zonder te weten wat er op de andere time frames gebeurt.

Op bovenstaand daily timeframe heeft nu twee keer rejection plaatsgevonden. Dit maakt deze horizontale trendlijn van nog meer belang voor toekomstige analyse. Dat levert ook een voordeel op in toekomstige trades: je kunt een exit point met grotere betrouwbaarheid bepalen.

Een nieuw voorbeeld. In de bovenstaande weekly grafiek heeft er drie keer rejection plaatsgevonden op hetzelfde prijsniveau. Bij de laatst keer heeft zich een hammer gevormd tot aan het resistance level. Vervolgens treedt er rejection op in de vorm van een bearish engulfing candle. Hier kun je switchen naar de daily chart om te zoeken naar een optimaal exit point.
Voor de meer ervaren traders; bij de derde test van het resistance level ontstaat een price action patroon die een duidelijk signaal geeft om in te zetten op een daling (shorten). Dit is echter een heel andere tak van sport, en hoeft hier verder niet besproken te worden.

The Innkeeper.

The Innkeeper.

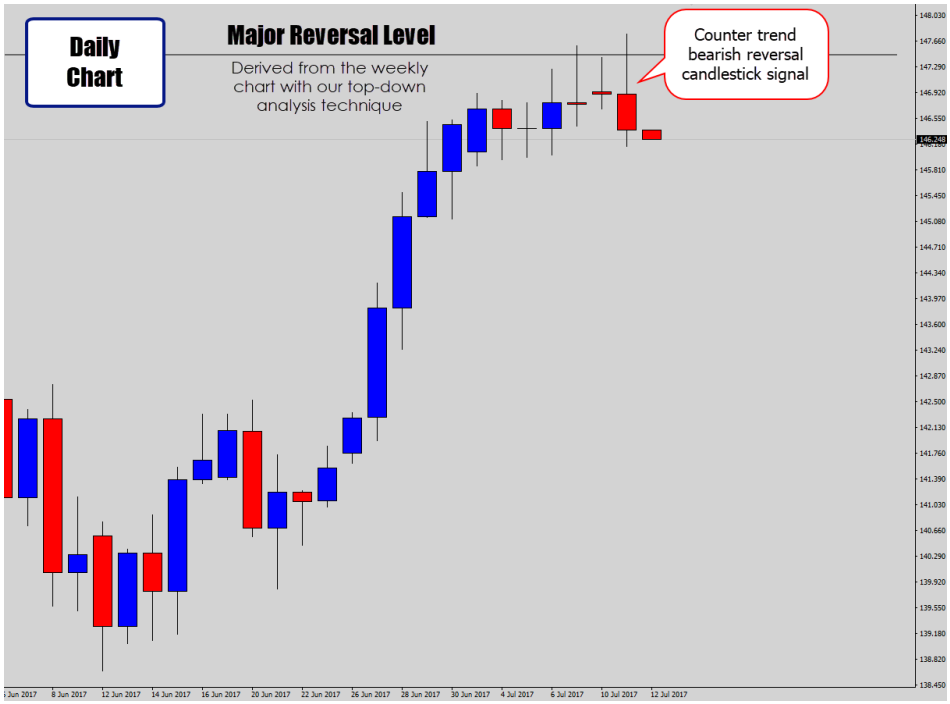

Bovenstaande daily chart laat wederom een reversal zien van een resistance level. Vlak voor het bereiken van dit level wordt een doji gevormd, waarna een verdere stijging plaatsvindt. Bij het bereiken van de resistance level ontstaat een shooting star; het eerste teken dat er een reversal kan komen. Weer verder in de tijd zien we wat er gebeurd is:

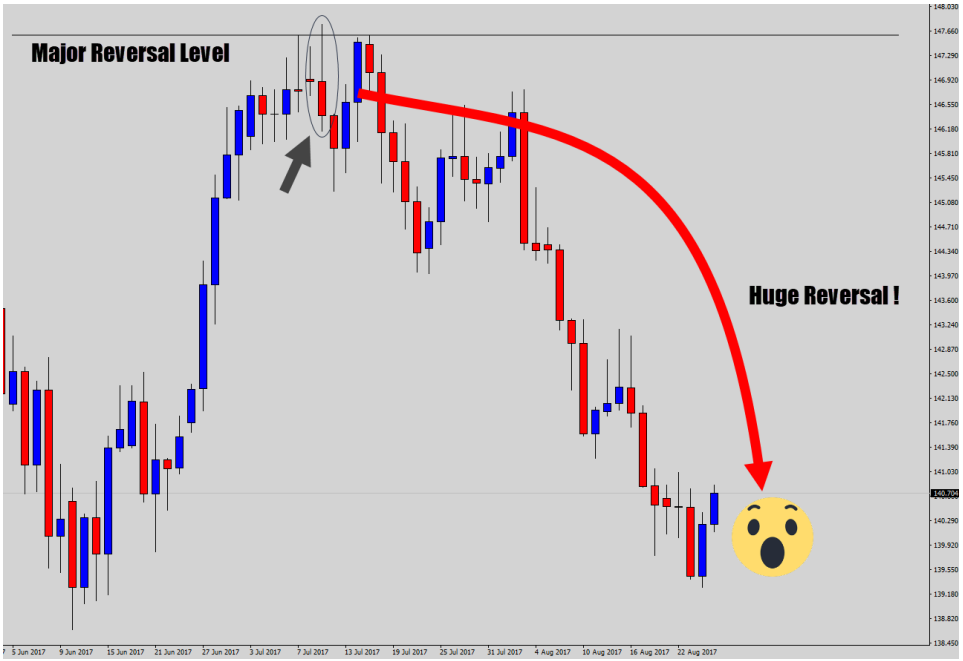

In het daytraden is weten wanneer je in moet stappen net zo belangrijk als weten wanneer je uit moet stappen. Oefen dus veel met oude charts om de signalen te herkennen. Het moet een tweede

The Innkeeper.

natuur worden om patronen te herkennen. Probeer het hierbij gestructureerd te houden; gebruik altijd top down analyse.

Trading strategieën en tactieken

In de vorige hoofdstukken zijn drie belangrijke aspecten van price action trading besproken:

1. Markt trends: het identificeren van markt trends in verschillende time frames en het verschil herkennen tussen trending, ranging en choppy.
2. Levels: het tekenen van belangrijke support en resistance levels en trendlijnen, zodat je beter entry- en exit points kunt bepalen.
3. Signals: het herkennen van candlestick patronen en het begrijpen van de psychologie achter de patronen.

Denk bij je technische analyse dus altijd aan drie dingen: Trend, Level en Signal. Open een willekeurige chart en stel jezelf deze vragen:

1. Wat is de markt aan het doen? Bij een ranging markt kun je bepalen tussen welke twee prijsniveaus dit gebeurt. Is het een choppy markt? Sluit de kaart en zoek iets anders.
2. Wat zijn de sterkste levels van support en resistance? Op welk prijsniveau liggen ze en hoe vaak zijn ze al getest?
3. Is er een buy signal te zien? Kan ik een entry point vinden met behulp van de candlesticks?

Dat gaan we nu verder oefenen.

Pin Bar Candlestick Patroon Strategieën

De pin bar candlestick wordt veel gebruikt als reversal signaal door traders. In dit hoofdstuk zullen we verder ingaan op het identificeren van potentiele pin bar signalen en de voorwaarden om er met grote betrouwbaarheid op te traden (high probability trade setup).
Een pin bar wordt gekarakteriseerd door een lange wick die aangeeft dat er een rejection gaat plaatsvinden en de markt in tegengestelde richting zal gaan.
De body, het deel tussen open en close, is bij een pin bar meestal klein. De wick is juist erg lang. Een lange wick aan de bovenkant is een bearish signaal, een lange wick aan de onderkant is een bullish signaal. De kleur van de candlestick maakt voor het richting bepalen niet uit: wel is een groene bullish pin bar een sterker signaal dan een rode bullish pin bar, en vice versa voor een bearish pin bar.

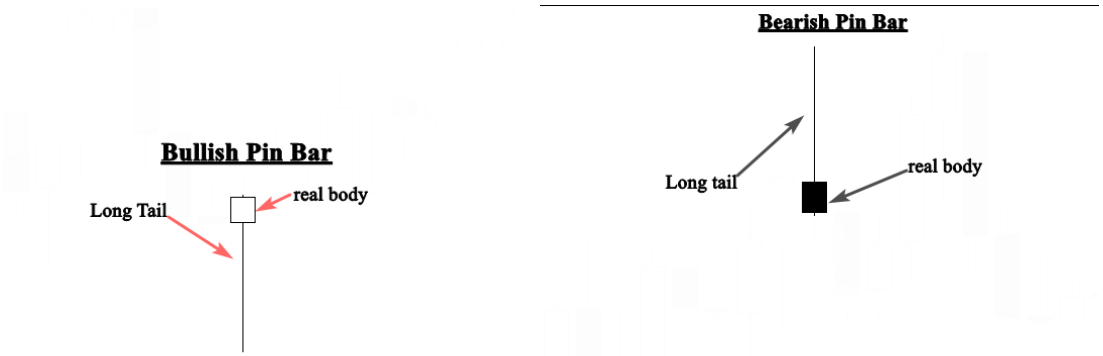

Hoe identificeer ik een pin bar candlestick setup?

Om heel eerlijk te zijn, de perfecte candlestick setup bestaat niet. Soms zijn alle price action signalen aanwezig om een goede trade te maken, maar gebeurt er toch iets onverwachts waardoor de markt de tegengestelde kant opgaat. Wat je je daarbij moet realiseren is het volgende:

Een markt beweegt niet door vorming van een pin bar, de markt beweegt door vraag en aanbod.

Hier een voorbeeld:
Stel, je vindt een perfecte bullish pin bar ter hoogte van een key support level. De markt bevindt zich ook nog in een uptrend. Allemaal sterke koop signalen, iets om niet te negeren. Maar als de hoeveelheid geld (volume) dat de kopers in deze trade stoppen lager is dan de hoeveelheid geld die de verkopers er in stoppen, gaat de markt toch de verkeerde kant op. Daarom is kijken naar het volume van een patroon ook zeer belangrijk.
Dit betekent niet dat je analyse van de markt verkeerd is, of dat traden op pin bars niet werkt. De markt valideert je keuze voor een trade niet. Je neemt je verlies en zoekt verder. Traden blijft altijd een spel van kansberekening, niets is 100% zeker. Het zoeken naar pin bars en andere patronen

betekent alleen dat je er voor wil zorgen dat je kans van winst maken meer dan 50% is. Anders kun je ook alles op zwart zetten aan de roulette tafel.

Om de kansen te verbeteren moet een pin bar aan de volgende eisen voldoen:

- Hoe kleiner het time frame, des te onbetrouwbaarder het patroon. Kijk maar eens naar de 1m en 5m charts; heel veel pin bars waar geen goede trade uit te halen valt. Hieronder een voorbeeld van een pin bar op de daily.

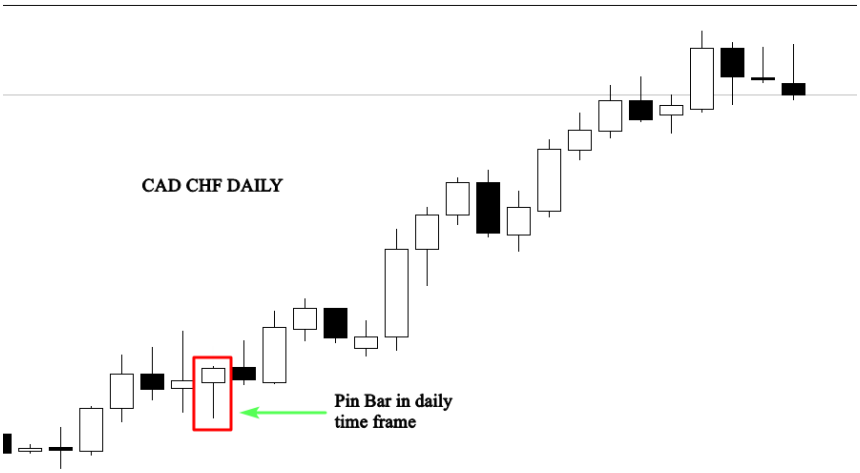

- Een pin bar die overeenkomt met de huidige trend is krachtiger dan een pin bar die tegen de trend in gaat. In onderstaand figuur is te zien dat tijdens een duidelijke uptrend de markt na de bullish pin bars nog verder omhoog gaat, terwijl de bearish pin bars niet zorgen voor een daling. Deze kun je dus negeren.

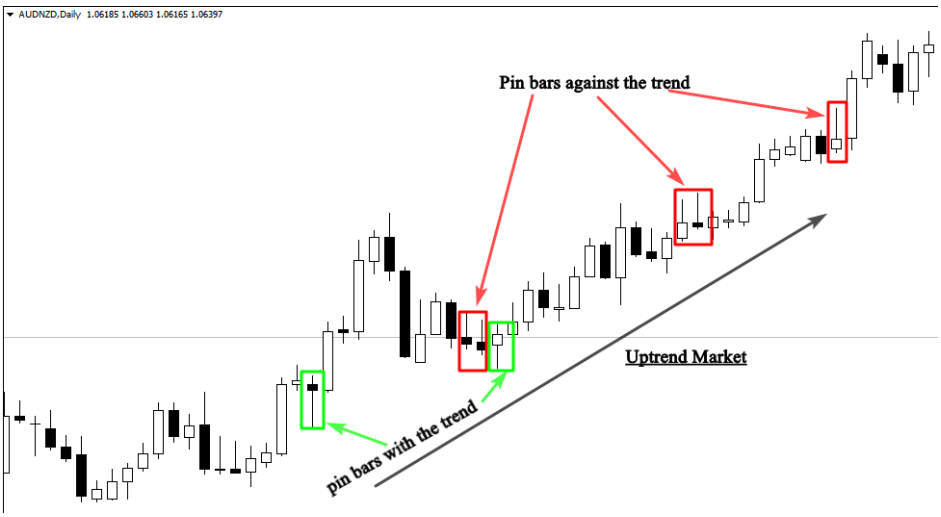

- De anatomie van de pin bar is ook van belang. Een langere wick geeft de pin bar meer kracht dan een kortere wick.

De psychologie achter een pin bar patroon:

Pin bars worden gevormd bij een rejection van een bepaalde prijs. Dit betekent nog niet dat er een volledige reversal zal optreden. De pin bar kan zich namelijk overal op de chart vormen. Als dit niet in de buurt van een trendlijn is, kan de rejection alleen tijdens die ene candle plaatsvinden en vervolgens bij de volgende candle kan de trend zich toch gewoon weer voortzetten. Dat moet je dus goed onthouden; een pin bar betekent rejection van een prijs. Of dit rejection betekent voor kortere of langere periode dan 1 candle, hangt af van andere gegevens zoals trendlijnen en indicatoren. Kijk dus bij een pin bar altijd goed naar support en resistance zones, supply en demand zones en bijvoorbeeld moving averages (voortschrijdend gemiddelde) kijken of je te maken hebt met rejection op een key level.

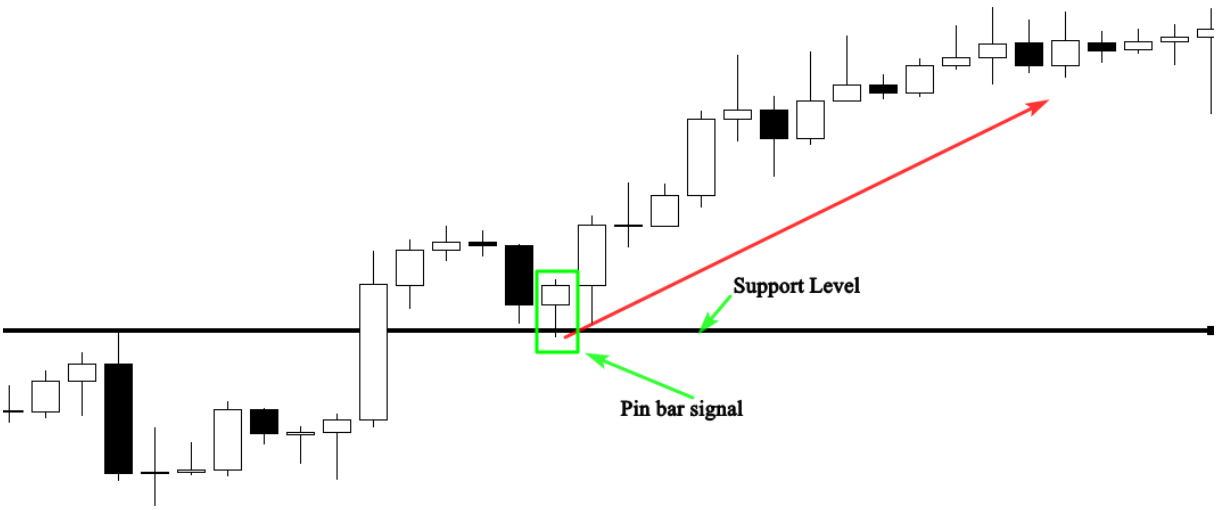

Bovenstaand is een mooi voorbeeld. Er heeft een breakout plaatsgevonden met een mooie grote bullish candle. Deze breakout gaat door een resistance level die al eerder getest was (zie de grote zwarte bearish candle links in de grafiek). Na de breakout wordt hetzelfde level getest als support. Bij het raken van dit level ontstaat een pin bar candle. De bulls geven duidelijk aan dat zij de prijs verder omhoog willen brengen, wat vervolgens ook gebeurd.

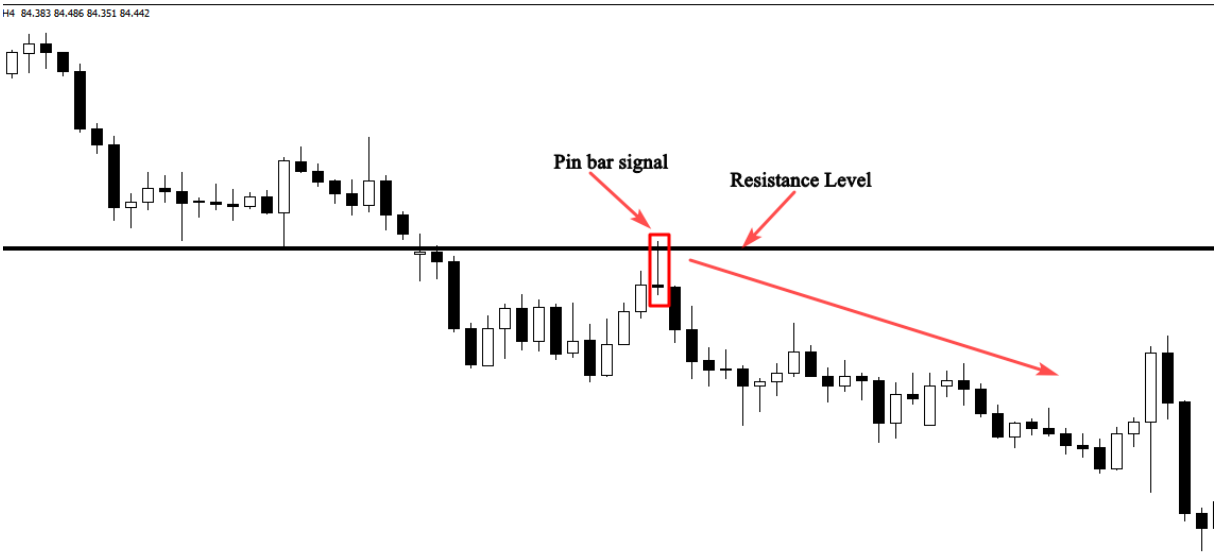

In een downtrend zoals hierboven weergegeven ontstaat een pin bar candle stick tegen een resistance level aan. Dit is een indicatie dat de bears de prijs hier weer naar beneden drukken (rejection). De bulls hebben niet genoeg kracht om er doorheen te breken op dit moment.

Nogmaals de psychologie achter de formatie van een pin bar: een signaal dat een partij (bull of bears) duidelijk aangeeft de overhand te hebben op dat moment, en de prijs in hun gewenste richting gaat bewegen. Dit wordt extra kracht bij gezet in combinatie met support of resistance levels. Een goed begrip hiervan levert betrouwbare trades op met een hogere kans van slagen.

De pin bar candlestick met de trend mee traden

Tip voor de beginnende trader: trade met de trend mee. Pin bars in een trending markt leveren goede trades op met een hoge risk/reward ratio (gunstige verhouding risico vs. beloning).
Pas als je traden in een trending markt beheerst, kun je aan de gang in een ranging markt, of zelfs tegen de trend in handelen. Probeer eerst te oefenen, kies een markt met een duidelijke uptrend of downtrend, en bepaal daarin support en resistance levels door trendlijnen te tekenen. Dan wacht je af totdat je een pin bar formatie ziet verschijnen op je trendlijn. Zie hieronder:

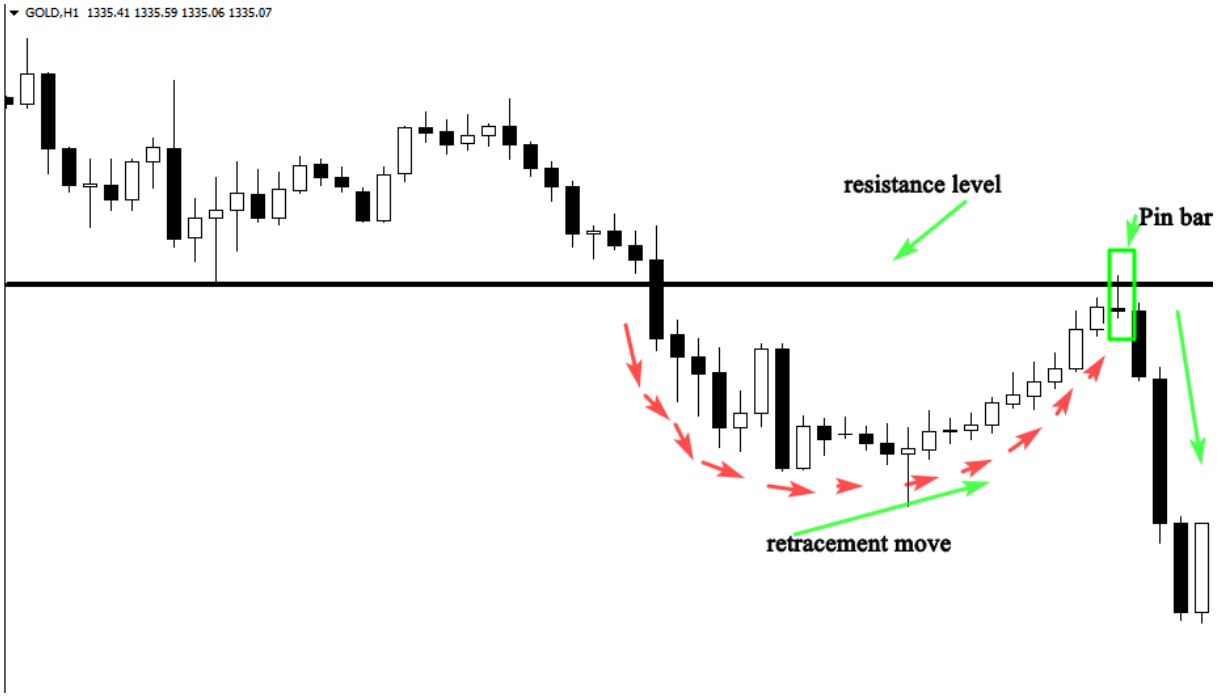

De prijs zakt door een support level. Na een flinke daling (impuls wave) vindt er een retracement plaats. Hierbij wordt het level wat voorheen support was, nu getest als resistance. Tegen dit level aan ontstaat een pin bar, een teken dat de verkopers de retracement ver genoeg vinden gaan en de macht weer overnemen om de prijs omlaag te krijgen. Vervolgens vindt er een nieuwe impuls wave omlaag plaats en er ontstaat een lower low.

In bovenstaand figuur is een mogelijkheid om te traden, namelijk om te anticiperen op een verdere downtrend. De kwaliteit van een trade setup op dit punt is zeer goed, omdat deze setup voldoet aan 3 criteria:

1. De Pin Bar is goed gevormd (lange bovenste wick) en is in de richting van de markt (algehele downtrend).
2. Rejectie van de prijs gebeurd op een key resistance level.
3. De R/R ratio (risk/reward) is gunstig en dus de moeite waard om te traden.

Soms is zelfs in een trending markt het bijna onmogelijk om goede horizontale support en resistance levels te bepalen en in te tekenen. In zo'n geval kan de moving average (MA) uitkomst bieden. Dit is letterlijk vertaald "bewegend gemiddelde", en geeft een gemiddelde prijs van een vooraf bepaald aantal tijdspunten. De 10-day MA is een gemiddelde prijs van de afgelopen 10 dagen. Iedere dag kan er opnieuw een 10-day MA berekend worden, en deze MA-punten vormen een vloeiende lijn. Deze lijn kan vervolgens dienen als dynamisch support of resistance level:

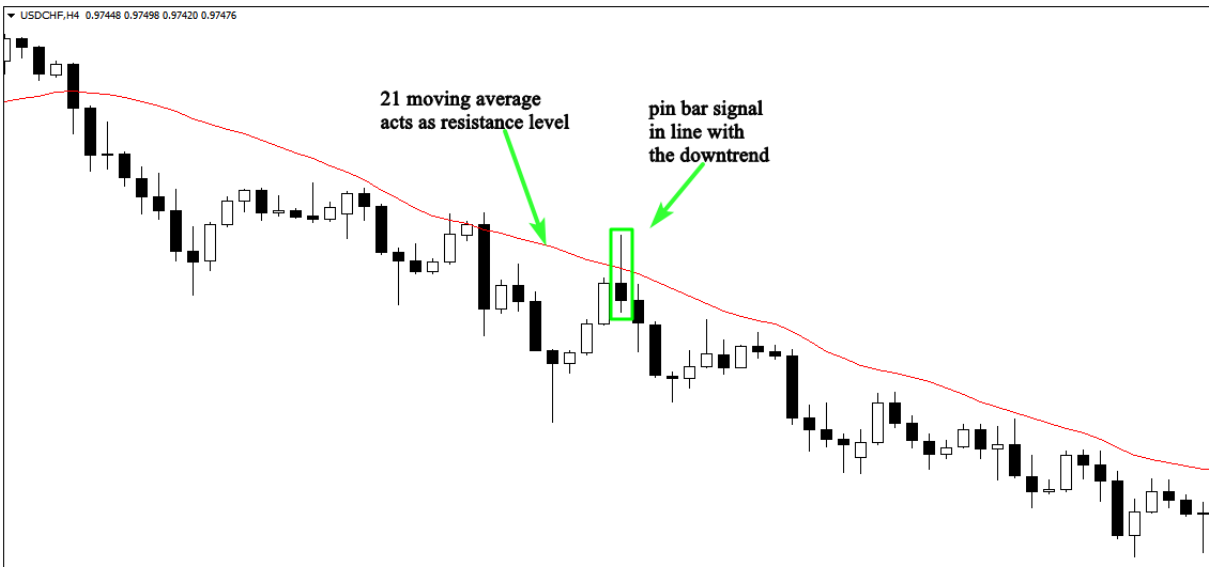

In bovenstaande grafiek wordt gebruik gemaakt van de 21-day MA. De markt is overduidelijk in een downtrend. Met behulp van het dynamische resistance level van de 21-MA kunnen we beter zoeken naar betrouwbare pin bar setups.

In onderstaande figuur wordt de 21-MA juist gebruikt als dynamisch support level:

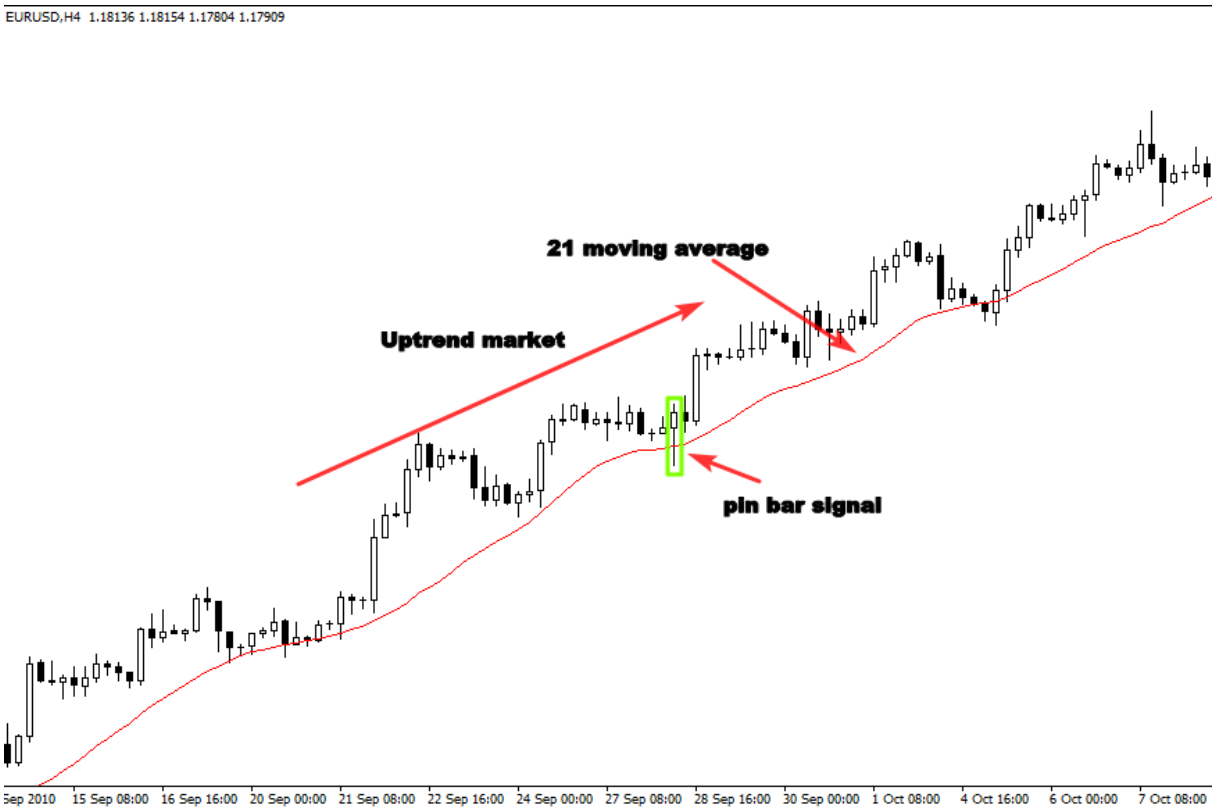

Op deze 4h chart helpt de 21-MA om belangrijke punten te vinden in de markt, zoals de pin bar formatie in het groene vierkant. Nu komen de TLS elementen weer terug:

1. De **T**rend is bullish
2. Er is rejection ter hoogte van een support **L**evel
3. De bullish pin bar geeft het juiste **S**ignaal.

Kortom, meer zekerheid voor een goede trade.

Trading tactieken

Het verkennende gedeelte van het traden moet nu al wat vloeiender gaan. Voor je verder gaat moet je dit oefenen en beheersen:

- Herken een trending markt
- Herken een downtrend of uptrend
- Bepaal support en resistance levels
- Vind een pin bar in de buurt van deze levels.

De volgende stap is het instapmoment (entry point) bepalen. Bij het traden op pin bars zijn er verschillende opties:

De agressieve entry: Meteen na het sluiten van de pin bar candle instappen. Hierbij wacht je niet op bevestiging (confirmation) dat de markt daadwerkelijk beweegt in de richting die jij verwacht. Voordeel is dat als de markt meteen vertrekt, je de boot niet hebt gemist, zoals in het volgende voorbeeld:

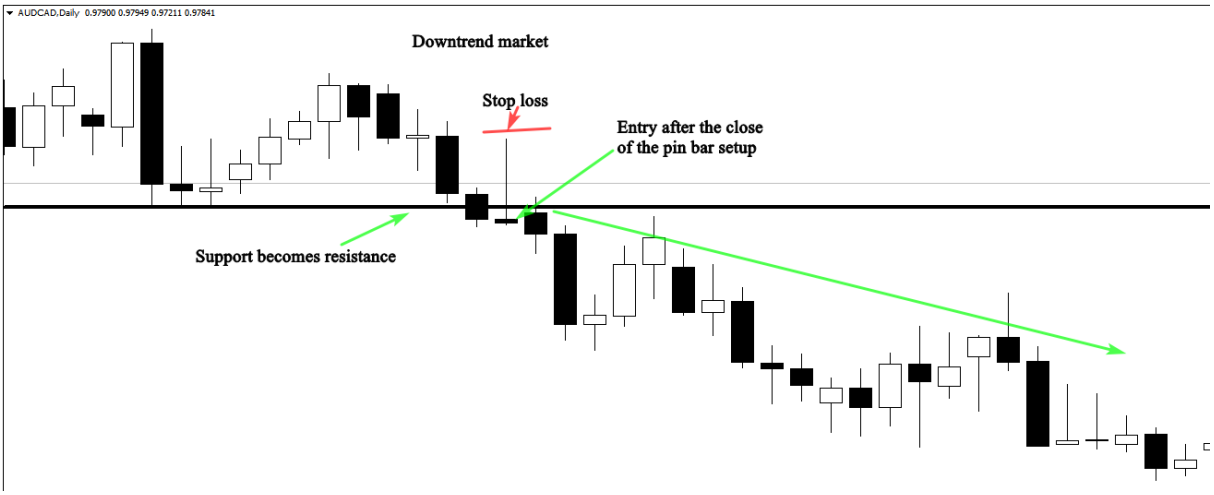

Let op: het betreft hier een entry point om te “shorten”. Op sommige exchanges kun je inzetten op een daling (shorten), en dus ook je inleg verhogen bij een dalende markt. Als je al eerder gekocht had en wil verkopen, is ditzelfde punt een exit point. Het figuur laat meteen een sterke daling zien na de pin bar formatie. Een agressieve entry/exit had hier dus goed uitgepakt. Weer pakken we onze 3 elementen er bij:

T: Duidelijke downtrend
L: Een support level wordt resistance level
S: Na retracement richting resistance level ontstaat een duidelijk signaal in de vorm van een pin bar.

In deze situatie stap je dus in meteen na het einde van de pin bar candlestick, en zet je een stoploss (het punt waarbij je automatisch uit de trade gaat om meer verliezen te voorkomen) net iets verder

dan het einde van de wick (zie plaatje). Als eerste doel om te bereiken (Target 1) bepaal je bij een downtrend het volgende support level.

De conservatieve entry: Je wacht met instappen totdat er een retracement plaatsvindt tot 50% van de pin bar. Voordeel: je R/R ratio is beter. Nadeel: soms is de markt al vertrokken voordat je in kan stappen. Een voorbeeld:

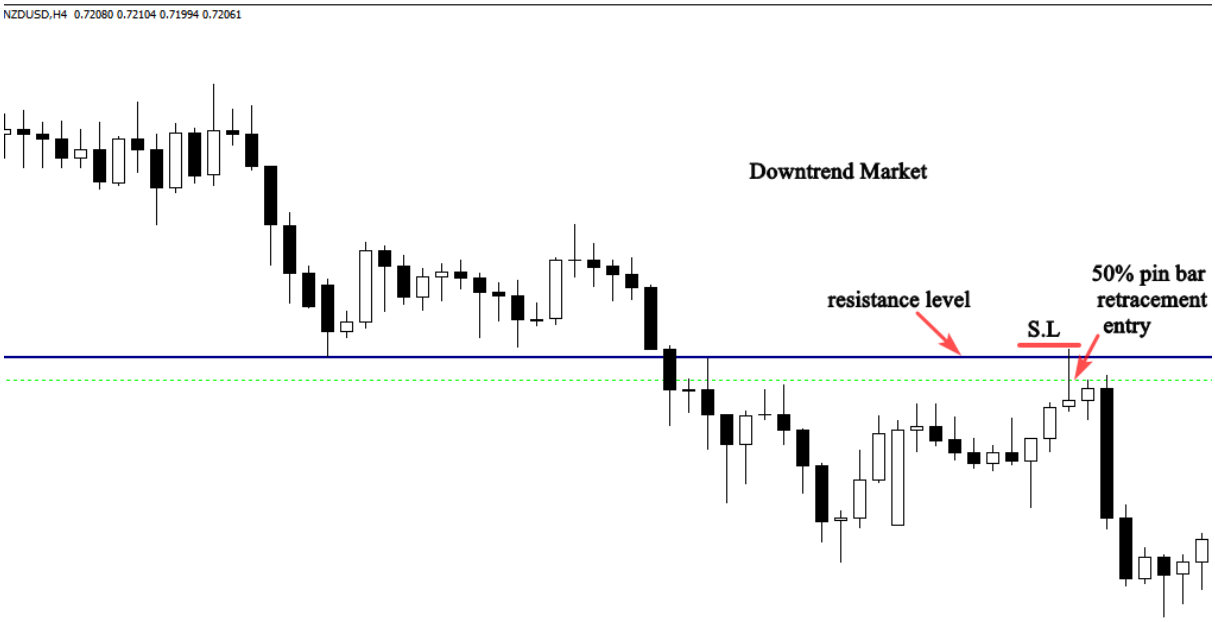

Altijd eerst de basis:

T: De markt bevindt zich in een downtrend
L: Er is een horizontaal support/resistance level
S: Ter hoogte van dat level wordt een signaal gevormd; een pin bar candlestick

De markt is door een support level gezakt. Vervolgens wordt dit level getest als resistance. De bulls pushen het prijsniveau tegen dit level aan, maar de bears slaan met kracht terug en duwen de prijs binnen dezelfde candlestick weer ver naar beneden, waardoor de pin bar wordt gevormd. Vervolgens vindt er een kleine retracement plaats van deze krachtige neerwaartse beweging. Halverwege de hoogte van de pin bar ontstaat het perfecte entry/exit point. Doordat de stoploss nog steeds aan het einde van de pin bar-wick geplaatst kan worden, is de R/R ratio veel gunstiger dan bij een agressieve entry/exit point. De afstand tussen de twee is nu immers kleiner. Hieronder nog een voorbeeld in een uptrend. Vertel nu zelf het verhaal van deze chart. Begin met de TLS, en leg voor jezelf uit wat er gebeurd.

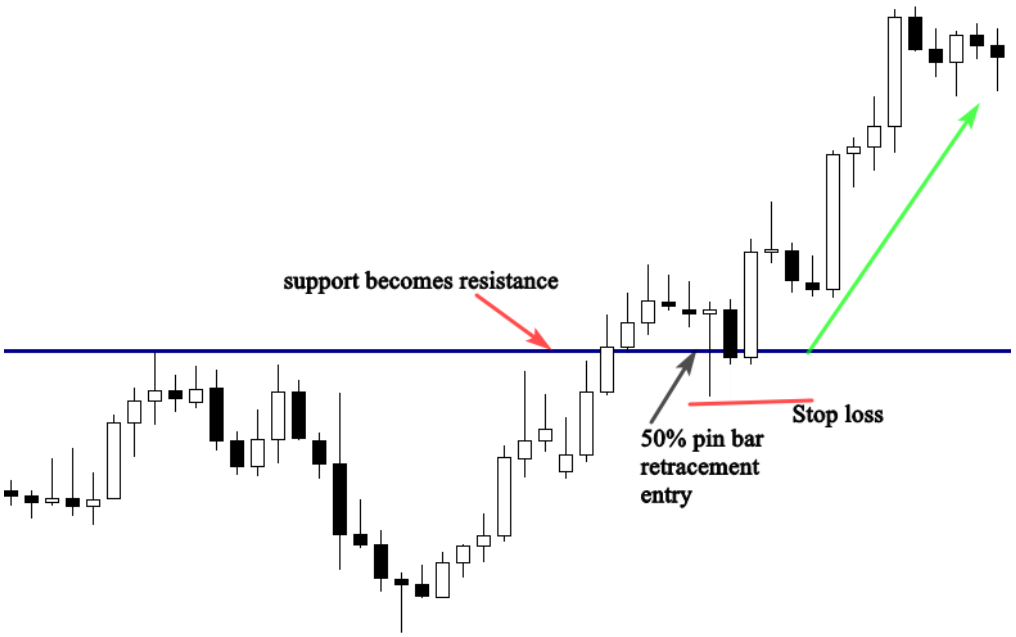

Een nadeel van de conservatieve entry, is dat de markt soms als vertrekt voordat de 50% retracement voltooid is. Als dit gebeurt, sluit de kaart en zoek in een andere markt naar een entry point. Mocht het weer gebeuren, dan kan dat frustrerend worden. Bepaal dus voor jezelf of je agressief wil traden of conservatief.

Pin bars traden met confluentie

Confluentie (confluence) treedt op wanneer meerdere technische indicatoren hetzelfde signaal geven en elkaar dus bevestigen. Hoe meer confluentie, des te hoger de kans van slagen van je trade setup. Of je nu beginnend trader bent of vergevorderde, confluentie is een must om kwalitatief goede trades te maken. Confluentie betekent letterlijk samenvloeien, het moment waarop meerdere signalen hetzelfde punt aangeven als key level. Naast het vinden van een pin bar zoek je dus naar confluentie. Dit kunnen meerdere dingen zijn:

- De trend i.c.m. de price action; een bearish pin bar in een downtrend is een krachtiger signaal dan een bearish pin bar in een ranging markt.
- Levels van support & resistance en supply & demand (vraag en aanbod), omdat iedereen hier naar kijkt zijn ze automatisch van groot belang.
- Moving Average; vormen dynamisch support en resistance, die van groot belang zijn in een trending markt.
- Fibonacci retracements; o.a. de 0.618 en 0.5 retracements zijn vaak prijsniveaus waar support en resistance gevonden wordt.
- Trendlijnen; geeft richting aan de markt en wijst naar belangrijke reversal points.

Je hoeft geen confluentie te vinden met alle bovenstaande punten, een of twee samen met een correcte pin bar setup geven al veel meer vertrouwen voor het maken van een trade.
Hieronder een voorbeeld:

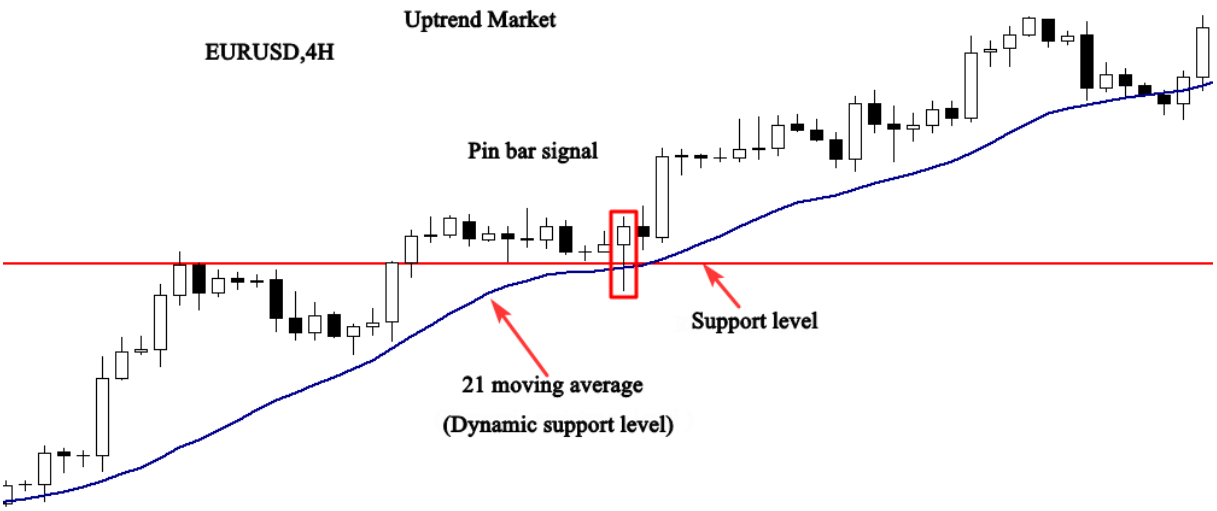

We gaan weer bij de basis beginnen.

T: Uptrend; we zoeken dus naar een entry point om te kopen

L: Er is een duidelijk support level die eerst resistance was en al 2x getest is als support

S: In de kleine retracement na het doorbreken van het resistance level, ontstaat een bullish pin bar.
S2: Rejection van pin bar op support level
S3: Ter hoogte van pin bar zijn support level en support van 21-MA gelijk aan elkaar.
Hier is dus duidelijk sprake van confluentie met meerdere indicatoren. Als je het geduld hebt om aan de hand van confluentie het juiste instapmoment te vinden (en af te wachten!) zul je veel succesvoller zijn in je trades. Je zorgt er voor dat de trade setup naar jou toekomt, in plaats van dat je geforceerd zelf de trade instapt. Nog een voorbeeld:

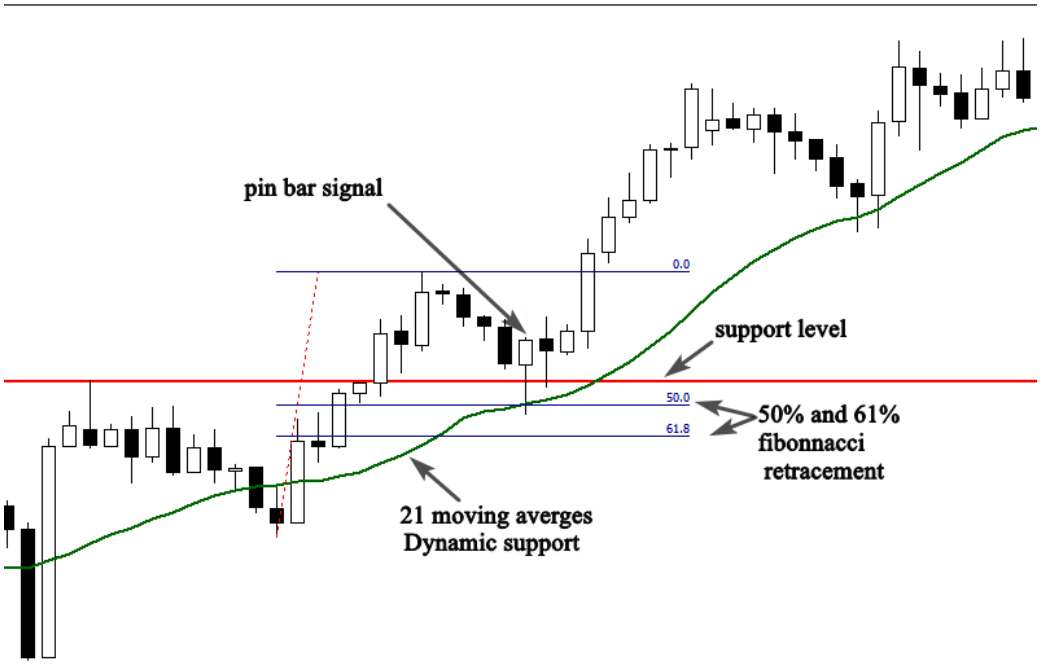

Probeer nu aan jezelf vanaf de basis (TLS) bovenstaande chart uit te leggen.

Pin Bar voorbeeld trades

Hier zijn wat voorbeelden om te oefenen met pin bar candlesticks en confluentie, met de trend mee.

The Innkeeper.

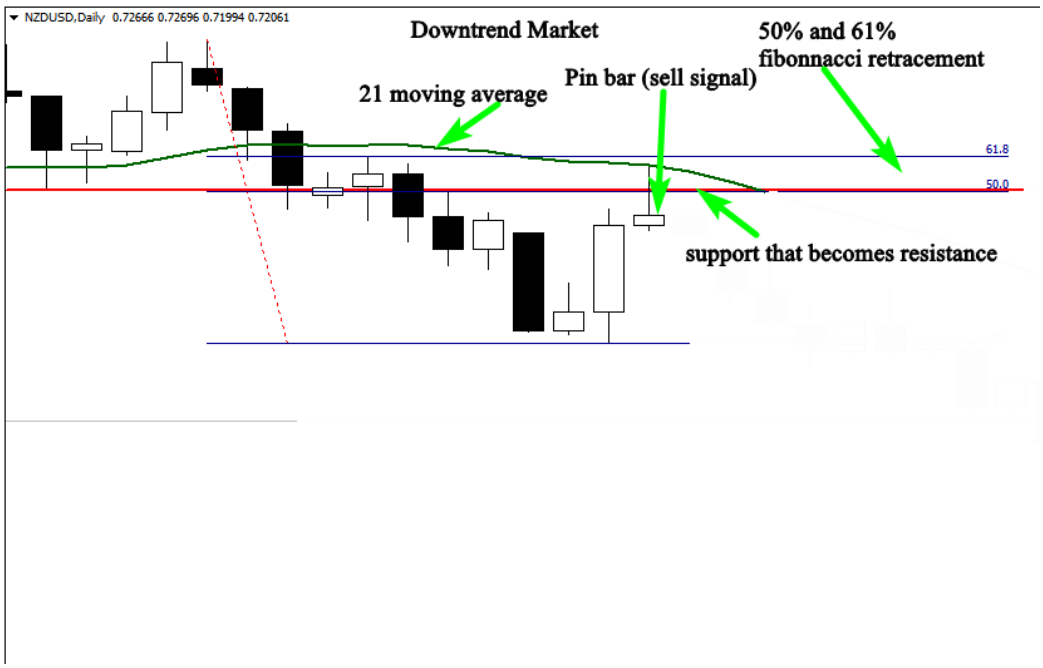

Bovenstaand is de NZDUSD daily chart. Zoals altijd, begin met TLS:

T: Downtrend

L: Er is en horizontaal level dat 1x diende als support, daarna doorbroken werd, en nu getest wordt als resistance.

S1: Signaal van pin bar formatie tegen resistance level aan.

S2: De 21-MA geeft dynamisch resistance aan de bovenkant van de pin bar candlestick.

S3: De 0.5 Fibonacci retracement geeft resistance op exact hetzelfde resistance level.

Na breakout van het support level vindt er een retracement plaats om dat level als resistance te testen. Daar vormt zich een pin bar, wat op zich al een signaal is dat dit het einde is van de retracement en er een nieuwe impuls wave naar beneden zal komen. Dit vermoeden wordt versterkt door de 21-MA, waar de bovenste wick van de pin bar precies tegenaan komt maar niet weet te doorbreken. Ook de 0.5 Fibonacci retracement versterkt het idee dat dit resistance level sterk is. Deze confluentie geeft aan dat dit resistance level een heel belangrijk punt is en moeilijk zal zijn om zomaar doorheen te gaan. De verkopers zijn bereid om de markt nog een stuk verder omlaag te brengen. Een goed moment dus om te verkopen als je in de markt zit (exit point) om verdere verliezen te voorkomen. Vervolgens gebeurde dit:

The Innkeeper.

The Innkeeper.

Er waren genoeg signalen om dit aan te zien komen. Door dit in de praktijk toe te passen kun je op het juiste moment verkopen.
Nog een voorbeeld:

Hier zie je een aantal mogelijkheden om te kopen.

T: Uptrend
L: Meerdere support en resistance levels zijn goed in te tekenen
S1: Signaal van bullish pin bar candlestick (2x)
S2: 21-MA geeft dynamisch support level onder pin bars
S3: 0.5 Fibonacci retracement geeft support onder wick van pin bars

The Innkeeper.

Mocht je hier twijfelen bij de eerste pin bar, dan had je nog een kans op een goed entry point bij de tweede.

Pin bars traden in een ranging markt

Als er geen higher highs en geen higher lows worden gemaakt na een uptrend, of geen lower lows en lower highs na een downtrend, ontstaan horizontale lijnen (support & resistance) waartussen de markt zich beweegt. We spreken van een ranging markt. De tactiek die je gebruikt in een trending markt werkt hier niet meer, dus dat moet veranderen.
Eerst moet bevestigd worden dat het inderdaad gaat om een ranging markt. Dezelfde horizontale support en resistance levels moeten beiden minimaal 2x geraakt worden zonder breakout om te spreken van een ranging markt. Dan kun je gaan traden door in feite te kopen op support en te verkopen op resistance level.

Bovenstaand figuur geeft de punten aan. We gaan er hier vanuit dat in een ander deel van de grafiek al duidelijk is dat de markt tussen deze levels “ranged”. Het eerste blauwe vierkant toont een entry point, waarbij een bullish pin bar ontstaat ter hoogte van het support level. Kies hier dus of je agressief of conservatief wil instappen. De R/R ratio hier is zeer gunstig, weinig verschil tussen je entry point en je stop loss.

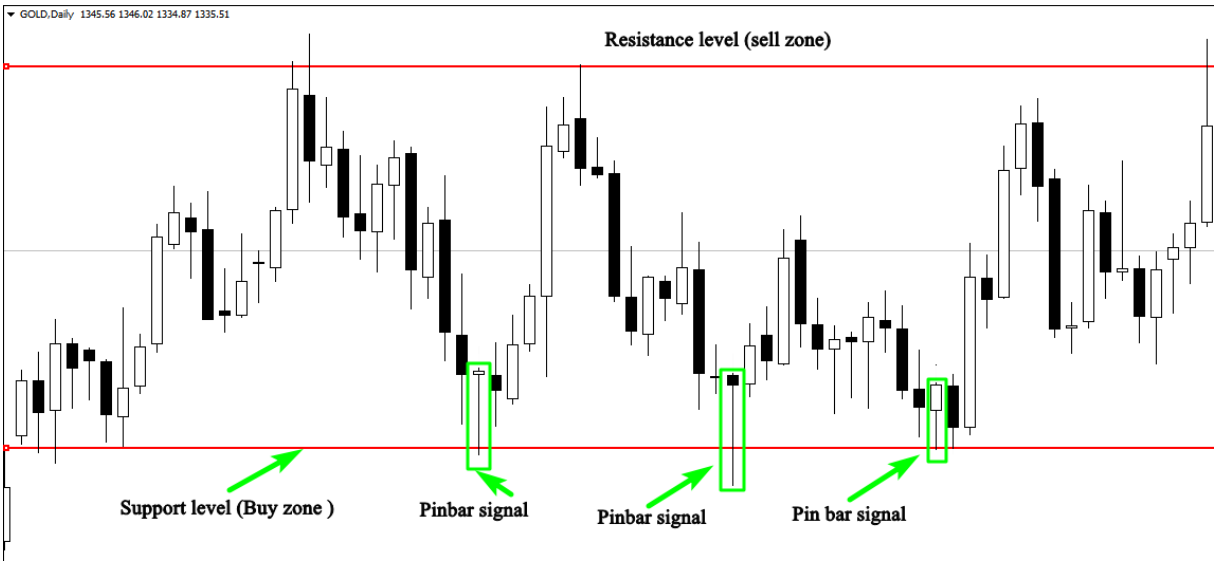

In dit figuur zijn door eerdere price action een support level en een resistance level bepaald. De markt is duidelijk aan het rangen. In het eerste groene vierkantje is een pin bar (hammer) ontstaan. Hier is een mooi entry point, waar je kiest of je agressief of conservatief instapt. Aan de volgende candle zie je dat beide strategieën mogelijk waren en goed uit zouden pakken. Je kan nu een stop loss plaatsen rond het support level, en een sell (verkoop) order tegen het resistance level aan. Doordat de stop loss dichtbij je entry point ligt heeft deze setup een zeer gunstig R/R ratio. Een volgend mogelijk entry point is de volgende pin bar. Hier zie je wel dat een conservatieve entry niet was gelukt. Denk er aan: niet alsnog proberen in te stappen. Neem afstand van deze chart en kies een nieuwe om weer met frisse blik een entry point te vinden.
Voor alle entry points in deze chart is van groot belang dat je duidelijke rejectie ziet vanaf het support level. Anders is de kans op een breakout naar beneden veel groter en wordt de kans op verlies veel groter.

Er is nog een tweede strategie om te traden in een ranging markt: zoeken naar een mogelijke break out.

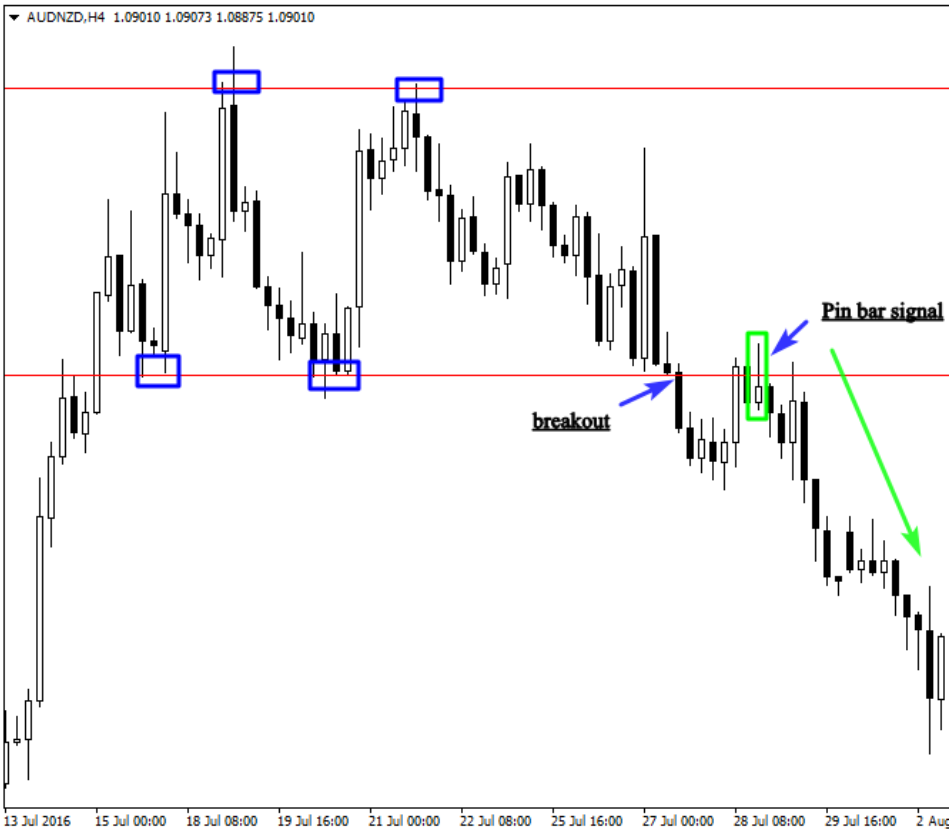

In dit figuur wordt de markt ranging na een uptrend. De markt gaat heen en weer tussen support en resistance. Op een gegeven moment ontstaat precies op support level een bearish pin bar (inverted hammer). Een duidelijk signaal dat de verkopers de macht overnemen van de kopers, en van plan zijn om de prijs door het support level te breken. Dit gebeurt ook, er vindt een breakout plaats.
Vervolgens wordt het support level als resistance getest. Bij wat nu resistance level is, ontstaat weer een bearish pin bar. Vervolgens treedt er reversal op en ontstaat een downtrend. Er waren in deze chart twee mogelijkheden om short te gaan (inzetten op daling) of om te verkopen.

1. Na de vorming van de inverted hammer op de support lijn (iets meer risico)
2. Bij retest van support als resistance (minder risico)

Hoe bevestig je signalen van pin bar met technische indicatoren

Door de signalen die je krijgt van pin bar candlesticks te bevestigen met andere technische indicatoren, bouw je meer zekerheid in je trade. Dit betekent niet dat je je volledig moet focussen op deze indicatoren, maar gebruiken in combinatie met de price action. Een technische indicator die van pas komt in een ranging markt zijn de Bollinger Bands (BB). De Bollinger Bands geven de volatiliteit aan van de markt (de agressiviteit waarmee de prijs omlaag en omhoog gaat).
In onderstaand figuur zie je hoe je in een ranging markt de price action combineert met BB's.

The Innkeeper.

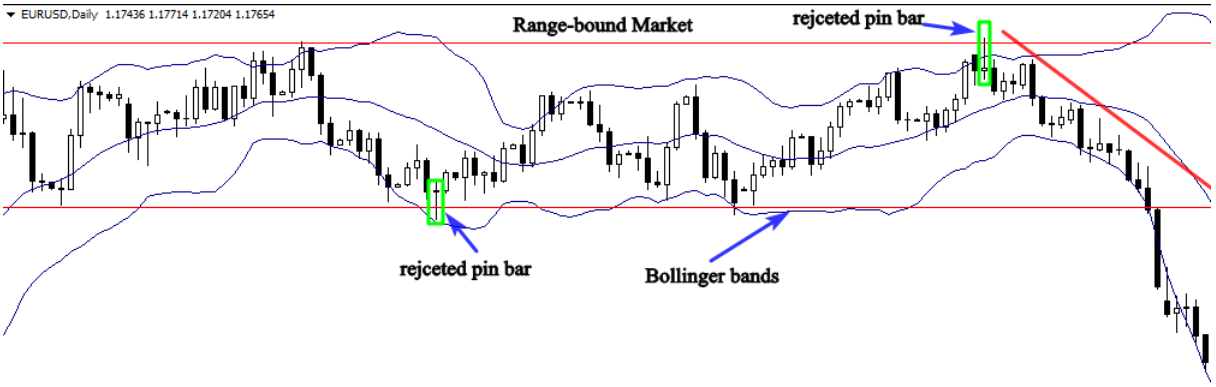

Nadat je TLS hebt toegepast weet je dat dit een ranging markt is en waar resistance en support ligt. Ook zie je in de candlesticks signalen in de vorm van een pin bar. De 3 lijnen van de Bollinger Bands geven de upper band (bovenste), de middle band (middelste) en lower band (onderste) aan. Vaak zie je dat de prijs heen en weer gaat tussen de upper band en de lower band.
Op twee punten zie je dat de lower band op bijna hetzelfde niveau zit als het support level. Tijdens het zoeken naar een setup vind je dus een bullish pin bar op het support level. Dit support level krijgt extra bevestiging door de lower Bollinger Band op hetzelfde prijsniveau. Dit geeft het signaal van rejection extra kracht en geeft zekerheid aan je entry point en trade setup.

Bollinger Bands geven dus dynamische support en resistance levels, in de vorm van de upper en lower bands.

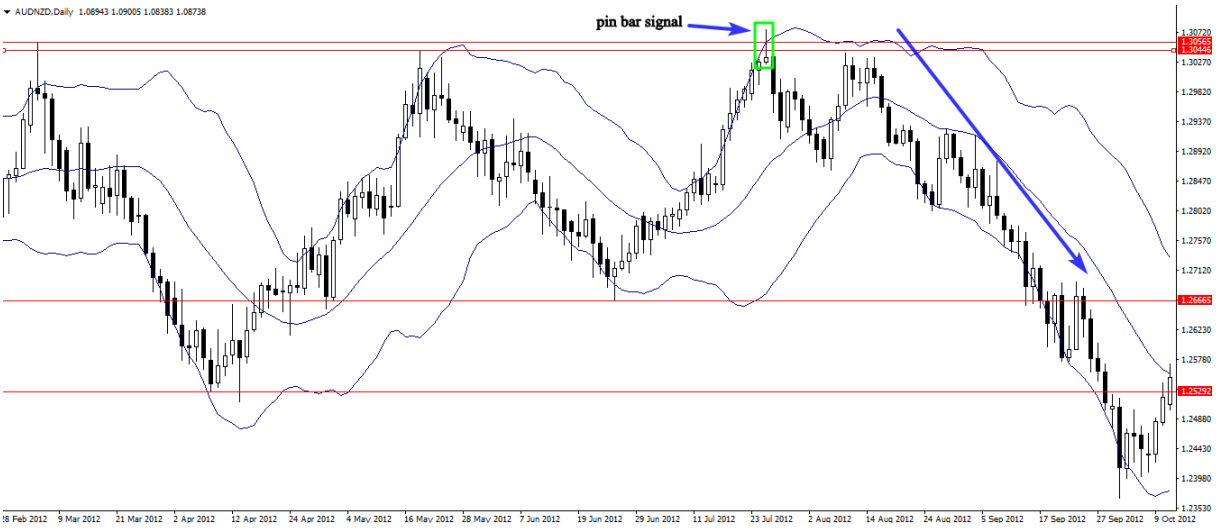

Bovenstaande is een daily chart. Hier zijn op twee punten de upper bands vrijwel gelijk aan het ingetekende resistance level. Als op dat punt ook nog een inverted hammer ontstaat, is er een price action signaal voor rejection van het resistance level en bevestiging van de upper bollinger band dat dit level daadwerkelijk gaat dienen als een resistance die nu niet doorbroken gaat worden. Er treedt een kleine false breakout op (de bovenste wick van de inverted hammer komt boven de resistance lijn), maar de kracht van de bears is te sterk en de prijs wordt snel teruggedrukt.

The Innkeeper.

Onthoudt dat dit een strategie is voor een ranging markt. Gebruik de BB's zelf niet om een signaal voor entry of exit te maken, gebruik hem enkel als bevestiging voor een price action signaal.

Het engulfing bar candlestick patroon

Een Engulfing Bar patroon is een zeer krachtig price action signaal en kan veel winst opleveren. Hier zullen we uitleggen hoe je dit signaal kan gebruiken in het traden.
Een engulfing bar bestaat uit twee candlesticks die tegenovergesteld van kleur zijn. De body van de tweede candlestick overschaduwd de body van de eerste volledig.

Een bullish engulfing patroon zit aan het einde van een downtrend, en laat heel duidelijk merken dat de druk om te kopen de verkoopdruk totaal overdonderd. Met andere woorden: de kopers zijn aan zet.
Bij een bearish engulfing patroon aan het einde van een uptrend, is er een grote kans op reversal van de trend. De kopers hebben niets meer te zeggen en de verkopers laten duidelijk merken dat zij de koers bepalen.

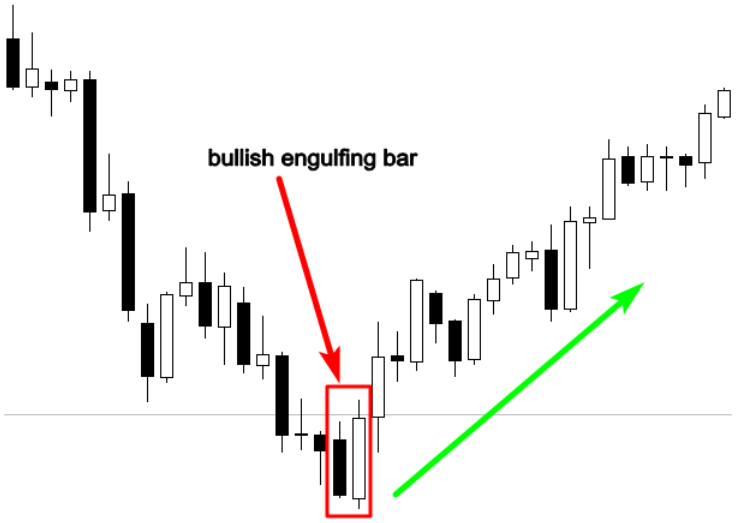

Volgens Steve Nison, de vader van het moderne candlestick charten, moet er aan drie eisen worden voldaan om te kunnen spreken van een reversal patroon:

1. De markt is trending
2. Het engulfing patroon bestaat uit twee candlesticks, de body van de tweede overschaduwd daarbij de eerste volledig
3. De kleuren van de eerste en tweede body zijn tegenovergesteld

Hoe trade ik engulfing bar price action signalen?

Om dit goed te kunnen traden keren we weer terug naar onze basis: TLS.

Trend:
Traden met het engulfing bar patroon geeft zeer goede resultaten, zolang er sprake is van een daadwerkelijke trend in de markt. In een ranging markt heb je er niets aan. Dus eerst kijken: maakt de markt higher highs (HH) en higher lows (HL)? Dan zitten we in een uptrend. Maken we lower lows (LL) en lower highs (LH)? Dan zitten we in een downtrend. Zorg altijd dat je dit als eerste analyseert! Anders ga je signalen zien in de price action die er niet zijn en kun je veel verliezen in je trades.
“The trend is your friend!”

The Innkeeper.

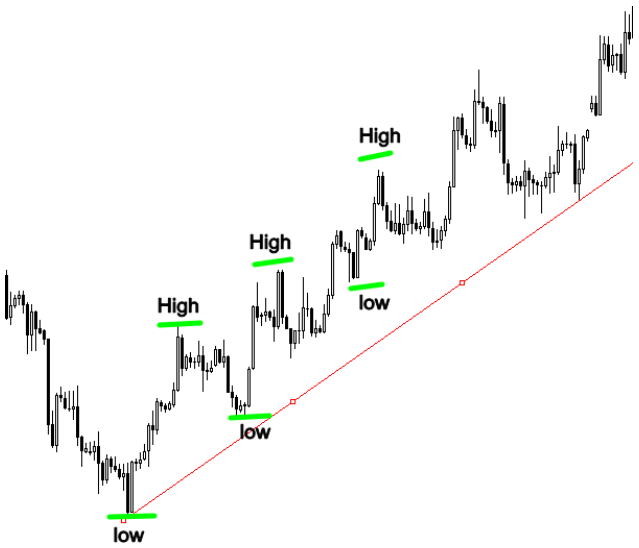

Level:
Na het bepalen van een trend komt het identificeren van de belangrijkste support en resistance levels. Als er duidelijk een support level in te tekenen is op de chart, geeft dat aan dat er op dat prijsniveau genoeg kopers zijn: iedereen zit op dat punt een entry point te zoeken. Voor een duidelijk resistance level geldt het omgekeerde: de verkopers zijn voldoende aanwezig op dat prijspunt om de prijs niet verder te laten stijgen, men heeft gekozen voor dat prijsniveau als exit point.

Deze levels kunnen in allerlei vormen voorkomen in een chart: trendlijnen, channels (kanaal waarin prijs zich beweegt), flags (vlag met stok), triangles (driehoeken zoal pennant, ascending triangle, etc.) Als een support of resistance level doorbroken wordt (breakout) dan kan deze een tegenovergestelde functie gaan dienen: support wordt resistance en resistance wordt support. Ook hierin heeft het engulfing bar patroon een functie:

The Innkeeper.

Signals:
Het primaire signaal is het price action signaal: het engulfing bar patroon. Je kunt de betrouwbaarheid van dit signaal nu bevestigen met andere indicatoren, zoals moving average en Fibonacci retracements

De engulfing bar traden met moving averages

Het engulfing bar patroon traden in combinatie met moving average geeft je meer zekerheid over de trade en dus een grotere kans op winst. Hierbij is het wel van belang dat je precies weet wat je af kunt leiden uit een moving average!
Moving average staat voor voortschrijdend gemiddelde: het is de gemiddelde prijs van een vooraf vastgesteld aantal opeenvolgende punten in een tijdreeks. Stel we kijken naar de daily chart. Dan is de 20 MA op 21 januari het gemiddelde van de dagprijzen van 1 t/m 20 januari. Deze tel je dus op en deel je door 20.

Extra info: Moving Average

Je kunt meerdere dingen aflezen uit een moving average:

- De **volgorde**: in een duidelijke trend zitten de verschillende MA's op juiste volgorde ten opzichte van elkaar en van de candlesticks. De snelste MA (kleinste getal) zit het dichtstbij de actuele koers.
- De **hoek**: een scherpere hoek van de MA betekent vaak een sterkere trend
- De **afstand** tussen de MA's. Toename van de afstand tussen de MA's betekent vaak een sterkere trend. Hieronder een voorbeeld van 20 (blauw), 50 (rood) en 200 (groen) MA.

Je kunt de moving average op verschillende manieren gebruiken:

- Als een tool om de trend te volgen en de richting van de trend te identificeren. Zo kun je bijvoorbeeld kopen als de prijs boven de 200 MA komt en verkopen zodra hij onder de 200 MA komt.
- Als indicatie voor een overbought of oversold signaal: als in een uptrend de koers groter afstand neemt van de gekozen MA, geeft dat een overbought signaal. (Overbought betekent letterlijk: te veel gekocht. Er is zoveel gekocht dat een tegenreactie in de vorm van verkopen en dus prijsdaling onvermijdelijk lijkt).

- Als indicatie voor trend reversal. Als twee verschillende MA's elkaar kruisen op een chart, kan dit een teken zijn van trend reversal.

Er kleven ook nadelen aan MA's: het een "lagging" indicator: het kijkt terug naar eerdere koersbewegingen, en is dus trendvolgend. Ze werken alleen in een trending markt, niet in een ranging markt. Dit in tegenstelling tot "leading" indicatoren, zoals de RSI, die iets zeggen over komende koersbewegingen.

Samen met price action in de vorm van engulfing bar patronen kan in een trending markt de MA dienen als dynamisch support en/of resistance:

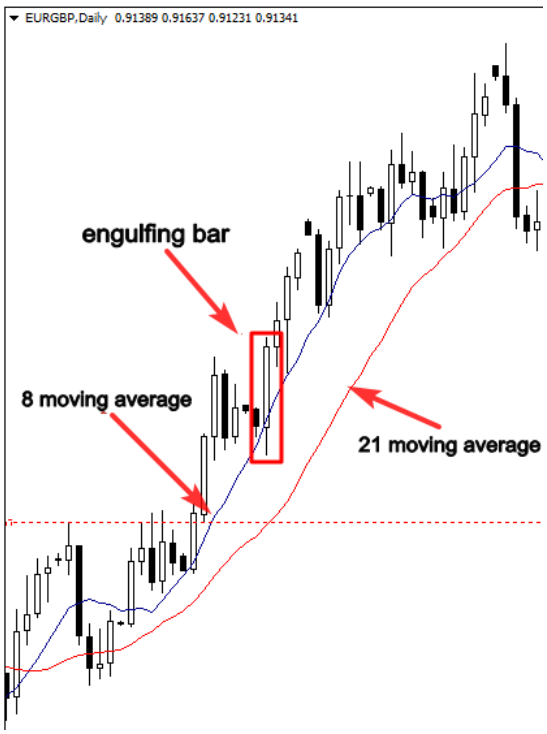

In het plaatje hierboven volgen we een simpele strategie: in deze uptrend kopen we wanneer de prijs zakt tot de 8-MA en er tegelijkertijd een engulfing bar patroon ontstaat.

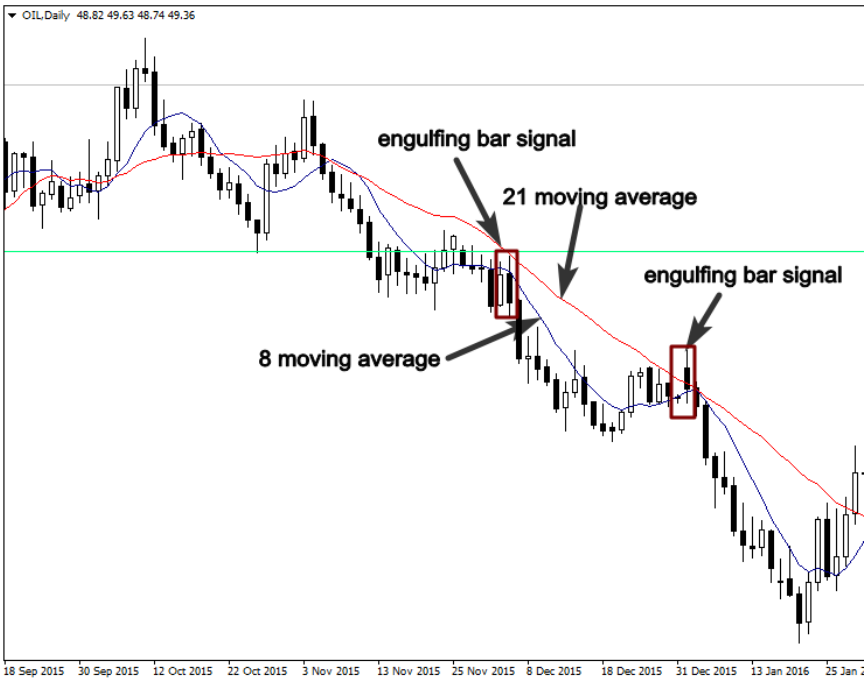

In een downtrend zoeken we juist naar een retracement naar boven. Als deze retracement een MA raakt en er tegelijkertijd een engulfing bar patroon ontstaat, is het een goed moment om te verkopen.

Extra info: Overbought & Oversold; RSI

Overbought en oversold zijn gemakkelijk inzichtelijk te maken in een andere indicator: de Relative Strength Index (RSI). Deze meet de snelheid en de richting van de markt.
Simpelweg gezegd: boven de 70 betekent overbought en onder de 30 betekent oversold.

Bij een overbought signaal is er te veel gekocht tijdens een uptrend. De kopers zijn uitgeput, er zijn geen nieuwe mensen meer die willen kopen voor de huidige prijs. Hierdoor kunnen de verkopers de markt weer overnemen.
Bij een oversold signaal is er te veel verkocht, en zijn er geen nieuwe mensen meer die voor deze lage prijs willen verkopen. De bulls kunnen het dan weer overnemen en de prijs doen stijgen.

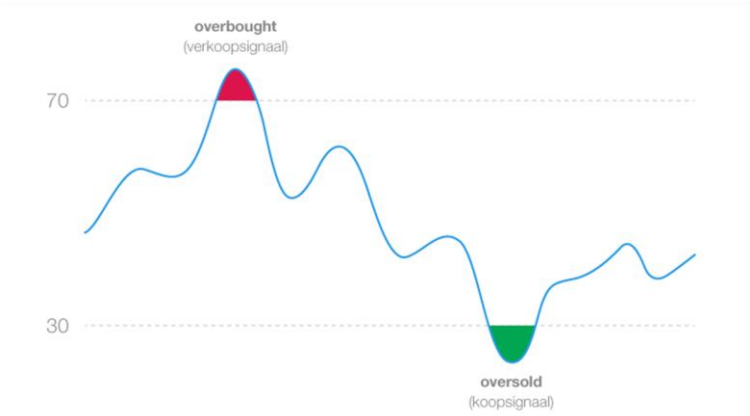

De engulfing bar traden met Fibonacci retracement

Extra info: Fibonacci retracements

Fibonacci retracements zijn een totaal extra boek waardig om er uitgebreid op in te gaan. Hieronder een korte uitleg. Mijn advies is om hier veel youtube filmpjes van te bestuderen waarin op charts de Fibonacci retracements worden uitgelegd.

Een markt gaat nooit in een recht lijn omhoog of omlaag. Eens in de zoveel tijd zal er een correctie plaatsvinden (retracement) met Fibonacci retracements is te bepalen tot waar deze correctie zal gaan. Dit werkt voor een deel als selffulfilling prophecy: als veel mensen dezelfde Fibonacci retracements aanhouden en daarop traden, worden deze vanzelf werkelijkheid.

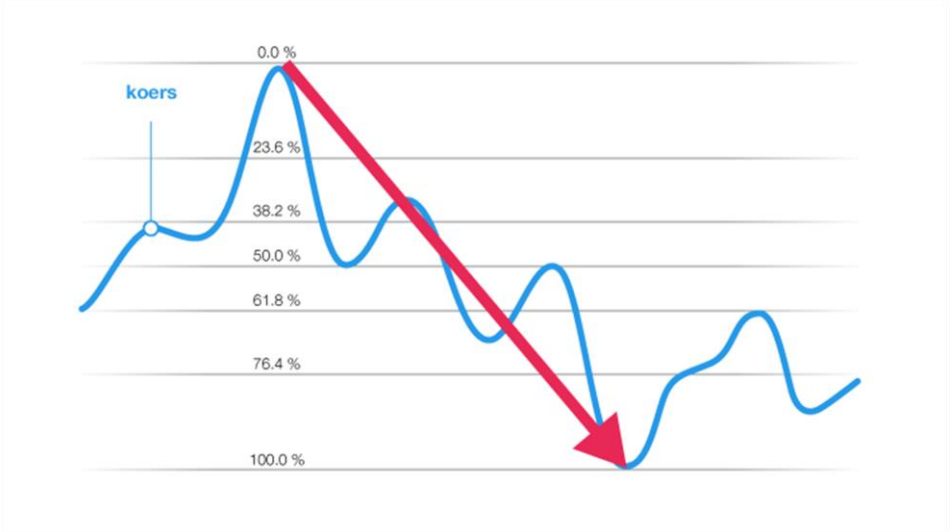

Iedere professionele trader gebruikt de Fibonacci retracements op een andere manier. Wel zijn er een paar belangrijke punten, de 50% (0.5) en 61,8% (0.618). Op deze punten ontstaat vaker een retracement. Fibonacci retracement is zeer goed te gebruiken in een trending markt in combinatie met signalen uit candlesticks, zoals in het voorbeeld hieronder.

The Innkeeper.

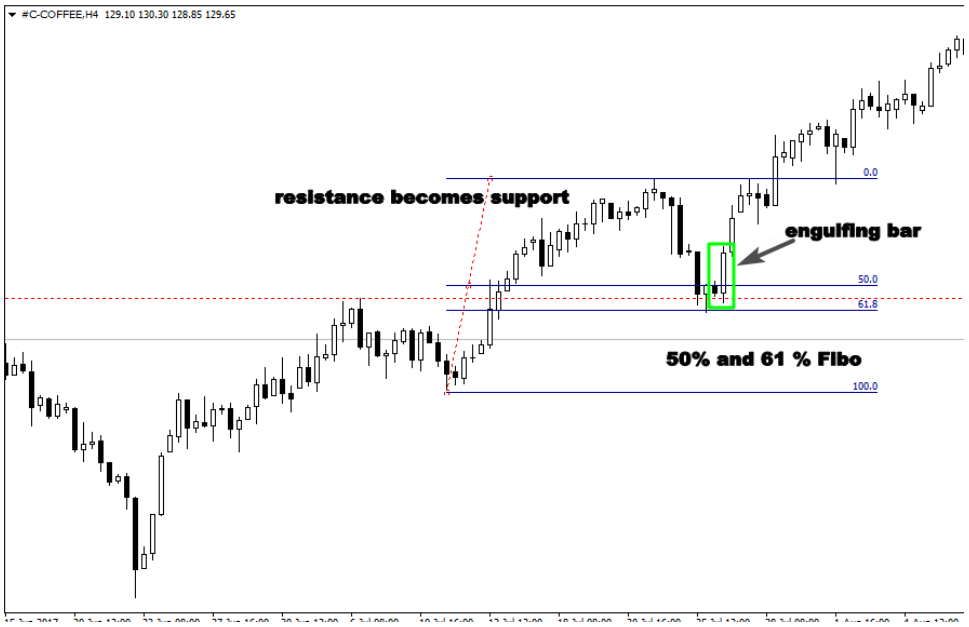

Hier zie je dat er een retracement plaatsvindt na een flinke stijging. Als de prijs 61,8% is teruggezakt vanaf het hoogste punt, zie je een duidelijk engulfing bar patroon. Een duidelijk signaal dat de 0.618 Fibonacci retracement hier gaat dienen als support. Dit wordt bevestigd door de verdere stijging vanaf dit punt.
Hier nog een voorbeeld in een downtrend:

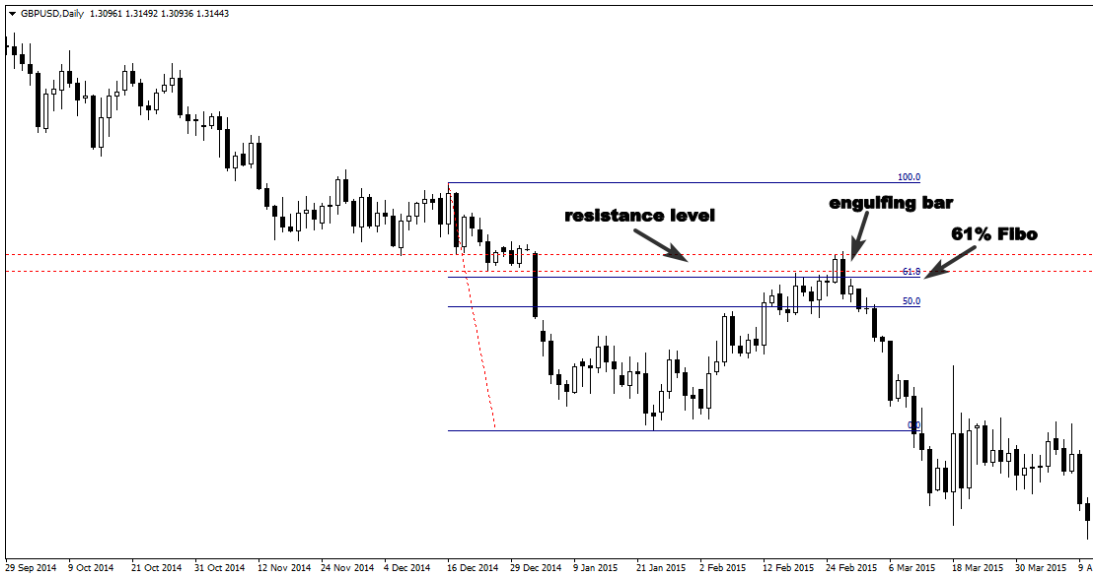

Hier dient de 0.618 Fibonacci retracement als resistance, zij het met een kleine false breakout naar boven. Het bearish engulfing bar patroon wat ontstaat bewijst dat we hier te maken hebben met een false breakout en de prijs verder zal dalen.

The Innkeeper.

De engulfing bar traden met trendlijnen

Trendlijnen geven het marktsentiment weer van de verkopers en kopers in een markt. Globaal geeft het aan of men pessimistisch of optimistisch is in de markt. In tegenstelling tot support en resistance levels zijn trendlijnen niet per se horizontaal, ze kunnen ook schuin zijn. Wel geven deze lijnen ook support en resistance aan van de koers.
Trendlijnen worden getekend door simpelweg swing highs met elkaar te verbinden en swing lows. Ook hier zijn voorkeuren per trader verschillend: de wicks met elkaar verbinden of alleen de bodies. Bij extreme uitspattingen van een enkele wick wordt deze ook wel eens genegeerd bij het maken van een trendlijn. In iedere markt kan een andere voorkeur gelden voor een betrouwbare trendlijn.

Hierboven is in een chart een trendlijn getekend door twee swing highs (punten waar na stijging een retracement omlaag plaatsvindt) met elkaar te verbinden. Bij de derde keer dat de koers dichtbij deze trendlijn komt, ontstaat een engulfing bar patroon. Een duidelijk signaal voor reversal, waarbij de trendlijn als resistance dient. Tijd om te verkopen dus. Hier komt het voordeel van een trendlijn naar boven: bij horizontale support en resistance levels was deze trade setup gemist.

Nog een voorbeeld:

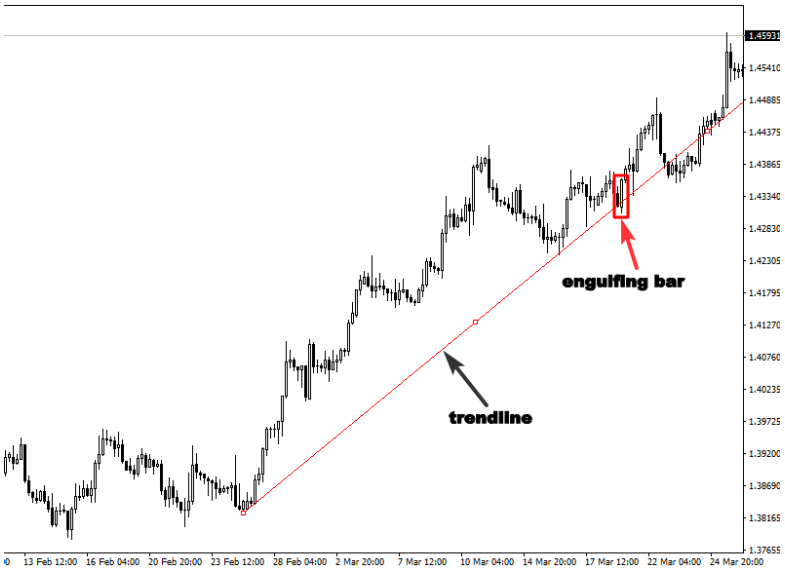

Op de chart is een duidelijk bullish uptrend zichtbaar. Er is een trendlijn getekend aan de hand van twee swing lows (punten waar na een daling een retracement omhoog plaatsvindt). De derde keer dat de koers deze trendlijn bereikt ontstaat een bullish engulfing bar. De combinatie geeft een duidelijk signaal dat er een reversal zal zijn en de prijs weer omhoog gaat. Een goed moment om te kopen dus.

De engulfing bar traden in een ranging markt

Een van de moeilijkste dingen is betrouwbare voorspellingen doen over een ranging markt. Oefen dus eerst in een trending markt. Als je wat ervaring hebt opgedaan kun je de volgende stap maken en gaan zoeken naar een goede trade setup in een ranging markt. De markt is 70% van de tijd aan het rangen, dus uiteindelijk is het wel handig om ook dit onder de knie te krijgen.
Even een herhaling van wat een ranging markt inhoudt: Als er tijdens een uptrend geen higher highs worden gemaakt en ook geen higher lows, is de markt ranging. Hetzelfde geldt voor een afwezigheid van lower lows en lower highs in een downtrend.

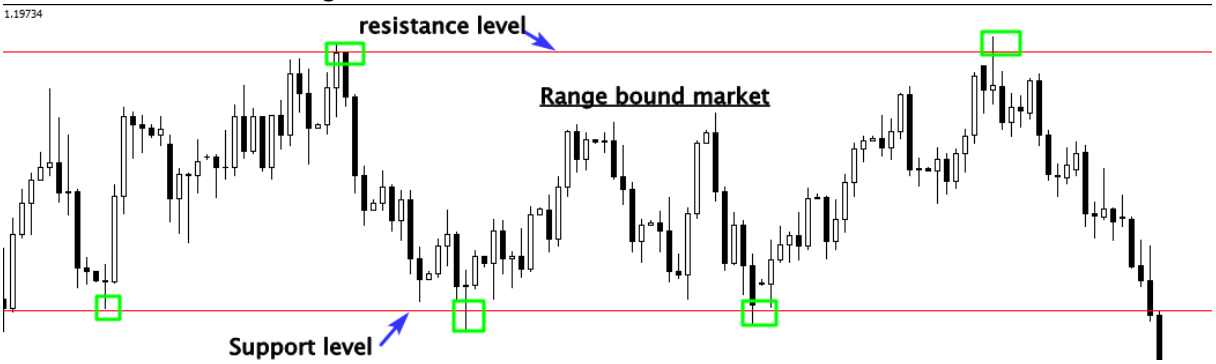

De markt blijft hier op en neer gaan tussen horizontale support en resistance, zonder een richting te kiezen. Je kunt hier niet dezelfde technieken gebruiken met engulfing bar patronen als die we net gebruikt hebben in een trending markt. Je moet als het ware je “rijstijl” aanpassen aan de markt. Op een race circuit (trending) rij je anders dan in de bebouwde kom (ranging). En als je verstandig bent blijf je op het verharde gedeelte en ga je niet off-road (choppy). Hiermee komen we meteen bij een cruciaal punt voor het traden van een ranging markt: controleer of je 100% zeker in een ranging markt zit en geen choppy markt. Een choppy markt (choppy = veranderlijk, schokkerig, onvoorspelbaar) moet je nooit in traden.

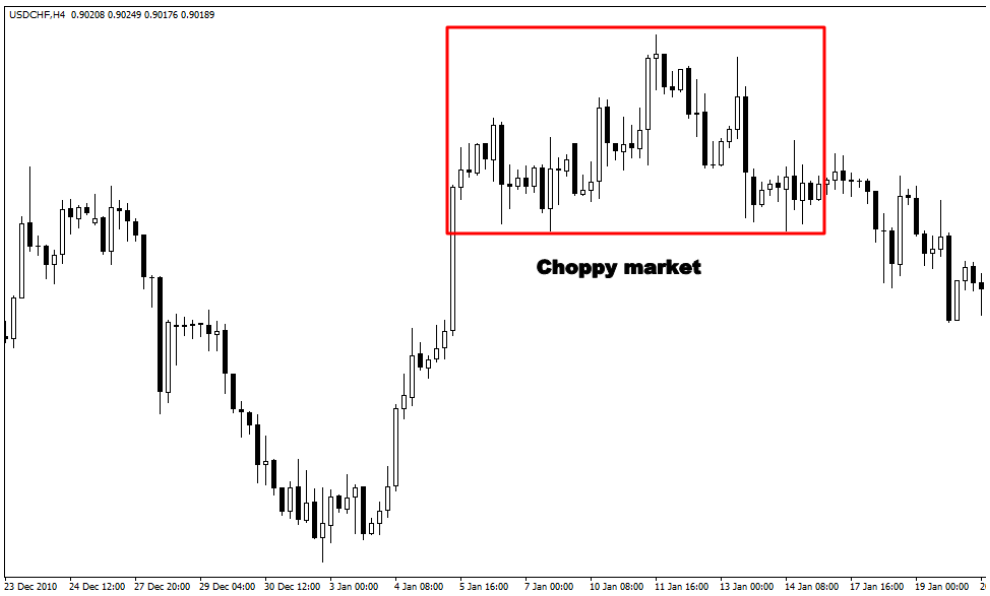

Hierboven zie je een voorbeeld van een choppy markt. Er zijn geen goede key support en resistance levels te vinden, de markt gaat volledig willekeurig omhoog en omlaag. Er is geen houvast voor een goede trade setup. Nu terug naar het traden van engulfing bar patronen in een ranging markt:

Er zijn drie strategieën die je kunt toepassen. De eerste is simpelweg in- of verkopen na de bevestiging van een engulfing bar patroon bij een key support of resistance level. De tweede is het traden van een breakout of de retest van de breakout uit de range (dus in feite wachten tot er een duidelijk signaal is dat de ranging markt voorbij is en er een trend ontstaat), zoals hier onder.

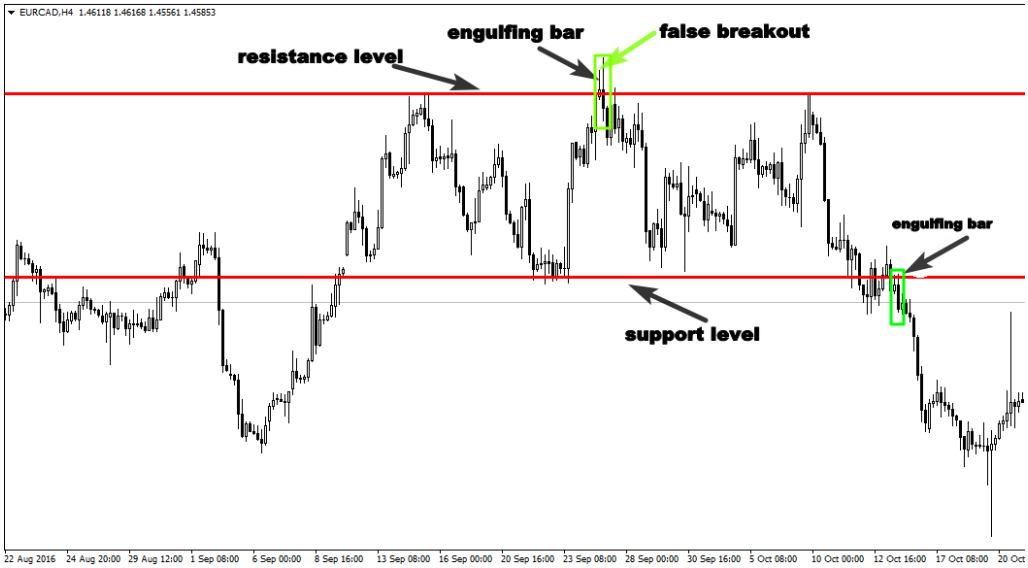

De derde strategie is het traden van een false breakout bij een key level, zoals ook in de grafiek hierboven te zien is.

De engulfing bar traden met supply and demand zones?

Supply and demand zones (vraag en aanbod) zijn krachtiger dan support en resistance. Dit zijn de zones waar de grote instituten kopen en verkopen. Het is dus belangrijk om deze zones te herkennen. Ook hierbij kun je gebruik maken van het engulfing bar patroon. Belangrijk is dan om de kwaliteit van een supply of demand zone te beoordelen. Dit kan aan de hand van drie punten:

1. De kracht van de prijsbeweging; Als de prijs vanuit een zone snel omhoog gaat, zijn er veel kopers en/of grote kopers aanwezig.
2. De zone moet een goede risk/reward ratio geven.
3. Hoe groter het time frame, des te krachtiger de zone.

Hieronder twee voorbeelden.

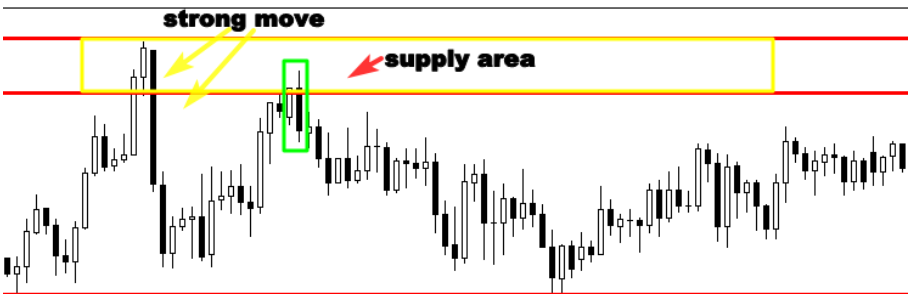

In het eerste figuur is een krachtige prijsbeweging te zien vanuit de supply zone. Vervolgend vindt een retest plaats waarbij een engulfing bar patroon ontstaat. Dit bevestigt de waarde van deze supply zone; de bears willen nog steeds verkopen als de prijs in deze zone komt.

Grote instituten zetten in deze zones hun market orders neer: daarom maakt de prijs grote bewegingen als het in de zone komt. Hierdoor kun je het herkennen als supply of demand zone.

Trading regels voor geldmanagement

Tot nu toe heb je met behulp van het engulfing bar patroon geleerd om goede trade setups te vinden met een grote kans van slagen. Maar niet alle engulfing bar patronen zijn het traden waard. Controleer altijd de risk reward ratio. Als deze laag is, trade dan niet. Zorg dat de ratio van je trade 1:2 of beter is. Dat wil zeggen: voor iedere dollar die je riskeert moet er potentie zijn om er twee terug te verdienen.

Extra info: Risk Reward Ratio

Bij iedere trade die je maakt moet je van tevoren de zone van inkoop bepalen, de targets waarop je gaat verkopen (bijvoorbeeld aan de hand van eerdere hogere support en resistance zones) en het prijspunt bepalen waarop je je verlies neemt en uitstapt (Stop loss). Stel je wil BTC kopen rond $100. Dit doe je omdat er vanaf $100 steeds een sterke opwaartse beweging plaatsvind (demand zone) en er bevestiging te zien was in de vorm van een engulfing bar patroon. Door middel van eerdere hogere resistance zones worden er targets bepaald om later te kunnen verkopen. Vervolgens zoek je in de chart naar de vorige low. Hier vlak onder zet je je stop loss om in het geval van een onverwachte daling niet alles kwijt te zijn. Je trade setup ziet er dan zo uit:

Entry point: $100
Target: $130
Stop loss: $90

De R/R ratio is dan als volgt te bereken:

Winstpercentage (Reward) bij halen target is: $\frac{(130-100)}{100}$ x 100% = 30%

Verliespercentage (Risk) bij trigger stop loss is: $\frac{(100-90)}{100}$ x 100% = 10%

R/R Ratio: 10%/30%, dus 1:3

En nu komt de magie van gedegen geld management. Stel, je voert 10 trades uit met een R:R van 1:3, waarbij je 200 dollar kan verliezen en dus 600 dollar kan winnen. Je verliest 7 trades maar wint er 3. Je gevoel zegt dat dit een slechte dag was. Maar uiteindelijk heb je 7 x 200 = 1400 dollar verloren, en 3 x 600 = 1800 dollar gewonnen. Dat is dus nog steeds een winst van 400 dollar. Daarom is het zo belangrijk om eerst je R/R ratio te berekenen voordat je instapt.

Nu heb je alles bij de hand voor een goede setup. Je hebt een perfect entry point bepaalt, een gunstige R/R ratio berekent, en een stop loss gezet. Nu laat je de koers zijn weg vinden naar je target. Dit is het punt waarbij je niets meer gaat veranderen. Je laat alles op zijn beloop. Laat de markt je vertellen of je goed zat of fout. Zo kun je deels je emotie tijdens het traden uitschakelen. Alleen dan kun je uiteindelijk succesvol zijn. Mocht de markt je stop loss triggeren, dan voelt dat niet goed. Sluit de chart en ga door naar de volgende, kijk niet terug.
Professionele traders riskeren maar 2% van hun vermogen in een trade. Het is verstandig om je hier aan te houden.

Het inside bar candlestick patroon (Harami)

Ook het inside bar patroon is een goede tool om een trade succesvol te maken, maar veel traders hebben moeite om dit waar te maken. Dit zit hem vooral in het gebrek aan kennis over dit patroon. Het inside bar patroon bestaat uit een eerste grote candle (de moeder) en een tweede veel kleinere candle (het kind) waarvan de body volledig binnen de body van de eerste past.

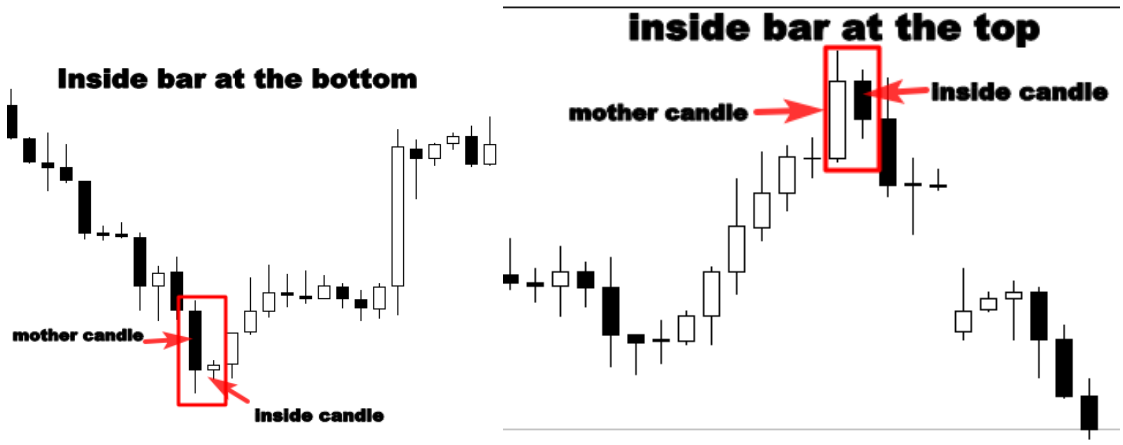

Dit patroon is als het ware het tegenovergestelde van een engulfing bar patroon. Een inside bar patroon wordt o.a. gezien als een reversal patroon, de markt gaat zeer waarschijnlijk van richting veranderen, zeker als dit patroon verschijnt bij de top of bij de bottom. Ook geeft een harami patroon een signaal van continuatie in een krachtige trending markt. Thomas Bulkowski heeft het volgende berekend:

- Een bearish harami patroon in een bull markt (uptrend) geeft een signaal van trend reversal die in 65% van de gevallen ook uitkomt.
- Een bullish harami in een bull markt geeft een signaal van continuatie (verdere uptrend) die in 52% van de gevallen ook uitkomt.

De psychologie achter het harami patroon

Een inside bar (harami) patroon is in feite een teken van consolidatie. Tijdens een sterke uptrend lukt het de bulls niet om de prijs verder omhoog op te kopen in de tweede candle. Daardoor heeft deze bearish candle een kleine body en weinig tot geen wicks. Bij een downtrend is het omgedraaid: de verkopers lukt het niet om de prijs naar beneden te drukken, te zien aan de tweede kleine bullish candle.

Hoe trade je een harami candlestick patroon? Dit patroon werkt het beste in een trending markt met sterke beweging. Een harami patroon geeft je het ideale moment om mee te gaan in de sterke uptrend van de markt. Dus de strategie is simpel: zoek naar een markt die in een sterke op- of

neerwaartse beweging is. Wacht dan tot er een volledig harami patroon is gevormd. Dit is een teken dat de markt even op adem aan het komen is van de sterke beweging, voordat het weer verder gaat. Onderstaand figuur geeft een voorbeeld van een ideaal verkoop moment in een downtrend.

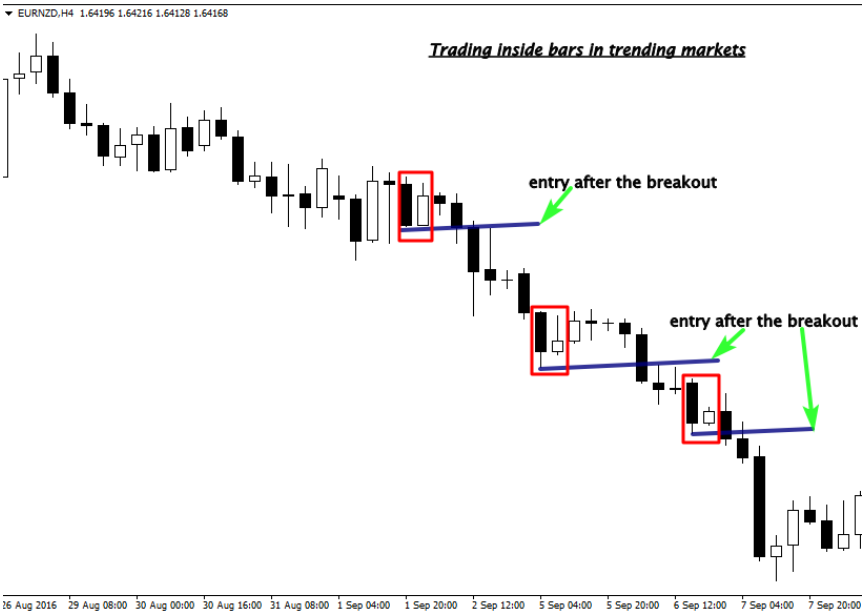

De markt bevindt zich in een sterke downtrend. Op drie verschillende momenten vormt zich een harami patroon. Dit zijn de ideale punten om te verkopen of short te gaan. Zo kun je dus handelen in de richting van de markt, ongeacht of deze omhoog of omlaag gaat. In het geval van een short zou je order aan het einde van het patroon zitten, en de stop loss net boven de moeder candle. Target 1 zit dan bij de volgende horizontale support.

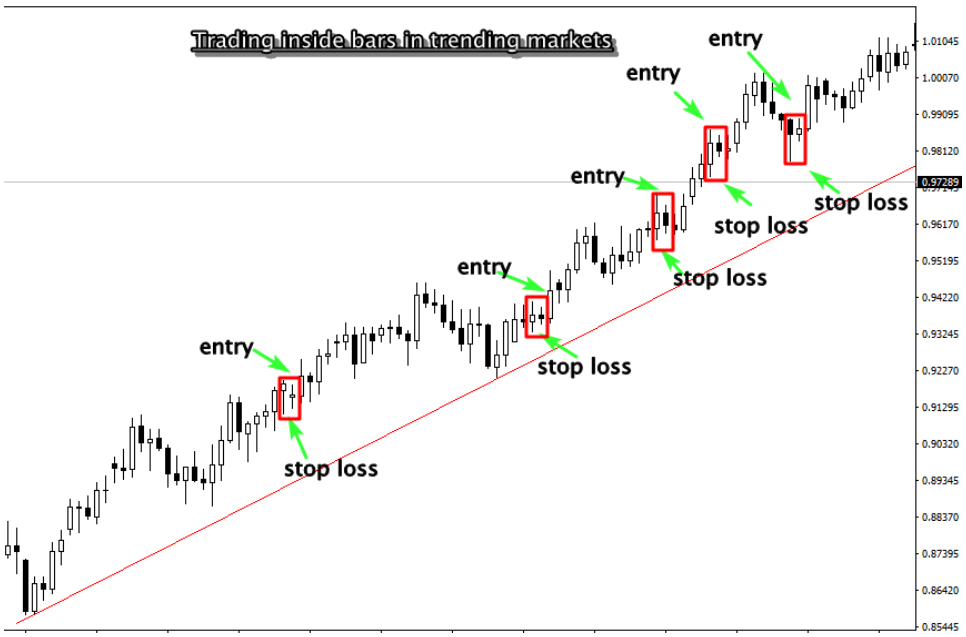

In de grafiek hierboven zien we de harami als continuation (voortzetting) patroon. In feite is de bovenkant van de tweede candle in het patroon je entry point, en de onderkant van de eerste candle je stop loss. Nu is het belangrijk om te leren dit patroon te gebruiken in combinatie met andere indicatoren, voor een betrouwbare trade met goede R/R ratio.

Een inside bar breakout traden met support en resistance

Technische analyse kan heel gecompliceerd worden als je niet eerst focus op de basis, zoals horizontale support en resistance levels. Op deze levels vindt het psychologische spelletje plaats tussen kopers en verkopers en is de strijd op zijn hevigst.

Een voorbeeld:
Als verkopers de macht over de markt weten over te nemen van de kopers, zal de prijs onder een support level komen. Een deel van de kopers is dan bang om geld te verliezen als ze zouden kopen omdat hier verder geen support meer is. Dus de kopers verlaten de markt, er wordt niet meer opgekocht en de prijs zakt verder. Kopers die al gekocht hebben zien de prijs ook zakken en besluiten ook te verkopen, om verdere verliezen te voorkomen. Dit zorgt voor een nog verdere daling van de markt.

Stel je ziet een markt waarin een support level gebroken is. Met de kennis die je nu hebt van support en resistance levels lijkt hier een mogelijkheid om de markt te shorten (inzetten op een verdere daling) toch? Maar hoe bepaal je je entry point voor een short? Een inside bar patroon kan je hierbij helpen. In deze situatie is dit patroon zeer betrouwbaar, mits gebruikt in combinatie met support en resistance levels. Zo ook hier onder:

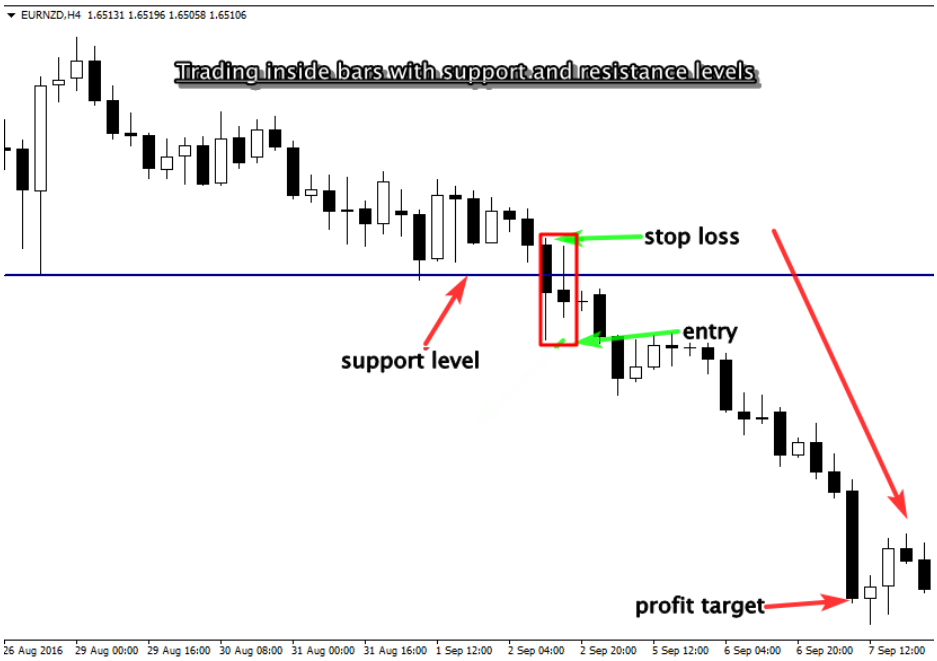

Hier is te zien dat de verkopers de kracht hadden om door een support level naar beneden te breken. Vervolgens ontstaat een inside bar patroon. Dit wijst op dat moment er op dat de markt niet goed weet welke kant op te gaan; een moment van besluiteloosheid. Je kunt nu voor een agressieve entry gaan in een short, maar dat is riskant door de eerder genoemde besluiteloosheid van de markt. Als er echter meteen na het inside bar patroon een verdere daling ingezet wordt, is er bevestiging van een breakout naar beneden en het ideale moment om te shorten.

Hier nog een voorbeeld in een uptrend:

Tot drie keer toe wordt het resistance level getest in dit figuur. De vierde keer lijkt de prijs boven het resistance level uit te komen, en er ontstaat een bullish harami. De markt weet even geen richting te kiezen. De eerstvolgende candle bevestigt vervolgens dat de bulls aan de macht zijn, en is tevens bevestiging van een breakout boven de resistance. Let op: een false break out is altijd mogelijk! De prijs zal dan weer snel onder het horizontale resistance komen. Om dit risico te mijden is het dus beter om de breakout van het patroon te kopen dan de breakout van het resistance level.

Tips voor het traden van een inside bar price action setup

1-Trade op grotere time frames

Als je een beginner bent kun je beter traden op hogere time frames: er is minder ruis in de markt, bevestigingen van break outs zijn duidelijker. Wel zul je langer in een trade zitten, maar met een hogere kans van slagen. Bij twee identieke charts met een mogelijke trade setup zal een hoger time frame een hogere kans van slagen hebben dan een lager timeframe.

2- Trade de dominante trend

Leer de inside bar eerst te gebruiken in sterke trending markten en gebruik ze in de richting van de trend. Pas als je daar vertrouwen in hebt kun je proberen de inside bar als reversal patroon te gebruiken, of in een ranging markt.

3- Trade alleen vanaf key S&R (support & resistance) levels

Een inside bar patroon ver weg van een horizontaal level zegt helemaal niets, kijk dus altijd waar de key levels liggen!

4- Zoek naar confluentie

Confluentie (vervloeien) betekent niets anders dan meerdere signalen combineren om extra bevestiging voor je setup te krijgen. Zoek dus naar een punt in de markt waar meerdere indicatoren samenkomen en wacht totdat de price action op dit punt je vertelt waar de markt heen gaat. (Dit wordt dus bedoeld met “laat de markt en de signalen naar je toekomen!”). Geduld hier behoed je voor over-traden en het verdampen van je inleg.

Hoe trade je een false breakout van een inside bar patroon?

Stel, je hebt vol vertrouwen een entry point gevonden, je buy order is gehit en je hebt een stop loss geplaatst vlak onder het prijsniveau van de moeder candle. De markt zakt in, je stop loss wordt geraakt en vervolgens schiet de prijs omhoog. Dit is de definitie van een stop los hunt: er wordt actief gejaagd op stop loss punten om mensen uit de markt te drukken, zelf goedkoper in te slaan en vervolgens de rit naar boven uit te rijden.
De grotere instituten in de markt weten hoe wij simpele zielen traden: ze weten waar we onze stop loss plaatsen en gaan er naar op zoek om zo liquiditeit in de markt vrij te maken. Want zonder liquiditeit geen grote markt bewegingen. Als dit gelukt is kan de prijs weer in de winstgevende richting geduwd worden. Dit spelletje bestaat in alle markten, en wordt het best geïllustreerd door het inside bar false breakout patroon. Door dit te herkennen kun je dus voorkomen dat je slachtoffer wordt van de grotere vissen in de kom.
Dit price action signaal ontstaat als er een breakout plaatsvindt na een inside bar patroon, maar meteen daarna een reversal optreedt en het prijsniveau terugkomt binnen de moeder candle stick van het patroon. Er ontstaat dus een wick die buiten de moeder candle stick komt, maar de body sluit toch weer daar binnen.

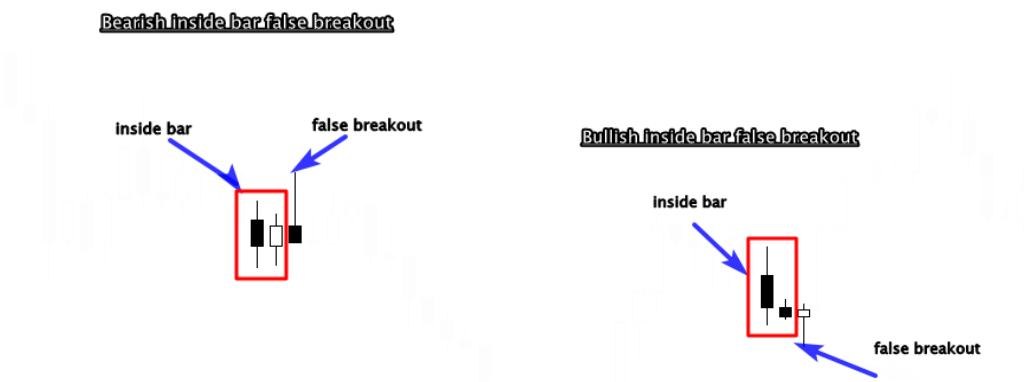

Zoals in de plaatjes hierboven te zien is, is er een bullish en een bearish variant van dit patroon. De bearish inside bar false breakout vormt zich tijdens een downtrend. De bullish variant tijdens een uptrend.

Inside Bar false breakouts voorbeelden

Dit patroon kun je het beste combineren met een of meerdere van de volgende indicatoren:

- S&R levels, S&D levels (supply & demand)
- Fibonacci retracement levels, met name de 0.5 en 0.618
- Moving average en trendlijnen in een trending markt
- Horizontale key levels in ranging markten

Een voorbeeld in een trending markt:

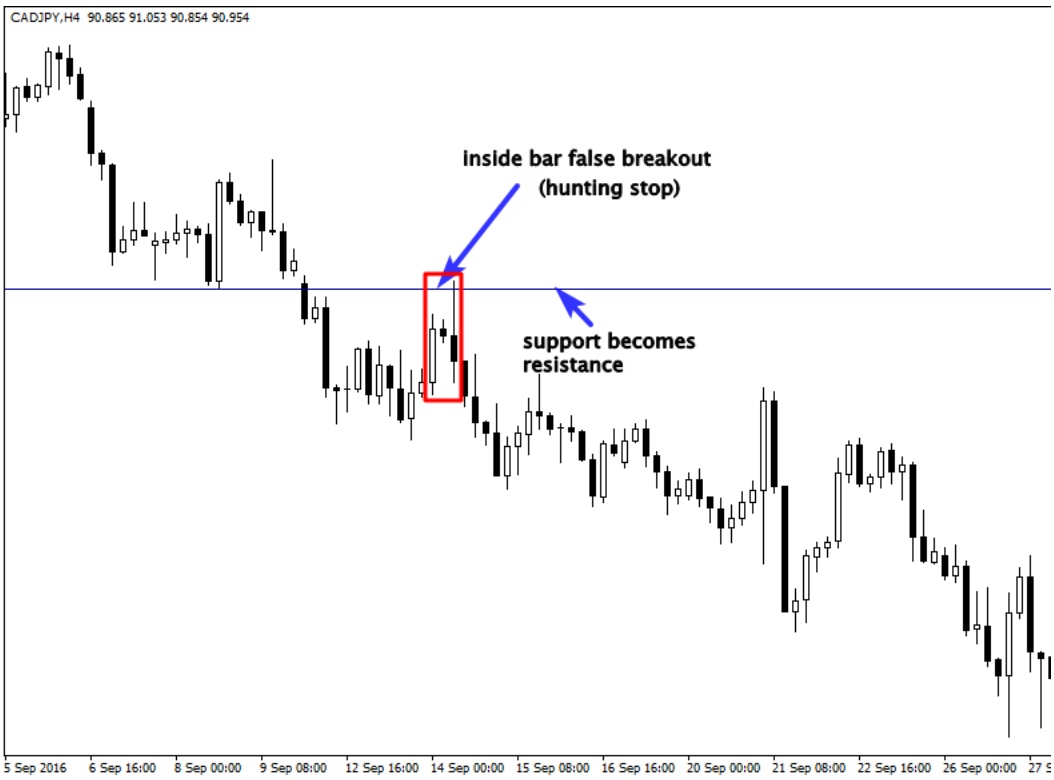

De markt zat in een downtrend, en er vindt een breakout van een support level plaats. De bears hebben duidelijk de macht. Je ziet een inside bar patroon ontstaan en besluit in te zetten op een verdere daling (short). Je plaatst een stop los net boven de moeder candle van het inside bar patroon. Vervolgens gaan de market makers (de whales, instituten, hoe je het wil noemen) op zoek naar je stop loss. Ze drijven de markt op tot tegen het voormalige support level wat nu dient als resistance. Nu de stop losses zijn geraakt en er weer liquiditeit is in de markt, wordt de voorspelde daling ingezet.
Ter verduidelijking het volgende plaatje:

Nu zul je beter begrijpen wat er gebeurt, en dat is de eerste stap om het te voorkomen. In feite had dit op twee manieren voorkomen kunnen worden:

1. Een stop loss plaatsen ter hoogte van de vorige high (dus nog voordat het support level werd doorbroken)
2. De RR-ratio niet goed genoeg vinden en dus een stapje terug; de trade setup is niet de moeite waard.

Inside bar false breakouts traden met Fibonacci retracements

Dit patroon combineren met Fibonacci retracements is een simpele en efficiënte manier om tot een verstandige keuze te komen in je trade. Na iedere trendbeweging komt vroeg of laat een correctie. Fibonacci retracements laten zien tot waar deze correcties mogelijk zullen gaan. Dit werkt grotendeels door een “self fulfilling prophecy”; als iedereen bepaalde levels van de retracement in de gaten houdt als grens, zal dat vanzelf ook de grens worden. De levels waar het meeste naar gekeken wordt zijn dus automatisch het belangrijkste, vaak de 0.5 en de 0.618.

The Innkeeper.

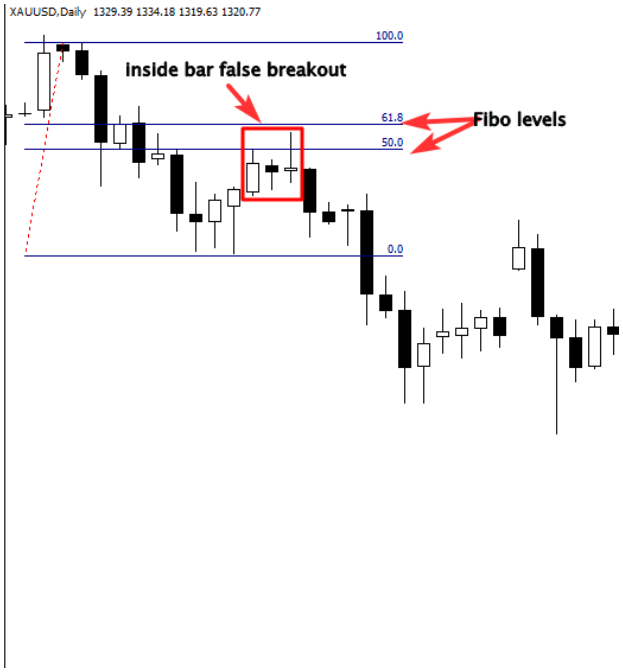

Zoek eerst met behulp van bijvoorbeeld tradingview de Fibonacci retracement tool. Teken daarna in een downtrend een lijn van de high naar de volgende low, en in een uptrend van de low naar de volgende high. Nu staan je retracement levels in de chart en kun je wachten tot er op die levels een price action signaal te zien is.

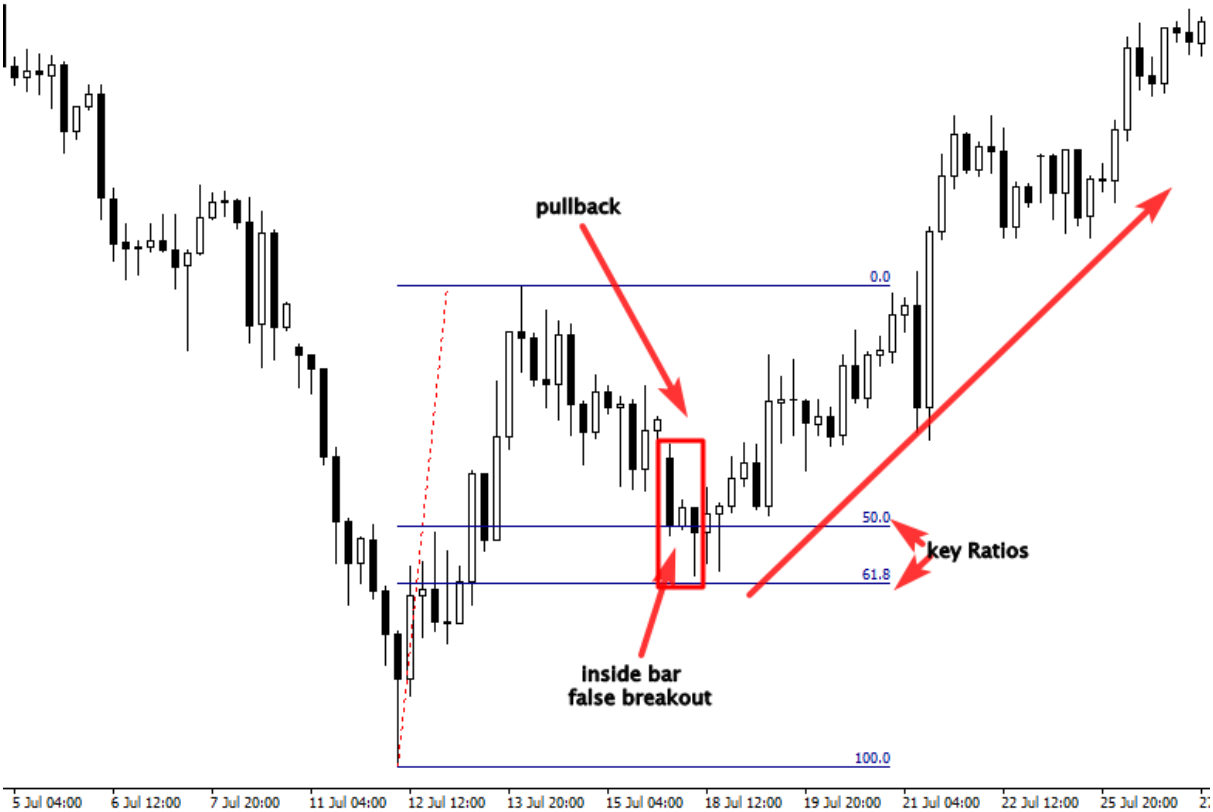

The Innkeeper.

In bovenstaand figuur zie je dat de markt begonnen is aan een uptrend. Vervolgend ontstaat er een correctie na enige stijging. Met Fibonacci retracements bepalen we nu mogelijke levels waarop de markt weer verder zal gaan in zijn uptrend. We zien dat op de 0.5 level er een inside bar patroon ontstaat met een false breakout; de prijs daalt verder maar de candle sluit weer binnen de moeder candle van het patroon. De confluentie van deze setup bestaat dus uit drie signalen:

1. Een trending markt (uptrend)
2. Een correctie met een price action signaal op een Fibonacci retracement level
3. Een inside bar false breakout patroon

Dit is in een trending markt. In een ranging markt moet de tactiek aangepast worden.

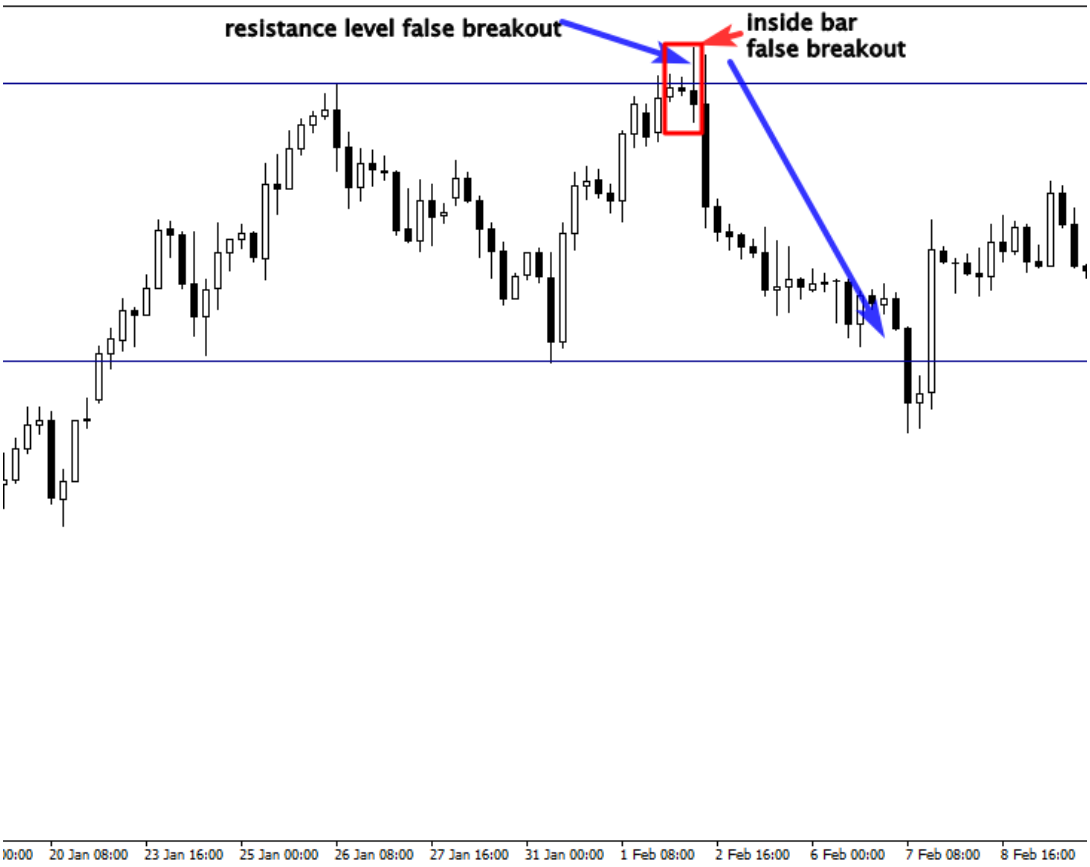

Hierboven zie je een ranging markt, die heen en weer gaat tussen een support en een resistance level. Als je meteen na het inside bar patroon had gekocht met de verwachting dat er een breakout naar boven zou plaatsvinden, was je vast komen te zitten in je trade. Veel beginners zagen een patroon en doken meteen in de markt, waardoor de markt tijdelijk een kleine boost omhoog kreeg. Vervolgens worden deze traders ingehaald door de realiteit: de markt zakt weer terug naar een niveau binnen de moeder candle en zet een verdere daling in. De bulls zijn in de val gelokt, een bull trap. De meer ervaren trader ziet de false breakout en herkent dit meteen als het ideale moment om te verkopen of short te gaan. De kans op een daling is hier zeer groot en de R/R ratio zeer gunstig. Vervolgens kun je weer proberen een setup te vinden om te kopen op het support level.
Deze strategie is niet per se ingewikkeld, maar denk erom dat er niet altijd een false breakout ontstaat na een inside bar patroon, en ook niet alle false breakouts de moeite van het traden waard zijn.
Voordeel van dit patroon traden is dat je de markt een stapje voor blijft en niet in de val wordt gelokt zoals de meeste beginnende traders. Zoals met alles in het traden is niets 100%, dus wees ook bereid om soms je verlies te nemen, hoe goed de trade setup er ook uitzag.

Trade voorbeelden

In dit laatste deel van het boek zullen we voorbeelden geven van meerdere price action signalen zoals deze afzonderlijk in de voorgaande hoofdstukken aan bod gekomen zijn.

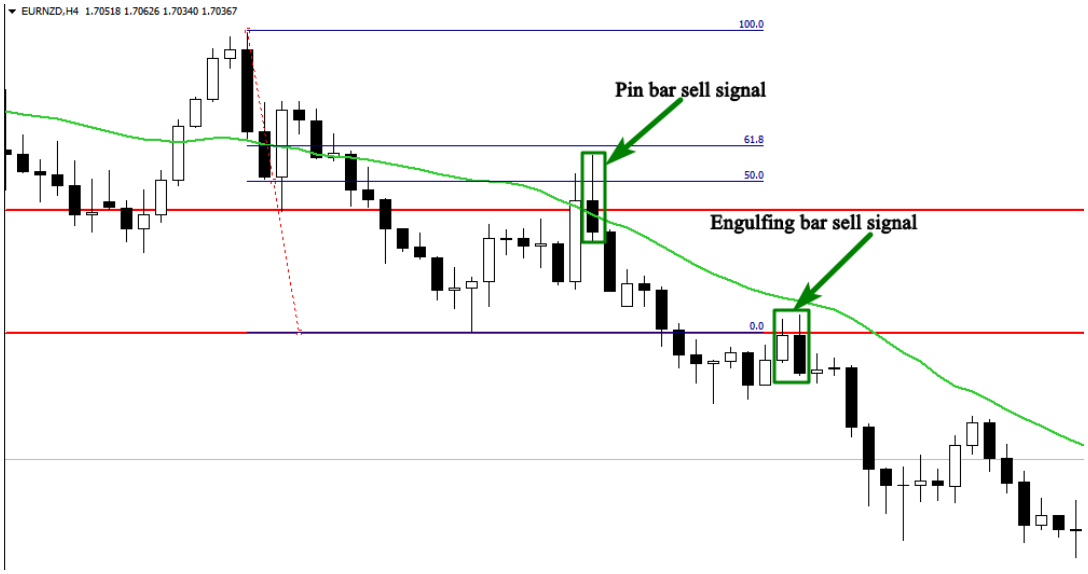

In bovenstaand figuur zitten we in een downtrend. Als trader gaan we nu de markt volgen in zijn trend en op zoek naar signalen en key levels.
Het eerste signaal wat tevoorschijn komt is een pin bar patroon. Deze verschijnt bij een voormalig support level die nu als resistance level getest wordt. Tevens bevindt zich de 0.5 Fibonacci retracement level daar. De pin bar geeft rejectie aan van het huidige prijsniveau en de downtrend wordt voortgezet. Als extra bevestiging hiervoor is te zien dat de moving average (groene lijn) optreedt als dynamische resistance ter hoogte van de pin bar. Een goed moment om te verkopen dus.
Het tweede signaal is een engulfing bar, wederom bij een voormalig support level die nu als resistance getest wordt.

Nu een voorbeeld van een ranging markt:

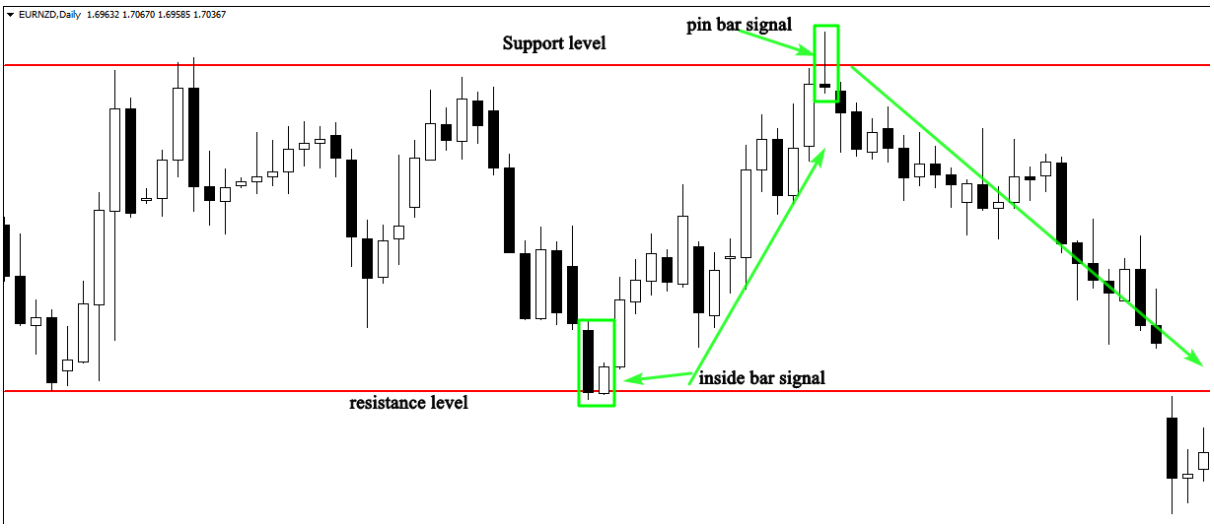

Er is een duidelijk support level en resistance level waartussen zich de markt beweegt. We traden alleen ter hoogte van deze levels, nooit ergens er tussenin. Zoals hierboven ook duidelijk te zien is beweegt de markt binnen de levels zich grillig en kun je nooit een betrouwbare trade setup vinden. Op bovenstaand plaatje zie je een inside bar price action signal op support level en een pin bar price action signal op resistance level. Beiden duidelijke signalen om respectievelijk te kopen en te verkopen.

In dit figuur zien we drie keer een sterk signaal van een pin bar patroon. Iedere keer als de prijs in de buurt komt van de moving average ontstaat dit pin bar patroon en volgt een verdere daling (continuation).

Geld management strategieën

Nu je weet hoe je verstandig omgaat met price action signalen komt een ander belangrijk onderdeel van traden aan de orde: het hebben van een strategie. Zonder strategie traden is zonde van je tijd en je geld. Hieronder enkele tips voor een gedegen strategie. De allerbelangrijkste regel: houd je aan je strategie! Ga deze niet veranderen halverwege een goed voorbereide trade.

1. Grootte van je trade/positie (bag size). Je kunt al met enkele euro's traden. Gebruik nooit je hele portfolio voor 1 trade, maar verdeel het.
2. R/R ratio. Reken deze altijd van tevoren uit. Stap nooit in een trade waarbij je meer kan verliezen dan dat je kan winnen. Probeer je minimaal te verzekeren van een R/R ratio van 1:2. Je hoeft dan niet in alle trades succesvol te zijn om tocht winst te maken.
3. Zet **ALTIJD** een stop loss. Dit zorgt voor rust, geeft je meer tijd om aan belangrijkere dingen te spenderen (zoals je familie/vrienden/gezin) en voorkomt dat je te veel verlies maakt als de markt besluit een andere kant op te gaan. Het voorkomt tevens traden van emotie in plaats van rationeel denken. Om geld te maken moet je soms ook geld verliezen. Zorg dat dat dan niet te veel is.
4. Riskeer nooit meer dan je je kunt veroorloven te verliezen. Leen nooit geld om mee te traden. Dit zorgt er voor dat je emotie betrokken raakt bij je trades en maakt de kans op verliezen alleen maar groter.

Succesvol worden in traden kost tijd, veel tijd. Het begin heb je gemaakt door dit boek te lezen. Nu is het zaak heel veel te oefenen, zoeken naar signalen in charts en te discussiëren met andere traders. Succes!

.